

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1992-1993

HANDELINGEN

43-44-45-**46**-47-48

VERGADERINGEN VAN APRIL 1993

ACTUELE INTERPELLATIES

ACTUELE VRAGEN

DECREET ADMINISTRATIEF TOEZICHT OP DE GEMEENTEN

GESPREKKEN MET HET BRUSSELS GEWEST, HET WAALS GEWEST EN
DE FRANSE GEMEENSCHAP

INTERPELLATIES

NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS TE BRUSSEL

ONDERWIJSDECREET IV

ONDERZOEKSCOMMISSIE BESTEDING KS-GELDEN

RAAD VOOR TAALADVIES

REGLEMENT-AANPASSINGEN

VERKOOP VAN MILITAIRE DOMEINEN

VLAREM

WATERVERDRAGEN

WERKGELEGENHEID

Inhoud

Nr. 43 Maandag 19 april 1993

Berichten van verhindering, blz. 1643

Voorstellen van resolutie
Indiening en verwijzing, blz. 1643

Beleidsbrieven
Indiening en verwijzing, blz. 1643

Motie
indiening, blz. 1643

Besluiten van de Vlaamse Executieve
Indiening en verwijzing, blz. 1643

Ministerieel besluit
Indiening en verwijzing, blz. 1644

**Resolutie van de Raad van de Vlaamse
Gemeenschapscommissie**
Indiening en verwijzing, blz. 1644

Arresten van het Arbitragehof
Indiening, blz. 1644

Kennisgeving van het Arbitragehof
Indiening, blz. 1644

Schriftelijke vragen (Regl. art. 74)
Indiening, blz. 1644

Samenstelling van commissies
Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 1644

Interpellaties (Regl. art. 76)
Interpellatie van de heer J. Van Looy tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over moeilijkheden bij de toepassing van het Vlaams reglement op de milieuvergunning
Interpellatie van de heer F. Vergote tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over Vlarem II, blz. 1645
Sprekers : de heren F. Vergote, minister N. De Batselier

Interpellatie van de heer W. Seeuws tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen over de economische toestand van de Stad Gent, blz. 1647
Sprekers : de heren W. Seeuws, T. Van Parys, A. Denys, P. Van Grembergen, G. Annemans, minister-president L. Van den Brande
Motie van aanbeveling, blz. 1655

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1655

Interpellaties (Regl. art. 76) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer M. Capoen tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over het Vlaamse waterzuiveringsbeleid, blz. 1656
Sprekers : de heren M. Capoen, H. Brouns, minister N. De Batselier

Interpellatie van de heer H. Olaerts tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over maatregelen om bij jongeren de leescultuur via het bibliotheekbeleid te bevorderen, blz. 1661
Sprekers : de heren H. Olaerts, minister H. Weckx

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen over de waterverdragen, blz. 1664
Sprekers : de heren G. Annemans, E. Beysen, H. Schiltz, minister-president L. Van den Brande
Motie van aanbeveling, blz. 1668

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1668

Nr. 44 Dinsdag 20 april 1993
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 1669

Interpellaties (Regl. art. 76)
Interpellatie van de heer H. Lauwers tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de verkoop van militaire domeinen en hun planologische bestemming
Interpellatie van mevrouw M. Vogels tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de militaire domeinen, blz. 1669

Sprekers : de heer H. Lauwers, mevrouw M. Vogels, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heer H. Brouns, minister T. Kelchtermans

Interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de werking van de Raad voor Taaladvies, blz. 1674
Sprekers : de heer P. Van Grembergen, minister H. Weckx

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1678

Nr. 45 Dinsdag 20 april 1993
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 1679

Actuele vragen (Regl. art. 75)
Actuele vraag van de heer H. Suykerbuyk tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over de controles op de naleving van het mestdecreet, blz. 1679

Actuele vraag van de heer M. Maertens tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting en de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de bedreiging van het Zwin door bouwplannen in Cadzand, blz. 1680

Actuele vraag van de heer L. Barbé tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over de gemeentelijke medewerking aan het milieubeleid, blz. 1681

Actuele vraag van mevrouw V. Dua tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over het gebruik van de Callemoie-vijver in Nazareth als slibstort, blz. 1682

Actuele vraag van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over beslikking en zwerfvuil langs de gewestwegen en andere wegen, blz. 1683

Actuele vraag van de heer L. Peeters tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de adviezen inzake de theatersubsidies, blz. 1684

Actuele vraag van de heer F. Van den Eynde tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over tweetalige schoolrapporten in Gent, blz. 1685

Actuele vraag van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over benoemingen bij de ARGO
Actuele vraag van de heer J. Eeman tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over benoemingen aan de ARGO-top, blz. 1685

Actuele vraag van de heer P. Hostekint tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over juridische verweermiddelen voor scholen inzake hun tuchtreglement, blz. 1689

Actuele vraag van de heer W. Seeuws tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van

Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-hervorming, over het capaciteitstekort op het Gentse tramnet, blz. 1690

Actuele vraag van de heer J. Vandeurzen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de reconversiedossiers aanhangig bij KS, blz. 1691

Actuele vraag van de heer W. Cortois tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de participatie van het Vlaamse Gewest in DAF, blz. 1692

Actuele interpellaties (Regl. art. 77)

Actuele interpellatie van de heer R. Van Hooland tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken over de uitgestelde benoeming van een secretaris-generaal in het departement Leefmilieu en Infrastructuur, blz. 1694

Sprekers : de heer R. Van Hooland, minister L. Van den Bossche

Motie van aanbeveling, blz. 1696

Motie van de heren J. Ulburghs, E. Van Rompuy, J. Sleenckx, P. Dewael, F. Wvmeersch 'en H. Candries betreffende de uitoefening van het recht van onderzoek over de besteding van de KS-gelden – 318 (1992-1993) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 1697

Bespreking, blz. 1697

Hoofdelijke stemming, blz. 1697

Ontwerp van decreet houdende regeling, voor het Vlaamse Gewest, van het administratief toezicht op de gemeenten – 280 (1992-1993) – Nrs. 1 tot 9

Aangehouden stemmings, blz. 1698

Sprekers : de heren J. Tavernier, L. Pierco, E. Beysen

Hoofdelijke stemming, blz. 1705

Sprekers : de heren J. Tavernier, L. Pierco, J. Van Hauthem

Ontwerp van decreet betreffende het onderwijs IV

– 292 (1992-1993) – Nrs. 1 tot 5

Aangehouden stemmings, blz. 1707

Hoofdelijke stemming, blz. 1711

Spreker : de heer J. Eeman

Motie van aanbeveling van de heer L. Pierco c.s. tot besluit van de op 17 maart 1993 door de heer J. Caudron gehouden interpellatie tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, en mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de rechten van het kind in de sportwereld en

bepaalde toestanden in sommige sportbonden

– 301 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1712

Sprekers : de heer L. Pierco, mevrouw T. Merckx-Van Goeij

Motie van aanbeveling van mevrouw T. Merckx-Van Goeij en de heer L. Peeters c.s. tot besluit van de op 17 maart 1993 door de heer J. Caudron gehouden interpellatie tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, en mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de rechten van het kind in de sportwereld en bepaalde toestanden in sommige sportbonden

– 302 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1713

Spreker : mevrouw T. Merckx-Van Goeij

Motie van aanbeveling van de heer M. Olivier tot besluit van de op 17 maart 1993 door de heer M. Olivier gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de niet-naleving door de Vlaamse Executieve van het verdrag tussen België en Frankrijk inzake de verbreding van de Grensleie tussen Deulemont en Menen en het niet-voorzien in de nodige kredieten tot uitvoering van de door de Vlaamse Executieve afgesloten protocollen – 303 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1715

Spreker : de heer H. Van Dienderen

Motie van aanbeveling van de heer M. Maertens c.s. tot besluit van de op 17 maart 1993 door de heer M. Maertens gehouden interpellatie tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de bouw van de Marina-jachthaven aan de Belgische oostkust

– 304 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1716

Sprekers : de heer M. Maertens

Motie van aanbeveling van de heer J. Vandeurzen c.s. tot besluit van de op 17 maart 1993 door de heer J. Vandeurzen gehouden actuele interpellatie tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de programmatiebevoegdheid inzake zware medische ziekenhuisdiensten – 305 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1718

Sprekers : de heren L. Dierickx, G. Annemans

Motie van aanbeveling van de heren P. Chevalier en A. Denys tot besluit van de op 31 maart 1993 door de heer A. Denys gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de rol van de BRTN bij de uitzending van Vlaanderen - Europa 2002

– 312 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1719

Sprekers : de heren A. Denys, E. Van Rompuy

Actuele interpellaties (Regl. art. 77)

Actuele interpellatie van de heer J. Van Hauthem tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de mogelijke gesprekken met het Brussels Gewest, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap Actuele interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de uitnodiging van de minister-president van de Vlaamse regering voor gesprekken met de voorzitters van de Waalse Gewestexecutieve, de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve, de Franse Gemeenschapsexecutieve en de Executieve van de Duitstalige Gemeenschap, blz. 1720

Sprekers : de heren J. Van Hauthem, P. Van Grembergen, F. Van den Eynde, F. Dielens, minister-president L. Van den Brande

Motie van aanbeveling, blz. 1727

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1727

Nr.46 **Dinsdag 27 april 1993**

Berichten van verhindering, blz. 1729

Begrotingen

Indiening en verwijzing, blz. 1729

Begrotingsstukken

Indiening en verwijzing, blz. 1729

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 1729

Verlagen

Indiening, blz. 1729

Brief van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 1730

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 1730

Kennisgeving van het Arbitragehof

Indiening, blz. 1730

Schriftelijke vragen (Regl. art. 74)

Indiening, blz. 1730

Onderzoek naar taalgroep en woonplaats, blz. 1730

Commissie van onderzoek naar de besteding van de KS-gelden

Benoeming van de leden, blz. 1731

Reglement - Aanpassingen

- 8 (1992-1993) - Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heer H. Suykerbuyk C.S. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

- 148 (BZ 1992) - Nrs. 1 - 3

Voorstel van de heren H. Lauwers, L. Peeters, J. Geysels en D. Van Mechelen tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

- 170 (BZ 1992) - Nr. 1 en 2

Voorstel van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

- 299 (1992-1993) - Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

- 308 (1992-1993) - Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heer L. Hancké C.S. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

- 309 (1992-1993) - Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heer L. Hancké C.S. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

- 310 (1992-1993) - Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 1731

Sprekers : de heer M. Logist, verslaggever, de heren A. Denys, H. Suykerbuyk, L. Hancké, J. Geysels

Artikelsgewijze bespreking, blz. 1738

Interpellaties (Regl. art. 76)

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de Dynamo 2-campagne, blz. 1747

Sprekers : de heer G. Annemans, minister L. Van den Bossche

Interpellatie van de heer L. Van Nieuwenhuysen tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over extra steun voor het Nederlandstalig onderwijs te Brussel, blz. 1750

Sprekers : de heer L. Van Nieuwenhuysen, mevrouw S. Creyf, de heren L. Appeltans, J. Valkeniers, F. Van den Eynde, J. Van Hauthem, minister L. Van den Bossche

Motie van aanbeveling, blz. 1758

Interpellatie van de heer J. Van Looy tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer N. De Batselier, minis-

ter vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over moeilijkheden bij de toepassing van het Vlaams reglement op de milieuvergunning, blz. 1758

Sprekers : de heer J. Van Looy, mevrouw V. Dua, de heren J. De Mol, P. Tant, minister N. De Batselier

Interpellatie van de heer L. Barbé tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer? Buitenlandse Handel en Staatshervorming, over een belangenvermenging bij het Bestuur Monumenten en Landschappen, blz. 1775

Sprekers : de heren L. Barbé, J. Eeman, J. De Mol, minister J. Sauwens

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1782

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 1783

Nr. 47   Woensdag 28 april 1993

Berichten van verhindering, blz. 1789

Werkgelegenheid

Debat, blz. 1789

Sprekers : de heren P. Deprez, D. Van Mechelen, J. Sleecx, J. Geysels, H. Schiltz, E. Van Rompuy, J. De Roo, F. Wymeersch, J. Laverge, G. Vermassen, minister-president L. Van den Brande

Voorstel van resolutie van de heren P. Deprez, J. Sleecx en P. Van Grembergen betreffende het in de Vlaamse werkgelegenheidsconferentie bereikte akkoord - 328 (1992-1993) - Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 1807

Sprekers : de heren J. Sleecx, D. Van Mechelen

Werkgelegenheid

Debat (Voortzetting), blz. 1808

Sprekers : mevrouw M. Aelvoet, de heren J. Sleecx, P. Van Grembergen, G. Vermassen, J. Van Hauthem, J. Geysels, D. Van Mechelen, F. Wymeersch, minister-president L. Van den Brande, minister L. Detiège

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1818

Nr. 48

Donderdag 29 april 1993

Berichten van verhindering, blz. 1819

Samenstelling van een commissie en een werkgroep

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 1819

Actuele vragen (Regl. art. 75)

Actuele vraag van mevrouw V. Dua tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over het Floridiennestort in de Gentse kanaalzone, blz. 1820

Actuele vraag van de heer E. Schuermans tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over de herlokalisatie van het Instituut voor Natuurbehoud, blz. 1821

Actuele vraag van de heer J. Vande Lanotte tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de werken aan de Nieuwpoortbrug te Veurne, blz. 1822

Actuele vraag van de heer P. Hostekint tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de verdeling van de theatersubsidies voor 1993-1994,

Actuele vraag van de heer M. Van Peel tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de beslissing van de Vlaamse Executieve van 28 april 1993 in verband met de subsidiëring van de Vlaamse toneelgezelschappen voor de periode 1993-1997, blz. 1822

Actuele vraag van de heer F. Dewinter tot de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming, over de uitgave van de tekst van de nieuwe federale Grondwet, blz. 1824

Actuele vraag van de heer P. Chevalier tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de bijzondere jeugdbijstand, blz. 1825

Actuele vraag van mevrouw M. Vogels tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de stakingen in de welzijnssector

Actuele vraag van de heer L. Monset tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de aanhoudende staking in de welzijnssector, blz. 1825

Actuele vraag van de heer P. Van Grembergen tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de onderzoeksp-

dracht van de federale regering over de armoede, blz. 1828

Actuele vraag van de heer F. Dewinter tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de mogelijke oprichting van een Vlaamse voetballiga, blz. 1829

Actuele vraag van de heer E. Van Varenbergh tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de stand van zaken betreffende Vlabinvest, blz. 1830

Actuele interpellaties (Regl. art. 77)

Actuele interpellatie van de heer M. Didden tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het faillissement van de textielgroep Van Overdijk, blz. 1831

Sprekers : de heren M. Didden, H. Olaerts, minister-president L. Van den Brande

Actuele interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over diens recent bezoek aan Nederland, blz. 1833

Sprekers : de heer G. Annemans, minister-president L. Van den Brande
Motie van aanbeveling, blz. 1835

Werkingsbegroting van de Raad

Beraadslaging en stemming, blz. 1836

Commissie van onderzoek naar de besteding van de KS-gelden

Vragen tot afwijking en wijziging van het reglement, blz. 1836

Sprekers : de heren G. Bossuyt, L. Standaert, H. Coveliers, E. Van Rompuy, R. Van Rompaey

Samenstelling van de commissie van onderzoek naar de besteding van de KS-gelden

Wijziging onder de leden, blz. 1837

Samenstelling van de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Wijziging onder de plaatsvervangers, blz. 1837

Huldebetoon

blz. 1837

Voorstel van resolutie van mevrouw M. Aelvoet en de heer J. Geysels betreffende het werkgelegenheidsbeleid
— 325 (1992-1993) — Nr. 1

Voorstel van resolutie van de heren P. Deprez, J. Sleenckx en P. Van Grember-

gen betreffende het in de Vlaamse werkgelegenheidsconferentie bereikte akkoord
— 328 (1992-1993) — Nr. 1

Voorstel van resolutie van de heren F. Wymeersch en J. Van Hauthem betreffende een Vlaams werkgelegenheidsbeleid
— 329 (1992-1993) — Nr. 1

Voorstel van resolutie van de heren D. Van Mechelen en A. Denys betreffende het werkgelegenheidsbeleid
— 330 (1992-1993) — Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 1838
Bespreking, blz. 1838

Sprekers : de heren D. Van Mechelen, F. Wymeersch, J. Sleenckx, mevrouw M. Aelvoet, de heer L. Standaert

Voorstel van resolutie van mevrouw M. Aelvoet en de heer J. Geysels betreffende het werkgelegenheidsbeleid
— 325 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1839

Voorstel van resolutie van de heren P. Deprez, J. Sleenckx en P. Van Grembergen betreffende het in de Vlaamse werkgelegenheidsconferentie bereikte akkoord
— 328 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1840

Voorstel van resolutie van de heren F. Wymeersch en J. Van Hauthem betreffende een Vlaams werkgelegenheidsbeleid
— 329 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1841

Voorstel van resolutie van de heren D. Van Mechelen en A. Denys betreffende het werkgelegenheidsbeleid
— 330 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1843

Reglement — Aanpassingen

— 8 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heer H. Suykerbuyk c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 148 (BZ 1992) — Nrs. 1 - 3

Voorstel van de heren H. Lauwers, L. Peeters, J. Geysels en D. Van Mechelen tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 170 (BZ 1992) — Nr. 1 en 2

Voorstel van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 299 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 308 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heer L. Hancké c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 309 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Voorstel van de heer L. Hancké c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 310 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Aangehouden stemmings, blz. 1844

Hoofdelijke stemming, blz. 1845

Motie van aanbeveling van de heer A. Denys tot besluit van de op 19 april 1993 door de heer W. Seeuws gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de economische toestand van de Stad Gent
— 319 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1846

Sprekers : de heer W. Seeuws, mevrouw V. Dua, de heer T. Van Parys

Motie van aanbeveling van de heer G. Annemans tot besluit van de op 19 april 1993 door de heer G. Annemans gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de waterverdragen
— 320 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1848

Motie van aanbeveling van de heer R. Van Hooland c.s. tot besluit van de op 20 april 1993 door de heer R. Van Hooland gehouden actuele interpellatie tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de uitgestelde benoeming van een secretaris-generaal in het Departement Leefmilieu en Infrastructuur
— 322 (1992-1993) — Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1849

Sprekers : de heren R. Van Hooland, J. De Seranno

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1850

Bijlage

Vraag om uitleg, blz. 1851

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 14.02 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

J. Caubergs, J. Timmermans : gezondheidsredenen ;

A. Kempinaire, R. Vanlerberghe : buitenslands ;

P. Chevalier, W. Seeuws, R. Wierinckx : ambtsverplichtingen.

BEGROTINGEN

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende ontwerpen van decreet werden ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 18 (1992-1993) — Nr. 1

Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

- Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 19-B (1992-1993) — Nr. 1
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

BEGROTINGSSTUKKEN

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende begrotingsstukken werden ingediend :

- Toelichtingen bij de aanpassingen van de midden- en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 13 (1992-1993) — Nr. 1
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.
- Aangepaste administratieve begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar — 20-A (1992-1993) — Nr. 1
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

- Voorstel van decreet van de heer G. Annemans houdende wijziging van het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs
— 321 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid.
- Voorstel van decreet van de heer L. Standaert houdende wijziging van het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs
— 323 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid.

VERSLAGEN

Indiening

De voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- door de heer S. De Clerck namens de commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid over de hoorzitting over de verankeringsproblematiek
— 317 (1992-1993) — Nr. 1.

Voorzitter

- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over de aanpassingen van het Reglement — 8 (1992-1993) — Nr. 1.
- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het voorstel van de heer H. Suykerbuyk c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad — 148 (BZ 1992) — Nr. 3.
- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het voorstel van de heren H. Lauwers, L. Peeters, J. Geysels en D. Van Mechelen tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad — 170 (BZ 1992) — Nr. 2.
- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het voorstel van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad — 299 (1992-1993) — Nr. 2.
- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het voorstel van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad — 308 (1992-1993) — Nr. 2.
- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het voorstel van de heer L. Hancké c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad — 309 (1992-1993) — Nr. 2.
- door de heer M. Logist namens de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het voorstel van de heer L. Hancké c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 310 (1992-1993) — Nr. 2.

BRIEF VAN HET REKENHOF

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende brief van het Rekenhof werd ingediend :

- Brief N 14 J 874.830 B1 van 20 april 1993 betreffende het ministerieel besluit van 15 maart 1993 met betrekking tot herverdeling van basisallocaties (Programma 53.1).
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

ARRESTEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De voorzitter : De volgende arresten van het Arbitragehof liggen ter inzage bij het secretariaat van de Raad, afdeling openbare vergadering :

- Arrest nr. 32193 van 22 april 1993 (rolnummer 386) ;
- Arrest nr. 33/93 van 22 april 1993 (rolnummer 408).

KENNISGEVING VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De voorzitter : De volgende kennisgeving van het Arbitragehof betreffende een prejudiciële vraag ligt ter inzage bij het secretariaat van de Raad, afdeling openbare vergadering :

- Rolnummer 534.

SCHRIFTELIJKE VRAGEN (Regl. art. 74)

Indiening

De voorzitter : Schriftelijke vragen werden ingediend door :

- de heren G. Annemans, L. Appeltans, E. Baldewijns, L. Barbé, H. Brouns, X. Buisseret, M. Capoen, G. Cardoen, J. De Mol, J. De Roo, mevrouw V. Dua, de heren J. Eeman, F. Ghesquière, M. Maertens, L. Martens, mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke, de heren L. Peeters, L. Pierco, D. Ramoudt, L. Standaert, H. Suykerbuyk, mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, de heren J. Van de Lanotte, B. Vandendriessche, F. Van den Eynde, H. Van Dierenderen, R. Van Hooland, L. Van Nieuwenhuysen, E. Van Vaerenbergh, A. Verlinden, W. Verreycken.

ONDERZOEK NAAR TAALGROEP EN WOONPLAATS

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het onderzoek naar taalgroep en woonplaats betreffende mevrouw Jeannine Leduc, senator, opvolger van senator Eloi Vandersmissen.

Conform artikel 3 van ons reglement dienen wij er ons van te vergewissen of de betrokkene ingeschreven is op de lijst van de leden van de Nederlandse taalgroep van de Senaat.

Bij brief van 21 april 1993 heeft de Senaat ons meegedeeld dat betrokkene de eed heeft afgelegd en tot de Nederlandse taalgroep behoort.

Gelet op voormelde brief stel ik voor dat de Raad er zich, zoals gebruikelijk, zou toe beperken van de gegeven omstandigheden akte te nemen en de formaliteit betreffende het onderzoek naar taalgroep en woonplaats als vervuld te beschouwen.

Geen bezwaar ? (**Instemming**)

Voorzitter

Aldus is besloten.

Met genoegen roep ik mevrouw Jeannine Leduc dan ook uit tot lid van de Vlaamse Raad en heet haar namens u allen welkom in deze vergadering. (*Applaus*)

COMMISSIE VAN ONDERZOEK NAAR DE BESTEDING VAN DE KS-GELDEN

Benoeming van de leden

De voorzitter : Aan de orde is de benoeming van de leden van de commissie van onderzoek naar de besteding van de KS-gelden.

Het bureau stelt voor die commissie zo te noemen en ze uit dertien leden samen te stellen.

Geen bezwaar ? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

Conform de evenredige verdeling komen er aan de CVP vier mandaten, aan de SP en de VLD drie mandaten en aan het Vlaams Blok, de Volksunie en Agalev één mandaat toe.

De lijst met de door de fracties voorgedragen kandidaten werd in de zaal rondgedeeld.

Zijn er (nog) opmerkingen ? (*Neen*)

Dan verklaar ik benoemd tot lid van de commissie van onderzoek naar de besteding van de KS-gelden :

- de heer M. Didden
- de heer J. Vandeurzen
- de heer K. Pinxten
- de heer J. Weyts
- de heer G. Bossuyt
- de heer G. Moens
- de heer J. Sleenckx
- de heer P. Chevalier
- de heer P. Dewael
- de heer J. Laverge
- de heer F. Wymeersch
- de heer H. Olaerts
- de heer J. Ulburghs

De commissie van onderzoek naar de besteding van de KS-gelden is aldus samengesteld.

De commissie wordt morgenvoormiddag plechtig geïnstalleerd. Het uur zal u worden medegedeeld. Vermoedelijk zal dit 10.30 uur zijn. Het uitgebreide bureau van de Raad wenst uitdrukkelijk dat de commissie onmiddellijk aan de slag gaat.

REGLEMENT — AANPASSINGEN

— 8 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

VOORSTEL van de heer H. Suykerbuyk c.s. tot wijziging van het Reglement

— 148 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

VOORSTEL van de heren H. Lauwers, L. Peeters, J. Geysels en D. Van Mechelen tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 170 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

VOORSTEL van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 299 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

VOORSTEL van de heren A. Denys en D. Ramoudt tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 308 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

VOORSTEL van de heer L. Hancké c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 309 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

VOORSTEL van de heer L. Hancké c.s. tot wijziging van het Reglement van de Vlaamse Raad

— 310 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter : Aan de orde zijn de aanpassingen in het Reglement voorgesteld door de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften.

Gelijktijdig hiermee werden eveneens behandeld de voorstellen tot wijziging van het reglement van

— de heer Suykerbuyk c.s., stuk 148 -Nr. 1 ;

— de heren Lauwers, Leo Peeters, Geysels en Van Mechelen, stuk 170 - Nr. 1 ;

— de heren Denys en Ramoudt, stukken 299 Nr. 1 en 308 Nr. 1 ;

— de heer Hancké c.s., stukken 309 Nr. 1 en 310 Nr. 1.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Logist , verslaggever, heeft het woord.

De heer M. Logist, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, belast met de opdracht het reglement van de Vlaamse Raad aan te passen, heeft de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften deze aangelegenheid grondig onderzocht gedurende vijf vergaderingen. Als basis voor de bespreking in de commissie werden de door het secretariaat van de Vlaamse Raad voorbereide ontwerp-aanpassingen gebruikt. Samen met deze ontwerp-aanpassingen werden verschillende door de leden ingediende voorstellen tot wijziging van het reglement behandeld.

In de eerste plaats werd de nadruk gelegd op een grotere openbaarheid van de werkzaamheden. Om deze reden wordt ervoor gekozen om alle commissies die begrotingsaangelegenheden behandelen, openbaar te maken.

Een tweede ingrijpende wijziging betreft het houden van interpellaties in openbare commissievergadering, althans in beginsel. De plenaire vergadering blijft alleen bevoegd voor interpellaties van groot algemeen of politiek belang. Vervolgens wordt ook gepoogd nog meer op de actualiteit in te spelen door onderwerpen van algemeen belang rechtstreeks in plenaire vergadering te behandelen.

In verband met de moties wordt gesteld dat tot besluit van de bespreking van beleidsnota's of beleidsbrieven geen motie van wantrouwen meer kan worden ingediend. Gezien de aard van deze nota's en brieven kunnen er wel aanbevelingen worden gericht tot de regering. Als besluit van een interpellatie kan door de leden alleen nog een motie van wan-

Logist

trouwen of een met redenen omklede motie worden ingediend.

Zonder exhaustief te willen zijn kan ik nog een aantal andere aanpassingen aanhalen. Alle door de Raad te verrichten benoemingen en voordrachten geschieden overeenkomstig de evenredige vertegenwoordiging van de fracties zoals samengesteld bij de aanvang van de zittingsperiode. Dit vindt u in artikel 13, punt 1, eerste lid. Bij gelijke sterkte van de fracties wordt het mandaat toegewezen aan de fractie die het hoogste stemcijfer behaalde bij de verkiezingen. Dit staat in artikel 13, punt 1, tweede lid.

Vervolgens kom ik aan artikel 19bis dat handelt over de interpellaties in commissies. Het is namelijk de bedoeling de interpellaties die niet van groot algemeen of politiek belang zijn in de bevoegde commissie te behandelen.

Een vraag om uitleg kan worden omgezet in een schriftelijke vraag en de spreektijd bij vragen om uitleg kan worden uitgebreid.

Er is een uitbreiding van de openbaarheid van de commissievergaderingen tot alle commissievergaderingen wanneer zij begrotingsaangelegenheden behandelen en tot de interpellaties.

De raadpleging van adviesorganen wordt geregeld in een algemeen reglementsartikel.

De motie van wantrouwen en de met redenen omklede motie worden hetzij tot besluit van een verklaring of mededeling van de Executieve, hetzij tot besluit van een interpellatie of actuele interpellatie ingediend. In deze aangelegenheid spreekt men dus niet meer van een motie van aanbeveling maar van een met redenen omklede motie.

Een ander zeer belangrijk punt is de invoering van een reflectietermijn. Verder wordt ook een nieuw artikel 66bis ingevoegd in verband met het behandelen van onderwerpen van algemeen belang in plenaire vergadering.

De beslissing van het bureau om, be-

houdens andersluidende beslissing van de voorzitter, het aantal actuele vragen per vergadering te beperken tot twee per fractie, wordt in het reglement ingevoegd.

Het valt op te merken dat de actuele interpellaties verder uitsluitend in plenaire vergadering zullen worden behandeld.

Samen met de door het secretariaat van de Vlaamse Raad voorbereide ontwerp-aanpassingen werden een aantal voorstellen tot wijziging van het reglement behandeld. Een eerste voorstel kwam van de heren H. Lauwers, L. Peeters, J. Geysels en D. Van Mechelen. Dit voorstel strekt ertoe de werking van de Vlaamse Raad te optimaliseren en te dynamiseren. Een van de hefbomen daartoe is het verhogen van het belang van het openbaar debat. Daarom stellen de indieners voor de interpellaties naar de openbare commissie te verwijzen. De commissie is op dit voorstel ingegaan.

Een tweede suggestie betreft het niet gelijktijdig bijeenroepen van commissievergaderingen en plenaire vergaderingen. De commissie is van mening dat, zolang het huidige dubbelmandaat blijft bestaan, zo'n regeling onuitvoerbaar is. Uiteraard zal er wel naar worden gestreefd om de commissievergaderingen en de plenaire vergaderingen niet te laten samenvallen.

Ten tweede was er het voorstel van de heren Denys en Ramoudt dat onder meer handelt over de raadpleging van adviesorganen. Volgens de indieners is er geen enkele reden om slechts twee adviesorganen in het reglement op te nemen, namelijk de SERV en de Mediaraad. Zij geven er de voorkeur aan de adviesverplichting niet in te schrijven maar hoorzittingen te organiseren met een ruime participatie van de sectoren die op het terrein de decreten in uitvoering brengen.

De commissieleden keuren uiteindelijk een algemeen artikel goed inzake de raadpleging van adviesorganen en versoepelen de voorwaarden waarin een hoorzitting kan worden gehouden.

Ten derde is er het voorstel van de-

zelfde indieners tot invoering van de bepaling dat wijzigingen in de samenstelling van de politieke fracties ook een weerslag moeten hebben op de samenstelling van de commissies van de Vlaamse Raad.

Uit de bespreking blijkt dat een meerderheid van de commissieleden er voorstander van zijn dat de voordrachten en benoemingen door de Raad worden verricht overeenkomstig de evenredige vertegenwoordiging van de fracties vastgesteld bij de aanvang van de zittingsperiode. Dit stemde overigens overeen met de inhoud van een door de heer Hancké ingediend voorstel. Op te merken valt voorts dat deze bepaling onmiddellijk in werking treedt.

Een ander voorstel van de heer Hancké en consorten strekt ertoe het mandaat bij gelijke fractiesterkte toe te wijzen aan de fractie met het hoogste aantal stemmen behaald bij de laatste verkiezingen. De commissieleden waren het eens met dit voorstel.

Ten slotte is er het voorstel van de heer Suykerbuyk dat een nieuw artikel invoegt met betrekking tot de reflectietermijn.

Over de opportuniteit van een dergelijke termijn werd het advies van de Vlaamse regering ingewonnen. Deze treedt het voorstel bij op voorwaarde dat dit slechts van toepassing wordt na de rechtstreekse verkiezing van de Raden. De indiener en de commissie stemden met deze suggestie in.

Wat de stemmingen betreft, kan ik u meedelen dat haast alle aanpassingen van het reglement eenparig werden goedgekeurd. Dat was niet het geval voor de aanpassing inzake de door de Raad te verrichten benoemingen en voordrachten die werd aangenomen met 7 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding, noch voor de aanpassing inzake het organiseren van hoorzittingen die werd aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding, noch voor de wijziging inzake de raadpleging van adviesorganen die werd aangenomen met 9 stemmen tegen **2. (Applaus bij de SP)**

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, het voorstel tot aanpassing van het reglement bevat een aantal goede punten, bevat een aantal punten die een aanzet tot verbetering inhouden en bevat één artikel waarmee onze fractie het niet eens is.

Bij de goede punten van vernieuwing vinden we de reflectietermijn, die wordt voorgesteld door collega Suykerbuyk.

Wij verheugen ons over de koppeling van de inwerkingtreding ervan aan het ontdebelen van het mandaat. In de huidige situatie zouden onze werkzaamheden er extra door kunnen worden gecompliceerd. Maar het principe van de reflectietermijn draagt onze volledige steun weg.

Verder wordt de betekenis van moties in het algemeen en het besluiten van beleidsnota's in het bijzonder verduidelijkt. De commissie heeft unaniem aanvaard dat beleidsnota's niet kunnen uitmonden in de vertrouwensvraag aan de regering, maar enkel in aanbevelingen.

Voor het stellen van de vertrouwensvraag zijn de interpellatieverzoeken de aangewezen procedure. Onze fractie wil er overigens voor pleiten om voortaan het indienen van de interpellatieverzoeken te beperken tot kwesties waardoor de regering in moeilijkheden kan worden gebracht.

De wijze waarop het gebruik van de moties nu wordt gespecificeerd, is een uitdrukking van dezelfde intentie.

Ook de uitbreiding van de openbaarheid tot de commissies draagt onze goedkeuring weg. Daardoor zullen de interpellaties in openbare commissievergaderingen kunnen worden gehouden net zoals de bespreking van de begrotingen, waarover collega Logist het zopas had.

Een tweede reeks punten vormen een goede aanzet maar schenken ons geen volledige voldoening.

Het betreft onder andere de wijze waarop de Raad adviezen inwint. Collega's, u weet dat onze fractie zich in het verleden steeds heeft afgezet tegen de al te grote impact van de

SERV op de werkzaamheden van de Vlaamse Raad. We komen meermaals tot de vaststelling dat de SERV veel meer te zeggen heeft dan de Raad zelf, die vaak te laat komt en achter de beslissingen aanholt, die door de regering in samenspraak met de SERV worden genomen.

Met dit nieuwe reglement wordt deze hegemonie niet echt doorbroken, maar doordat de SERV niet langer als uitzondering in de lijst van decretales adviesraden wordt genoemd, zal hij op dezelfde wijze worden behandeld als de vier andere adviesraden. Dat is een goede aanzet.

Straks zullen ook hoorzittingen in de commissies kunnen worden georganiseerd op vraag van een minderheid van minstens vijf leden. Ook dat is een stap in de goede richting.

Het advies voor het staven van beleidskeuzen zal voortaan enkel via de commissies en via het Vlaamse parlement kunnen worden ingewonnen.

Het uiteindelijk doel moet volgens ons zijn dat de commissies zelf bepalen bij wie ze advies inwinnen en zich hierbij niet dienen te beperken tot de geïnstitutionaliseerde partners, zoals omschreven door de SERV. Alle betrokkenen die voor de uitvoering van een decreet op het terrein moeten instaan, zullen straks in de commissies kunnen worden gehoord. Dat is veel efficiënter.

Zo is op ons verzoek bij de bespreking van het kabeldecreet in de commissie al wie betrokken was bij het mediagebeuren, gehoord kunnen worden, wat toch een goede zaak was. Dat was niet het geval voor het universiteitsdecreet dat veelvuldig besproken is in de verschillende kabinetten, maar waar onze assemblee nauwelijks bij betrokken is geweest.

Wij stellen het dus op prijs dat er voortaan slechts vijf leden nodig zijn om een hoorzitting aan te vragen en dat de SERV op voet van gelijkheid wordt gesteld met de andere adviesorganen en bijgevolg zijn monopolie-recht kwijtspeelt.

De VLD-fractie is het niet eens met het voorgestelde artikel 13. Naar aanleiding van de discussie over de vraag of de samenstelling van de commis-

sies moet worden aangepast aan gewijzigde politieke krachtverhoudingen, waren wij van oordeel dat deze aanpassing moest gebeuren na het recesses, bij het begin van de nieuwe zittingsperiode. Namens de meerderheid dienden de heren Hancké, Van Rompuy en Van Grembergen een amendement in waar we het naar de inhoud niet mee eens konden zijn, maar ik moet wel toegeven dat de discussie op een serene wijze is gevoerd en dat het spel correct is gespeeld. Wij zullen het amendement dat wij in de commissie hebben ingediend, opnieuw in openbare vergadering indienen met de vraag over dit probleem eens serieus na te denken. De Raad moet goed beseffen dat hij op het punt staat een regeling in te voeren die in assemblees die we goed kennen niet geldt. In de Kamer, in de Senaat en ook in het Europees Parlement gebeurt deze aanpassing bij het begin van de nieuwe zittingsperiode. Wij vinden wel, en dat blijkt ook in ons amendement, dat deze aanpassing niet moet gebeuren voor de raden van bestuur. Besturen moeten een zekere stabiliteit vertonen, maar als onze Raad zich niet aanpast aan gewijzigde politieke krachtverhoudingen **ontstaat** er een **scheefgroeiing**, een ongezonde politieke situatie.

Zeker met het oog op de invoering van het legislatuurparlement is het de moeite waard ons amendement ernstig te nemen. Als het huidige voorstel wordt aangenomen, dan zal de commissiesamenstelling die afgesproken wordt na de verkiezingen gedurende vijf jaar niet veranderd kunnen worden, ook al zijn er politieke verschuivingen, ook al beslissen twee partijen van te fusioneren.

Het is de moeite waard nog eens over ons amendement na te denken, los van elke emotie en het voorbeeld van Kamer, Senaat en Europees Parlement te volgen.

De VLD-fractie zal het geheel van aanpassingen in ons reglement goedkeuren.

De voorzitter : De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer H. Suykerbuyk (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, net als collega Denys onder-

Suykerbuyk

streep ik dat de werkzaamheden in verband met de wijziging van het reglement in een goede sfeer en met het nodige begrip voor elkaars standpunten heeft plaatsgehad. Over enkele punten bestaat er inderdaad een meningsverschil, onder meer door het feit dat wij in verband met de samenstelling van commissies in een grotere mate de continuïteit hebben benadrukt. Toch meen ik dat de gesprekken vruchtbaar zijn geweest.

Ik dank de verslaggever, de heer Logist, omdat hij op een duidelijke wijze in het verslag de werkzaamheden van de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften heeft weergegeven.

Ik meen in het algemeen te mogen zeggen dat deze aanpassing van het reglement kadert in de verschillende wijzigingen die sedert enkele jaren werden doorgevoerd, en waarvan zeker niet kan worden gezegd dat het om beperkte wijzigingen gaat. Ik herinner eraan dat de eerste wijzigingen van enkele jaren geleden een gevolg waren van een zeer indringend gesprek tussen het bureau en de toenmalige voorzitter van de Nederlandse Tweede Kamer, de heer Dolman waaruit interessante initiatieven zijn voortgesprongen. Zij werden al eerder door de Raad aanvaard en in het reglement opgenomen. Indien de thans voorliggende aanpassingen eerder beperkt zijn, dan is het toch goed te onderstrepen dat zij nuttig zijn. Zij zijn immers het gevolg zijn van het feit dat uit de ervaring bleek dat bijsturing noodzakelijk was. Dit is dan ook gebeurd.

Zelfs al is de bijsturing gering, betekent het niet dat de voorgestelde aanpassing geen verdere stap is naar een beter functionerend parlement. Onze bekommernis moet immers zijn te komen tot een instelling die beter functioneert dan vandaag. Wellicht zal ze nooit optimaal functioneren; daarom zullen er steeds weer aanpassingen moeten gebeuren.

Vooreerst moeten wij ertoe komen de debatten in openbare vergadering geloofwaardiger te maken. Vervolgens moeten het element begroting en het begrotingsdebat — wat reeds het voorwerp uitmaakt van een enig-

zins omstandige reglementering — op een meer fundamentele wijze kunnen worden besproken.

Belangrijk is ook dat wij de interpellaties tot hun ware betekenis terugbrengen. Inderdaad, destijds was het in het federale parlement zo dat een regering beducht was voor een interpellatie. Laten wij toegeven dat dit al lang niet meer het geval is. Bijgevolg is het belangrijk opnieuw de vroegere betekenis aan de interpellaties te hechten. Ook het commissiewerk moet verder worden uitgebouwd.

Vanzelfsprekend kan niet alles met een reglement worden opgevangen. Goed functioneren is zo belangrijk voor een instelling die zich opwerpt als een instelling die Vlaanderen vertegenwoordigt, dat wij moeten aannemen dat dit niet alleen met een reglementering kan worden opgelost. Een reglement kan er wel toe bijdragen.

Mijns inziens zullen de voorgestelde verbeteringen, die door onze fractie zullen worden goedgekeurd, daartoe zeker bijdragen. Tenslotte dank ik de leden van de commissie en u allen omdat u de idee van de reflectietermijn hebt willen aanvaarden. Hij wordt echter pas van kracht na de afschaffing van het dubbelmandaat.

Ik stel vast dat daarover al werd geschreven in de zin van een nadenktermijn. Misschien is deze term beter, maar ik ben toch enigszins terughoudend ten aanzien van het indienen van een amendement. Ik houd het dus nog bij de klassieke term reflectietermijn, in de hoop dat deze procedure niet vaak zal moeten worden gebruikt maar dat ze, wanneer een reflectie zich opdringt als gevolg van het éenkamerstelsel, ook mogelijk is.

Collega's, naast alle nadelen van het tweekamerstelsel — en er zijn er vele — is er toch één voordeel aan verbonden, namelijk dat men in periode dat een ontwerp of voorstel van de ene naar de andere Kamer wordt overgezonden, kan worden nagedacht.

Ik geef toe dat men daarvan niet altijd gebruik heeft gemaakt, maar men kon het doen.

Nu is het mogelijk dat een voorstel van decreet dat s'morgens wordt ingediend, om vier uur in de namiddag kracht van decreet heeft. Dat is iets te snel, daarom is het nuttig om tenminste in een middel te voorzien om een reflexie mogelijk te maken. Ik ben er evenwel niet van overtuigd dat men daar vaak gebruik van zal maken. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, in de eerste plaats dank ik de verslaggever voor zijn uitstekend verslag.

Het reglement van een parlementaire instelling moet aan vier doelstellingen beantwoorden : het regelt de procedures en de werking in het parlement, het vormt een leidraad voor eventuele betwistingen, het moet instaan voor de bescherming van de parlementsleden, vooral van de oppositie, in de confrontatie met de regering en het heeft vanzelfsprekend invloed op de vorming van de politieke cultuur van de hoogste wetgevendende instellingen.

Het reglement dat in februari 1990 werd goedgekeurd, onderscheidde zich ten aanzien van het verleden op volgende vlakken : het voorzag in een grotere openbaarheid van bestuur door commissies en moties van aanbeveling mogelijk te maken, de parlementaire controlemaatregelen werden versterkt en door de actuele vragen en actuele interpellaties kan men beter inspelen op de actualiteit.

Bij die reglementswijziging werd, in samenspel met het bureau, een grotere macht toegekend aan de voorzitter van de Vlaamse Raad, onder meer door de mogelijkheid om interpellatieverzoeken om te zetten in vragen om uitleg en mondelinge vragen om te zetten in schriftelijke vragen.

De nieuwe reglementswijziging die we nu bespreken, is unaniem goedgekeurd, met uitzondering van artikel 13, dat verband houdt met de duur van de mandatenverdeling, artikel 30 inzake het organiseren van hoorzittingen en artikel 54 in verband met de raadpleging van adviesorganen.

Door deze reglementswijziging wordt

Hancké

de slagkracht van de Vlaamse Raad vergroot.

Een eerste groot kenmerk van deze aanpassing is dat, door de invoering van een nieuw artikel 66 bis, de openbare vergadering in de toekomst het forum bij uitstek zal worden voor actuele politieke debatten, meer bepaald door het invoeren van actualiteitsdebatten of debatten over onderwerpen van algemeen belang, die in principe éénmaal per maand worden gehouden.

Volgens het nieuwe reglement zullen in de plenaire vergadering enkel nog de voorstellen en ontwerpen van decreet worden besproken, de begrotingsdebatten, de actuele vragen en interpellaties en de debatten betreffende de onderwerpen van algemeen belang.

Er is bovendien een verschuiving van de plenaire vergaderingen ten voordele van de commissievergaderingen waaraan een grotere openbaarheid wordt toegekend. De interpellaties worden verwezen naar de commissies. De begrotingsaangelegenheden krijgen een grotere openbaarheid bij de behandeling in de commissie, zoals het voorheen reeds gold voor de bespreking van beleidsbrieven en beleidsnota's, en bij de organisatie van hoorzittingen.

Ik heb reeds vermeld dat artikel 13 in verband met de duur van de mandatenverdeling ongetwijfeld het meest spectaculaire onderdeel is van dit nieuwe reglement. Zoals de heer Denys terecht heeft opgemerkt, heeft dit tijdens de bespreking enige beroering teweeggebracht. Artikel 13 regelt immers de door de Vlaamse Raad te verrichten benoemingen en voordrachten. Het reglement bepaalt echter niet het tijdstip waarop de wijziging in de samenstelling van de diverse organen van de Vlaamse Raad ingang kreeg.

Aldus bepaalde het reglement, in tegenstelling tot de benoeming van het bureau van de Raad en van de Vlaamse regering, niet uitdrukkelijk welke datum zou worden vastgelegd

voor de inwerkingtreding van commissies en andere organen, zoals werkgroepen.

Over een door mij ingediend amendement met betrekking tot de vorming van de VLD werd een sereen, zelfs een hoffelijk debat gevoerd.

Net als de heer Denys wil ik erop wijzen dat wij in de commissie hebben gezocht naar een efficiënte regeling. Ik erken overigens dat de tweede formule, die de heer Denys voorstelde naar analogie met de bepaling die in de Kamer van kracht is en volgens **dewelke** de samenstelling van commissies kan worden gewijzigd bij het begin van iedere zittingsperiode, op zichzelf verdedigbaar was.

Het voorstel dat thans door de commissie werd weerhouden, is echter beter omdat het een grotere stabiliteit waarborgt en bovendien niet voorziet in een premie voor overloperij : tenslotte is de Vlaamse Raad geen voetbalclub, waarvan de leden kunnen worden getransfereerd. Een andere regeling dan degene die werd goedgekeurd, zou wellicht aanleiding kunnen geven tot dergelijke toestanden.

De heer Denys herinnert zich ongetwijfeld dat hij in 1989 samen met mij een amendement heeft ingediend – dat later terug werd ingetrokken – waarbij de samenstelling van de commissies en werkgroepen werd bepaald aan de hand van de verkiezingsuitslagen. De verkiezingsuitslagen bepalen de samenstelling van de Raad en dus ook van de commissies voor de gehele duur van de zittingsperiode, dit wil zeggen tot bij de volgende verkiezingen. Het leek mij redelijk om dit uitgangspunt, dat wij in 1989 deelden, te behouden.

De heer A. Denys : Het amendement dat wij in 1989 hebben ingediend, had betrekking op een ander probleem. Het had tot doel de samenstelling van de commissies op een meer democratische manier te doen plaatsvinden, niet volgens het systeem D'Hondt maar op basis van de verkiezingsuitslag. Het had niets te maken met het stand houden van de politieke krachtverhoudingen nadat de uitslag vastlag.

Het had wel te maken met een verfijning van de berekening, waarbij niet het aantal zetels maar de verkiezingsuitslag in aanmerking zou worden genomen.

Zodra de uitslag vastlag, hebben wij ons niet afgevraagd hoe het stond met de politieke krachtverhoudingen.

U schijnt de indruk te willen wekken dat mijn huidige houding afwijkt van de houding die ik in 1989 heb aangenomen. Ik ben nog steeds bereid om de verkiezingsuitslag als basis te nemen voor de berekening van de verdeling. Indien nadien in de loop van de legislatuur zou blijken dat een aantal mandatarissen of groepen beslissen om op een andere wijze samen te werken, heeft dit niets te maken met de stabiliteit.

Ik ben het ermee eens dat er stabiliteit nodig is in de raden van bestuur, die worden samengesteld op het niveau van de Vlaamse Raad. In de Raad zelf moet rekening worden gehouden met de actuele politieke situatie omdat de samenstelling van de Raad de politieke krachtverhoudingen moet weerspiegelen.

U zal het met mij eens zijn dat het probleem in de Vlaamse Raad de verschuiving is tussen uw fractie en de mijne. Dit deed zich niet voor in Kamer en Senaat, waar men het op een meer neutrale wijze heeft kunnen beoordelen. Deze verschuiving is waarschijnlijk de reden waarom men een andere houding heeft ingenomen in de Vlaamse Raad als in Kamer of Senaat.

De heer L. Hancké : Mijnheer Denys, toen we in 1989 samen een amendement indienden om de verkiezingscijfers als uitgangspunt te nemen voor de samenstelling van de raden, ging het voor ons om een onveranderlijk gegeven. Bij het overlopen van leden van de ene fractie naar de andere kan men in dat geval geen herverdeling der commissies realiseren. Dit lijkt me correct te zijn.

Het is weliswaar een moeilijk probleem, maar de zetel behoort niet toe aan de mandataris maar wel aan de

Hancké

lijst waarop deze verkozen is. Het bewijs wordt geleverd door het feit dat als een mandataris ontslag neemt, de zetel terugkeert naar de lijst waarop hij verkozen is.

Als we het stelsel goedkeuren dat u voorstelt, dan zijn we genoodzaakt een permanente aanpassing te doen van de zetelaantallen in commissies en werkgroepen, wat me voor de stabiliteit van de werking niet wenselijk lijkt te zijn.

Een meer algemene beschouwing inzake de overloperij is de volgende. Een regeringsmeerderheid kan erg klein zijn, bijvoorbeeld acht tegen zeven in de commissies. Door het overlopen van enkele mandatarissen zou niet alleen de samenstelling van de commissies worden veranderd in het voordeel van de vroegere oppositie maar zouden ook de stabiliteit en het werk van de regering in gevaar worden gebracht.

Wij hebben hierover echter uitgebreid gediscussieerd in de commissie. De regeling die we hebben getroffen, heeft duidelijkheid als voordeel. Bovendien beantwoordt ze aan onze filosofie van 1989. Er wordt geopteerd voor het vastleggen van de verdeling volgens de verhouding van de verkiezingsuitslag en niet voor het rekening houden met opwellingen van een aantal leden die veelal meest individuele expressies van de meest individuele emoties zijn.

De heer A. Denys : Mijnheer Hancké, ik wil de discussie niet laten voortduren, maar ik verzet me tegen de bewering dat dit een premie zou zijn voor overloperij.

Degenen die van partij veranderen, houden er geen rekening mee dat hun daad gevolgen zou kunnen hebben voor de samenstelling van de commissies. U noemt zulke beslissing een individuele expressie, maar ze is erg moeilijk en wordt niet lichtzinnig genomen.

De situatie kan in de toekomst echter scherper worden, wat ik overigens verwacht dat zal gebeuren. Ook de heer Vandenbroucke spreekt over

een progressief front. Niemand kan ontkennen dat deze evolutie kan uitmonden in het op zeker ogenblik samenvoegen van bepaalde partijen. Indien deze evolutie zich inderdaad voordoet en indien men uw voorstel goedkeurt, kan ze echter niet worden vertaald in het parlement.

De heer L. Hancké : Mijnheer Denys, ik zou cynisch en niet gemeend kunnen opmerken dat bij de realisatie van het progressief front hierop een uitzondering kan worden gemaakt.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat bij artikel 13 een tweede amendement werd goedgekeurd dat ertoe strekt om bij gelijke fractiesterkte het mandaat toe te wijzen aan de fractie die bij de recentste verkiezingen het hoogste stemcijfer behaalde. Dit is een goed uitgangspunt. Het is immers mogelijk dat — zoals nu het geval is — twee fracties met hetzelfde quotiënt te paard zitten op de laatste zetel in een commissie of werkgroep. Het is positief dat in dergelijke situaties een bijkomende referentie naar het verkiezingscijfer wordt ingelast.

Naast de openbaarheid van de commissies, de rol van de plenaire vergadering en het artikel 13 verheug ik mij eveneens over de invoering van de reflectietermijn waarover verleden week nog in de commissie van gedachten werd gewisseld. Aan de indiener van het amendement wil ik evenwel vragen om na te gaan op welke wijze de invoering van de reflectietermijn niet kan leiden tot filibusteren. Ik verwijs hierbij naar het probleem dat zich stelt wanneer kort voor het reces een tweede lezing wordt gevraagd. Hierdoor zou de definitieve goedkeuring van een ontwerp of voorstel met twee of drie maanden kunnen worden uitgesteld. Een dergelijk maneuver kan toch niet de bedoeling zijn van de aanpassing van het reglement.

Drie resterende knelpunten bieden stof voor een volgende reglementswijziging.

Ten eerste moeten we ons in het kader van het herstel van een goed contact tussen de wetgevende instelling

en de burger buigen over een aangepaste en doeltreffende behandeling van de verzoekschriften in de Raad. Nog steeds rijst de vraag op welke manier verzoekschriften goed kunnen worden opgevolgd zodat de burger met zijn petitie of verzoekschrift een afdoend antwoord krijgt van de instelling.

Ten tweede hebben we in verband met de raadpleging van adviesorganen een wat algemene formulering overgenomen. De wijze waarop adviesorganen in de toekomst hun zeg zullen hebben, zal in grote mate afhangen van de praktijk die in de commissies en de openbare vergadering zal groeien.

Ten derde werd in het reglement nog steeds niet de bepaling opgenomen dat de Vlaamse regering jaarlijks op de tweede dinsdag van september een regeringsverklaring aflegt. Dit moet dan ook op de een of andere manier worden geconcretiseerd in de komende maanden en jaren. De parlementaire praktijk zal ter zake ongetwijfeld vooroplopen op de teksten.

Hoedanook, de SP-fractie steunt met enthousiasme de wijzigingen die vandaag aan het reglement worden aangebracht.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, onze fractie zal de wijziging van het reglement uiteraard goedkeuren. Zoals een aantal andere sprekers reeds hebben gezegd, werd over deze problematiek in de commissie grondig gediscussieerd. Belangrijk voor ons zijn een aantal maatregelen in verband met het dynamiseren van de Vlaamse Raad. Zo zullen interpellaties die nu nog dikwijls in plenaire vergadering worden gehouden, in openbare commissies kunnen plaatsvinden.

Ook de reflectieperiode is belangrijk. Ik heb het voorstel van de heer Suikerbuyk reeds een paar jaar geleden onderschreven omdat het een aantal verbeteringen aanbrengt aan de kwaliteit van het legistische werk in een enkamerstelsel.

Geysels

Eén van de redenen voor tevredenheid is dat de rol van de Raad als centrum van meningsvorming is versterkt. Als voorbeeld neem ik de formalisering van de actuele debatten, die wij nu al een paar keer op woensdag- of donderdagvoormiddag hebben gehouden, en het systeem van de hoorzittingen bij de bespreking van voorstellen of ontwerpen van decreet.

Ik wil even de nadruk leggen op de mededeling van de Vlaamse regering in de commissie voor het reglement. De aankondiging van de minister-president om de resultaten van de begrotingsbespreking in de Vlaamse regering zo kort mogelijk te laten aansluiten bij het debat en de stemming in de Vlaamse Raad is nu via deze brief bekrachtigd.

Ik wil ook even ingaan op de opmerkingen van collega Denys over artikel 13. De heer Denys houdt terecht rekening met de positie van deze Raad na het Sint-Michielsakkoord, en met schommelingen op het niveau van de politieke machtsverhoudingen in de Raad. Ik zou echter willen pleiten het debat nog meer ten gronde te voeren.

Ten eerste moeten wij bij dit debat ook rekening houden met de opmerkingen die collega Hancké reeds drie jaar geleden heeft gelanceerd, over het stelsel D'Hondt inzake de benoemingen.

Wij moeten het dan ten tweede hebben over de benoemingen zelf. Moet de Raad wel mensen benoemen in politieke en parapolitieke organen? Ten derde, vind ik het terecht dat als een fractie een aantal leden verliest, dit zijn weerslag heeft op de vertegenwoordigingen in commissies.

Als bepaalde personen een fractie verlaten en een andere fractieervoegen, is het fout de ene fractie te sanctioneren en de andere te belonen. Ik begrijp dat politici die van politieke kleur veranderen, maar overloperij mag niet positief worden geëvalueerd.

Overigens kan ik mij terugvinden in de achtergronden van het amende-

ment van de heer Denys, om flexibel om te springen met gewijzigde krachtsverhoudingen.

Ik wil ook even naar de toekomst kijken.

Ten eerste zullen wij na de goedkeuring van het Sint-Michielsakkoord een aantal wijzigingen in het reglement moeten doorvoeren.

Net als in de commissie, wil ik er ook hier voor pleiten van die gelegenheid gebruik te maken om in het debat over het reglement ook de functie van de Vlaamse Raad, het Vlaamse parlement, binnen de politieke democratie in Vlaanderen te bespreken. Collega Hancké wees er al op dat een discussie over het reglement in feite ook een discussie van de werking van de politieke democratie behelst. In die zin wil ik in het bijzonder nog uw aandacht vestigen op een aantal belangrijke punten.

Ten eerste moeten wij vermijden dat de Vlaamse Raad in de toekomst een opeenstapeling wordt van lokale belangenkwesities. Politieke waarnemers merkten reeds op dat de Vlaamse bevoegdheden zich voornamelijk toespitsen op zaken die zich in de onmiddellijke belangensfeer van de burger afspelen: milieu, welzijn, onderwijs enzovoort. Dit kan een directe relatie tussen besluitvorming en de belangen van de burgers bevorderen, maar het mag geen stimulans zijn om vragen rond verbrandingsovens in gemeente X en watervervuiling in gemeente Y de overhand te laten krijgen, noch in een commissie, noch in een plenaire vergadering van de Vlaamse Raad. Dan wordt de Raad louter een optelsom voor plaatselijke belangen.

Ten tweede wil ik collega Denys bijtreden wanneer hij het heeft over de rol van de talloze advies- en overlegorganen in het Vlaamse politieke landschap. Daar moet over worden gediscussieerd in het Vlaamse parlement. Zijn zij inderdaad een uitdrukking van een democratisch participatiemodel, dat ik volledig steun, of zijn zij eerder een excuus voor structurering van bepaalde belangen die hoe dan ook aan bod komen. Ik pleit dus

voor een versterking van het participatiemodel en niet voor vermindering, maar het zou niet misstaan eens met een fijne kam door de talloze advies- en overlegorganen te gaan. Dit moet gebeuren vanuit een bekommernis voor het feit dat wij in de raad op federaal niveau telkens weer te maken krijgen met wij hebben overlegd en besloten, aan u om het te bekrachtigen. Dit is een systeem waarbij het parlement wordt gedegradeerd tot applaus- of bekrachtigingsmachine van beslissingen die op een ander niveau werden genomen.' In het perspectief van de jaren negentig en het jaar 2000 moet dit opnieuw onder de loep worden genomen en zoals het Nederlandse rapport Deetman vermeldt, moeten we de functionaliteit van advies- en overlegorganen nagaan.

Ten derde, moeten wij ook de concretisering van de prerogatieven van wetgevende en controlerende macht in vraag stellen. Hoe kunnen wij bijvoorbeeld beter inspelen op de uitvoerende machtsorganen? Hoe zullen wij voorkomen dat de timing en de politieke machtsverhoudingen binnen de uitvoerende macht onze agenda gaan bepalen? Ik vind dat de raad nog altijd te veel blaft en te weinig bijt ten opzichte van de uitvoerende macht. Hoe dikwijls hebben wij niet uren gediscussieerd over punten en komma's, maar als het over tientallen miljarden frank gaat hebben wij zelfs geen inkijsrecht om het in termen van openbaarheid van bestuur te zeggen.

Ook dit punt moet bij de discussie over het reglement aan bod komen.

De **heer A. Denys**: Mijnheer de voorzitter, tijdens de discussie in het bureau om, indien de regering een beslissing heeft genomen, zo vlug mogelijk post factum de inspectieverlagen te ontvangen, bleek eens te meer dat openbaarheid van bestuur vaak dode letter is. Eenvoudige wijzigingen zijn al voldoende om de besprekingen in de Vlaamse Raad beter en aangenamer te laten verlopen.

De **heer J. Geysels**: Mijnheer de voorzitter, ik ga akkoord met de heer Denys. Ik stel dan ook geen ingewik-

Geysels

kelde constructies voor, maar wel eenvoudige maatregelen die soms politiek moeilijk zijn.

Ten derde, ook door buitenlandse politieke waarnemers en professoren wordt vastgesteld dat de wetgeving vooral een instrument van de uitvoerende macht is. Misschien moet de wetgeving opnieuw haar democratische essentie, namelijk de normering van in de samenleving levende beginselen krijgen.

Ten vierde zijn er de dragers van de parlementaire democratie. Wij zijn goed geplaatst om ons in de toekomst over het statuut van de parlementsleden in de Vlaamse Raad te beraden. Vaak wordt gesproken over de afschaffing van het dubbelmandaat en de zegeningen die daaruit voortvloeien. Wij pleiten nog altijd voor een onderzoek met betrekking tot het drie- en het vierdubbel mandaat. Hoe kunnen wij de parlementsleden in de Vlaamse Raad stimuleren, om hun opdracht als verkozenen van het volk te vervullen? Hoe kunnen zij worden ontmoedigd om zich bezig te houden met wat niet hun voornaamste taak is?

Technisch is dit debat niet zo moeilijk, politiek echter wel. Toch stel ik voor om hierover een bespreking te houden.

Ten vijfde, ook in het kader van het reglement en van de functie van de Vlaamse Raad in een democratie moet de politiek zich terugtrekken uit een aantal domeinen waarover zij weinig of niets weet om zich beter bezig te houden met de taken die zij moet opnemen. De politici moeten minder beheren maar meer sturen.

Mijnheer de voorzitter, na de goedkeuring van het **Sint-Michielsakkoord** moeten de discussie tot verbetering, aanvulling en verfijning van het reglement ook worden aangewend om te spreken over de plaats en de functie van de Vlaamse Raad in een moderne democratie.

Ik vraag nu al speciale aandacht voor deze vijf punten, opdat dit debat niet zou worden vermeden. Wij moeten

deze gelegenheid gebruiken opdat de Vlaamse Raad niet slechts een Nederlandse ondertitel van de federale Kamer wordt.

De voorzitter : De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter :

TITEL 1

VESTIGING, INRICHTING EN WERKING VAN DE RAAD

HOOFDSTUK VII

Politieke fracties

Artikel 12

4. Het uitgebreid Bureau kan ten behoeve van de fracties een vergader-tijd bepalen waarbinnen geen commissievergadering of plenaire vergadering kan worden gehouden.

– **Aangenomen.**

HOOFDSTUK VIII

Benoemingen en voordrachten

Evenredige vertegenwoordiging en procedure

Artikel 13

1. Alle door de Raad te verrichten benoemingen en voordrachten geschieden overeenkomstig de evenredige vertegenwoordiging van de fracties zoals samengesteld bij de aanvang van de zittingsperiode, onverminderd de bepalingen van artikel 11, punt 1.

Bij gelijkheid van quotiënten wordt de betrokken plaats toegewezen aan de fractie met het kleinste ledental. Bij gelijke fractiesterkte evenwel wordt het mandaat toegewezen aan de fractie met het hoogste stemcijfer behaald bij de verkiezingen.

Een meerderheid in het aantal plaatsen mag niet worden toegewezen aan een fractie wier ledental niet ten min-

ste gelijk is aan de meerderheid van de leden van de Raad.

Het uitgebreid Bureau bepaalt voor elk geval afzonderlijk het aantal plaatsen dat aan iedere fractie toekomt en waarbuiten geen kandidaten mogen worden voorgedragen.

Op dit artikel is er een amendement van de heer Denys dat luidt als volgt :

Artikel 13

In punt 1 het eerste lid vervangen door de volgende bepaling :

„Wanneer het aantal plaatsen dat aan iedere politieke fractie in de commissie toekomt, moet worden aangepast ingevolge wijzigingen die in de samenstelling van de politieke fracties zijn aangebracht, gebeurt die aanpassing bij de aanvang van het volgende zittingsjaar.

Alle overige door de Raad te verrichten benoemingen en voordrachten geschieden overeenkomstig de evenredige vertegenwoordiging van de fracties zoals samengesteld bij de aanvang van de zittingsperiode, onverminderd de bepalingen van artikel 11, punt 1.“

De stemmingen over artikel 13 en het amendement op dit artikel worden aangehouden.

HOOFDSTUK IX

Commissies

AFDELING II

Bijeenroeping, aanwezigheid en orde in de vergaderzaal

Artikel 17

3 In het Beknopt Verslag van de eerstvolgende plenaire vergadering worden de namen van de aanwezige leden en van de al dan niet met kennisgeving afwezige leden opgenomen.

– **Aangenomen.**

AFDELING IV

Behandeling van ontwerpen van decreet, beleidsnota's,

Voorzitter

beleidsbrieven, samenwerkingsakkoorden, voorstellen van decreet, voorstellen van resolutie, voorstellen tot wijziging van het reglement, vragen om uitleg en andere onderwerpen

Artikel 19

1. De commissies behandelen de ontwerpen van decreet, in voorkomend geval de beleidsnota's, beleidsbrieven en samenwerkingsakkoorden, de voorstellen van decreet of resolutie, de voorstellen tot wijziging van het reglement, de interpellaties, de vragen om uitleg en alle andere voorwerpen die hun door de voorzitter van de Raad worden overgezonden.

Met instemming van het uitgebreid Bureau kunnen zij enig ander onderwerp op hun agenda plaatsen voor zover het tot hun bevoegdheid behoort.

7. De commissieverslagen worden gedrukt en ten minste drie dagen vóór de algemene bespreking in plenaire vergadering aan de leden van de Raad rondgedeeld.

De tekst van een overeenkomstig punt 5, 3e lid uitgebracht mondeling verslag wordt zo spoedig mogelijk gedrukt en aan de leden van de Raad rondgedeeld.

8. a) Met eenparigheid van stemmen kan een commissie beslissen dat over ontwerpen of voorstellen van decreet of resolutie die in de commissie zonder verwijzingen en zonder belangrijke opmerkingen zijn aangenomen, geen verslag wordt uitgebracht.

b) Ten minste drie dagen vóór de algemene bespreking in plenaire vergadering wordt aan de leden een lijst rondgedeeld die de opschriften en nummers van de in littera a) bedoelde ontwerpen en voorstellen alsmede de beslissing van de commissie vermeldt.

— **Aangenomen.**

AFDELING IVbis

Interpellaties in commissie

Artikel 19bis

1. Leden van de Raad die een lid van de Executieve wensen te interpellieren over aangelegenheden van algemeen belang, geven de voorzitter van de Raad schriftelijk kennis van het onderwerp ervan met nauwkeurige opgave van de gegevens van de zaak, de toedracht van de feiten en met de voornaamste beschouwingen die zij naar voren wensen te brengen.

2. De in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie mag slechts door een enkel lid van de Raad zijn ondertekend.

3. De in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie moet uiterlijk om 12 uur dinsdags van de week vóór de eerstvolgende betrokken vergadering worden ingediend.

4. De voorzitter van de Raad oordeelt over de ontvankelijkheid van de interpellatie.

5. a) Bij ontvankelijkheid zendt de voorzitter van de Raad de in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie over aan het betrokken lid van de Executieve en wordt de tekst aan de leden van de Raad rondgedeeld.

b) Wanneer de voorzitter van de Raad de interpellatie niet in die mate van algemeen belang bevindt dat zij het onderwerp kan zijn van een debat zoals geregeld in dit artikel, kan hij beslissen dat zij kan worden omgewerkt tot een vraag om uitleg in de zin van artikel 20 of een schriftelijke vraag in de zin van artikelen 73 en 74.

6. De interpellaties worden in commissie gehouden. De voorzitter van de Raad wijst de bevoegde commissie aan.

Het uitgebreid Bureau kan evenwel, op grond van een schriftelijk verzoek van de interpellant bij de indiening van zijn interpellatieverzoek of op voorstel van een van zijn leden, beslissen dat een interpellatie in plenaire vergadering wordt gehouden.

7. De interpellaties worden in beginsel in chronologische volgorde van indiening gegroepeerd per lid van de Executieve vooraan op de agenda van de eerstvolgende commissievergadering geplaatst.

8. a) De uiteenzetting van de interpellatie mag niet langer duren dan 15 minuten.

b) Na de interpellant mogen ten hoogste vijf sprekers het woord voeren met elk een maximumspreektijd van 5 minuten.

c) Na het antwoord van het betrokken lid van de Executieve mogen naast de interpellant nog ten hoogste vijf sprekers met elk een maximumspreektijd van 5 minuten het woord voeren, waarna de voorzitter van de commissie, in voorkomend geval na het aanvullend antwoord van het betrokken lid van de Executieve en een wederwoord van de interpellant, het incident gesloten verklaart.

9. a) Interpellaties over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd om een enkel debat te vormen.

b) In bedoeld geval beschikt alleen de eerste interpellant over een spreektijd van 15 minuten, terwijl de overige interpellanten elk over een maximumspreektijd van 10 minuten beschikken, onverminderd de toepassing van de bepalingen van punt 8, littera's b) en c) nadat alle interpellanten het woord hebben gevoerd.

10. Elke interpellatie wordt afgehandeld tijdens de vergadering waarin zij wordt uiteengezet.

11. Het recht om als interpellant het woord te voeren, is persoonlijk.

Indien de interpellant afwezig is, wordt de interpellatie als ingetrokken beschouwd.

In geen geval mag een interpellatie in onveranderde omstandigheden opnieuw worden gehouden in de loop van dezelfde zitting.

12. Het debat wordt in extenso opgenomen en in de vorm van Handelingen gedrukt, aan de leden rondgedeeld en verspreid.

13. Daarenboven wordt, staande de vergadering, een Beknopt Verslag opgesteld en zo spoedig mogelijk aan de leden rondgedeeld.

— **Aangenomen.**

Voorzitter

AFDELING IVter

Vragen om uitleg

Artikel 20

4. De in punt 1 bedoelde tekst van de vraag om uitleg moet uiterlijk om 12 uur dinsdags van de week vóór de eerstvolgende commissievergadering worden ingediend.

5. a) Bij ontvankelijkheid zendt de voorzitter de vraag om uitleg over aan het betrokken lid van de Executieve.

b) Wanneer de voorzitter de vraag om uitleg niet van dien aard bevindt dat zij het onderwerp kan zijn van een debat zoals geregeld in dit artikel, kan hij beslissen dat zij kan worden omgewerkt tot een schriftelijke vraag in de zin van artikelen 73 en 74.

6. [Opgeheven]

8. a) De uiteenzetting van de vraag om uitleg mag niet langer duren dan 10 minuten.

b) Na de vraagsteller mogen ten hoogste vijf sprekers het woord voeren met elk een maximumspreektijd van 5 minuten.

c) Na het antwoord van het betrokken lid van de Executieve mogen naast de vraagsteller nog ten hoogste vijf sprekers met elk een maximumspreektijd van 5 minuten het woord voeren, waarna de voorzitter van de commissie, in voorkomend geval na een aanvullend antwoord van het betrokken lid van de Executieve en een wederwoord van de vraagsteller, het incident gesloten verklaart.

8 bis. a) Vragen om uitleg over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd om een enkel debat te vormen.

b) In bedoeld geval beschikt alleen de eerste vraagsteller over een spreektijd van 10 minuten, terwijl de overige vraagstellers elk over een maximumspreektijd van 5 minuten beschikken, onverminderd de toepassing van de bepalingen van punt 8, littera's b) en c) .

— **Aangenomen.**

AFDELING VIII

Openbaarheid van de vergadering

Artikel 28

Openbaar zijn

1. de vergaderingen van commissies die in de zin van artikel 71 begrotingsaangelegenheden behandelen ;

2. behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, de vergaderingen van commissies die overeenkomstig artikel 30, punt 2 gewijd zijn aan hoorzittingen of in voorkomend geval overeenkomstig artikel 66, punt 2 aan de behandeling van beleidsnota's of beleidsbrieven.

3. de vergaderingen van commissies bij de behandeling van interpellaties.

— **Aangenomen.**

AFDELING X

Raadpleging van andere commissies en hoorzittingen

Artikel 30

2. a) Bij de behandeling van een ontwerp of voorstel van decreet of resolutie ofwel in voorkomend geval van een beleidsnota of beleidsbrief ofwel enig ander onderwerp in de zin van artikel 19, punt 1, 2e lid kan de commissie personen of instellingen die niet tot de Raad of de Executieve behoren, uitnodigen en horen of om documentatie, voorlichting of medewerking verzoeken.

Zij regelt ter zake de werkzaamheden.

b) De commissie kan in elke stand van de procedure bij volstreekte meerderheid beslissen de in littera a) bedoelde personen en instellingen uit te nodigen en te horen of om documentatie, voorlichting of medewerking te verzoeken.

c) De commissie is verplicht de in littera a) bedoelde personen en instellingen uit te nodigen en te horen of om documentatie, voorlichting of medewerking te verzoeken, wanneer ten minste vijf van haar aanwezige

SP-Raadslid Marcel Logist was verslaggever bij de bespreking van de aanpassingen in het reglement van de Raad

Voorzitter

leden hierom verzoeken voor de opening van de bespreking van een ontwerp of voorstel van decreet of resolutie ofwel in voorkomend geval van een beleidsnota of beleidsbrief.

— *Aangenomen.*

HOOFDSTUK XI

Plenaire vergadering

AFDELING 1

Bijeenroeping, dag, uur en agenda

Artikel 32

1. De voorzitter roept de Raad in plenaire vergadering bijeen.

— *Aangenomen.*

AFDELING V

Moties van orde

Artikel 36

1. Een lid kan steeds bij motie van orde het woord vragen om :

- a) een voorstel tot aanvulling van de agenda of verdaging van een agendapunt te doen ;
- b) een voorstel tot wijziging van de agenda of in de orde van de werkzaamheden te doen ;
- c) een voorafgaande vraag over de coördinatie van de werkzaamheden van de Raad met die van de Wetgevende Kamers te stellen ;
- d) een voorafgaande vraag over de toepassing van de procedure te stellen ;
- e) een voorafgaande vraag tot afwijzing van de behandeling te stellen ;
- f) een voorstel tot verwijzing naar de commissie te doen ;
- g) een voorstel tot verdaging van de beraadslaging of de stemming ofwel tot sluiting van de beraadslaging te doen ;
- h) een voorstel tot spoedbehandeling in plenaire vergadering te doen ;

i) een voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie of plenaire vergadering te doen ;

j) ophelderingen over de stand van zaken te vragen ;

k) een beroep op het reglement te doen ;

l) een beroep op de agenda te doen ;

m) een persoonlijk feit te beslechten.

4. Een voorstel tot spoedbehandeling in plenaire vergadering is alleen ontvankelijk na ronddeling van het stuk over het betrokken onderwerp.

5. Een voorstel tot aanvulling van de agenda of het verlenen van voorrang aan een agendapunt in plenaire vergadering is alleen ontvankelijk na ronddeling van, naar gelang van het geval, het stuk of het commissieverslag over het betrokken onderwerp.

— *Aangenomen.*

HOOFDSTUK XII

Wijze van stemmen,
meerderheid en quorum

Artikel 41

4. Indien het in punt 2 bedoeld quorum bij hoofdelijke stemming niet wordt bereikt, schorst de voorzitter de vergadering voor ten hoogste één uur. Na die schorsing wordt de hoofdelijke stemming herhaald ; wordt bedoeld quorum nog niet bereikt, dan sluit de voorzitter de vergadering na behandeling van de op de agenda voorkomende interpellaties en actuele interpellaties. De zonder gevolg gebleven hoofdelijke stemming wordt herhaald bij het begin van de volgende op een zo nabij mogelijk tijdstip vastgelegde vergadering.

5. In het Beknopt Verslag en in de Handelingen van de plenaire vergaderingen waarvoor hoofdelijke stemmen zijn geagendeerd, worden de namen van de aanwezigen, de namen van de afwezigen en de namen van de leden die met opgave van reden afwezig zijn, opgenomen.

— *Aangenomen.*

TITEL II

BEHANDELING VAN ONTWERPEN VAN DECREET, REGEERAKKOORDEN, BELEIDSNOTA'S, BELEIDSBRIEVEN, SAMENWERKINGSAKKOORDEN, ONDERWERPEN VAN ALGEMEEN BELANG, VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE, MOTIES EN AMENDEMENTEN

HOOFDSTUK II

Discriminatie om ideologische en filosofische redenen

Artikel 48

1. Ieder lid van de Raad heeft het recht tussen de indiening van het commissieverslag en de eindstemming in plenaire vergadering over een ontwerp of voorstel van decreet bij de voorzitter een met redenen omklede en door ten minste een vierde van de leden ondertekende motie in te dienen waardoor wordt verklaard dat de erin aangewezen bepalingen een discriminatie om ideologische en filosofische redenen inhouden.

Elke motie wordt gedrukt en aan de leden van de Raad rondgedeeld.

— *Aangenomen.*

HOOFDSTUK III

Raadpleging van de Raad van State

Artikel 49

1. De voorzitter kan in elke stand van de procedure, vóór de eindstemming in plenaire vergadering, het beredeneerd advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State vragen over alle bij de Vlaamse Raad aanhangige ontwerpen of voorstellen van decreet of amendementen hierop, uitgezonderd ontwerpen van decreet betreffende begrotingen, rekeningen, leningen en domeinverrichtingen alsmede amendementen hierop.

Dergelijke vraag om advies schorst

Voorzitter

de behandeling van het betrokken onderwerp.

2. Met inachtneming van de in punt 1 bepaalde uitzonderingen is de voorzitter verplicht het beredeneerd advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State over bij de Vlaamse Raad aanhangige voorstellen van decreet of amendementen op ontwerpen of voorstellen van decreet te vragen wanneer ten minste een derde van de leden van de Vlaamse Raad erom verzoekt.

Over hetzelfde amendement mag dergelijk verzoek slechts eenmaal worden gedaan.

Bedoeld verzoek mag in elke stand van de procedure, vóór de sluiting van de algemene bespreking in plenaire vergadering, bij de voorzitter worden ingediend in de vorm van een met redenen omklede en door ten minste een derde van de leden van de Vlaamse Raad ondertekende motie.

Bij ontvankelijkheid wordt elke motie gedrukt en aan de leden van de Vlaamse Raad rondgedeeld.

De indiening van dergelijke motie schorst de behandeling van het betrokken onderwerp.

— *Aangenomen.*

HOOFDSTUK V

Belangenconflicten

Artikel 51

2. De beraadslaging over de motie geschiedt rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking.

De maximumspreektijd is :

- a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 30 minuten per erkende fractie en 15 minuten per niet-erkende fractie ;
- b) voor de niet-gemandateerde sprekers elk 5 minuten.

De aanneming van de motie met ten

minste drie vierde van de stemmen schorst de procedure in de betrokken instelling, behoudens in de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, gedurende zestig dagen.

— *Aangenomen.*

HOOFDSTUK VII

Raadpleging van adviesorganen

Artikel 54

1. De voorzitter kan in elke stand van de procedure, vóór de opening van de algemene bespreking in plenaire vergadering advies inwinnen bij een instelling waarvan de raadpleging door de Vlaamse Raad bij decreet is geregeld, over alle bij de Vlaamse Raad aanhangige ontwerpen of voorstellen van decreet of amendementen hierop, uitgezonderd een ontwerp van decreet betreffende begrotingsaangelegenheden, hierna te noemen begroting, en amendementen hierop.

Dergelijke vraag om advies schorst de behandeling van het betrokken onderwerp.

2. Met inachtneming van de in punt 1 bepaalde uitzonderingen is de voorzitter verplicht het in punt 1 bedoelde en binnen een door hem bepaalde termijn van ten hoogste dertig dagen te verstrekken advies te vragen bij aanneming van een bij hem voor de opening van de algemene bespreking in plenaire vergadering ingediende met redenen omklede en door ten hoogste zes leden van de Vlaamse Raad ondertekende motie die tot dergelijke raadpleging besluit.

Bij ontvankelijkheid wordt de motie gedrukt en aan de leden van de Vlaamse Raad rondgedeeld.

De aanneming van dergelijke motie schorst de behandeling van het betrokken onderwerp.

3. De voorzitter kan de in punt 1 genoemde instelling vragen binnen een door hem bepaalde termijn advies te verstrekken over enig ander onderwerp betreffende aangelegenheden waarvoor deze instelling werd opgericht.

4. De voorzitter is verplicht het in punt 3 bedoelde en binnen een door hem bepaalde termijn van ten hoogste dertig dagen te verstrekken advies te vragen bij aanneming van een bij hem ingediende met redenen omklede en door ten hoogste zes leden van de Vlaamse Raad ondertekende motie die tot dergelijke raadpleging besluit.

Bij ontvankelijkheid wordt de motie gedrukt en aan de leden van de Vlaamse Raad rondgedeeld.

5. Over hetzelfde onderwerp mag het in punten 1 tot 4 bedoeld advies in onveranderde omstandigheden slechts eenmaal in de loop van dezelfde zitting worden gevraagd.

6. Elke vraag om advies wordt door de voorzitter onverwijld aan de voorzitter van de in punt 1 genoemde instelling overgezonden.

7. Elk advies wordt gedrukt en aan de leden van de Vlaamse Raad rondgedeeld.

8. Bij ontstentenis van een advies binnen de gestelde termijn kan de Vlaamse Raad de behandeling van het betrokken onderwerp hervatten.

— *Aangenomen.*

HOOFDSTUK VIII

[Opgeheven]

Artikel 55

[Opgeheven]

Artikel 55 wordt opgeheven na aanneming van artikel 54.

HOOFDSTUK IX

Motie van wantrouwen
en met redenen omklede motie

Artikel 56

1. Ieder lid van de Raad heeft het recht bij de voorzitter van de Raad een motie van wantrouwen of een met redenen omklede motie in te dienen :

a) hetzij tot besluit van een verkla-

Voorzitter

ring of een mededeling van de Executieve ;

b) hetzij tot besluit van een overeenkomstig artikel 19 bis, artikel 76 of artikel 77 behandelde interpellatie na het antwoord van een lid van de Executieve.

Dergelijke motie mag door ten hoogste zes leden zijn ondertekend en kan uiterlijk vierentwintig uur na de sluiting van de vergadering worden ingediend, voor zover de indiening vóór bedoelde sluiting schriftelijk is aangekondigd .

2. Een motie van wantrouwen is alleen dan ontvankelijk indien zij, naar gelang van het geval, ter vervanging van de Executieve, van de betrokken leden of van het betrokken lid ervan opvolgers of een opvolger voordraagt, in acht genomen dat ten minste één lid van de Executieve tot het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad behoort.

4. a) Een motie van wantrouwen kan door de indiener worden gewijzigd zolang zij niet in stemming is gebracht.

b) Elk lid van de Raad kan voorstellen een met redenen omklede motie te wijzigen zolang zij niet in stemming is gebracht.

5. Over een motie spreekt de Raad zich bij stemming uit in de eerstvolgende plenaire vergadering waarvoor hoofdelijke stemmings zijn geagendeerd en na verloop van ten minste vijf dagen vanaf de indiening ervan, in voorkomend geval na de indiener en één spreker per fractie respectievelijk met een maximumspreektijd van 10 minuten en 5 minuten te hebben gehoord.

a) Een motie van wantrouwen heeft van rechtswege voorrang op een met redenen omklede motie over hetzelfde onderwerp.

b) Ingeval er verscheidene moties van dezelfde aard over hetzelfde onderwerp zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht. In voorkomend geval heeft die welke door

de interpellant is ingediend, van rechtswege voorrang op de andere.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK X Vertrouwenskwestie

Artikel 57

1. De Executieve kan te allen tijde de vertrouwenskwestie stellen in de vorm van een door de voorzitter van de Executieve ondertekende en bij de voorzitter van de Raad in te dienen motie, hierna te noemen motie houdende vertrouwenskwestie.

6. Verwerping van een motie houdende vertrouwenskwestie brengt van rechtswege ontslag en vervanging van de Executieve mede.

De vervanging geschiedt overeenkomstig de bepalingen van artikel 11, punt 1.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK XI

Ontwerpen van decreet

Artikel 58

5. Wanneer de Vlaamse Raad oordeelt dat zijn werkzaamheden worden belemmerd, kan hij bij hoofdelijke stemming beslissen enig onderwerp dat in commissie in behandeling is, ter rechtstreekse behandeling in plenaire vergadering tot zich te trekken.

— **Aangenomen.**

Artikel 59

4. Indien de commissie het ontwerp van decreet heeft verworpen, kan het alleen op schriftelijk verzoek van de indiener op de agenda van de plenaire vergadering worden geplaatst. In bedoeld geval beslist de Raad vooraf bij zitten en opstaan of de beraadslaging wordt aangevat, in voorkomend geval na de verslaggever en de indiener, met een maximumspreektijd van

10 minuten, en één spreker per fractie, met een maximumspreektijd van 5 minuten, te hebben gehoord.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK XII

Voorstellen van decreet

Artikel 60

2. De voorzitter kan een voorstel van decreet ontvankelijk of onontvankelijk verklaren ofwel het uitgebreid Bureau raadplegen.

Wanneer de voorzitter, in voorkomend geval na raadpleging van het uitgebreid Bureau, tot onontvankelijkheid besluit, kan de indiener binnen zeven dagen na de datum van kennisgeving van het met redenen omklede besluit de voorzitter schriftelijk om een beslissing van de Raad verzoeken. Over dergelijke beslissing wordt zonder debat bij zitten en opstaan gestemd.

Bij ontvankelijkheid wordt het voorstel van decreet gedrukt en aan de leden van de Raad rondgedeeld.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK XIII

Voorstellen van resolutie

Artikel 61

5. Indien de commissie het voorstel van resolutie heeft verworpen, kan het alleen op schriftelijk verzoek van de indiener op de agenda van de plenaire vergadering worden geplaatst. In bedoeld geval beslist de Raad vooraf bij zitten en opstaan of de bespreking wordt aangevat, in voorkomend geval na de verslaggever en de indiener, met een maximumspreektijd van 10 minuten, en één spreker per fractie, met een maximumspreektijd van 5 minuten, te hebben gehoord.

— **Aangenomen.**

Voorzitter

HOOFDSTUK XIV

Amendementen

Artikel 62

3. Amendementen worden naar gelang van het geval naar de bevoegde commissie of de plenaire vergadering verwezen, gedrukt en aan de leden van de Raad rondgedeeld.

— **Aangenomen.**

Artikel 63

1. Om in plenaire vergadering in stemming te worden gebracht, moet een amendement door ten minste zes leden worden gesteund.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK XV

Tweede lezing

Artikel 64

1. Nadat in commissie of in plenaire vergadering over een ontwerp of voorstel van decreet artikelsgewijs is gestemd en vóór de eindstemming :

a) kan ieder lid van de Executieve een tweede lezing vragen over het gehele ontwerp of voorstel van decreet of over de aangewezen bepalingen ervan.

Bij tweede lezing wordt artikelsgewijs beraadslaagd en gestemd over het gehele ontwerp of voorstel van decreet of over de aangewezen bepalingen ervan, alsmede over de eventueel door het betrokken lid van de Executieve ingediende nieuwe amendementen ;

b) kan ieder lid van de commissie of van de Raad, naar gelang van het geval, een tweede lezing vragen indien een of meer artikelen zijn verworpen ofwel een of meer amendementen zijn aangenomen.

Bij tweede lezing wordt alleen artikelsgewijs beraadslaagd en gestemd over de verworpen artikelen of aan-

genomen amendementen en de uit die verwerping of aanneming voortvloeiende nieuwe amendementen die tot doel hebben de tekst naar de vorm en de onderlinge samenhang van de artikelen te verbeteren, met uitsluiting van alle andere nieuwe amendementen.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK XVbis

Reflectietermijn

Artikel 64bis

1. Binnen een eerste termijn van vijftien dagen die ingaat de dag na de eindstemming in plenaire vergadering over een ontwerp of voorstel van decreet, uitgezonderd een begroting, kan ieder lid van de Raad nieuwe amendementen indienen.

Nieuwe amendementen zijn amendementen die voordien noch in commissie noch in plenaire vergadering werden behandeld.

2. Indien geen nieuwe amendement wordt ingediend, wordt het aangenomen ontwerp of voorstel van decreet, hierna te noemen ontwerp-decreet, na het verstrijken van de eerste termijn ter bekrachtiging aan de Executieve overgezonden.

3. Bij indiening van nieuwe amendementen :

a) verwijst de voorzitter het gehele ontwerp-decreet opnieuw naar de bevoegde commissie ;

b) gaat de dag na het verstrijken van de eerste termijn een tweede termijn van vijftien dagen in waarbinnen het ontwerp-decreet overeenkomstig de bepalingen van punten 4 en 5 respectievelijk in commissie en in plenaire vergadering bij voorrang moet worden behandeld.

4. In commissie wordt alleen artikelsgewijs beraadslaagd en gestemd over de nieuwe amendementen en de uit de aanneming ervan voortvloeiende amendementen die tot doel hebben de tekst naar de vorm en de samenhang van de artikelen te verbeteren.

Alleen indien nieuwe amendementen zijn aangenomen, wordt een tweede eindstemming over het gehele ontwerp-decreet gehouden ; zo niet blijft de eerste eindstemming geldig.

In beide gevallen brengt de commissie een aanvullend verslag bij de Raad uit.

5. a) In plenaire vergadering spreekt de Raad zich bij tweede eindstemming over het gehele ontwerp-decreet alleen uit nadat artikelsgewijs is beraadslaagd en gestemd over :

1° de door de commissie bij tweede eindstemming aangenomen of verworpen tekst en de uit die aanneming of verwerping voortvloeiende amendementen die voordien noch in commissie nog in plenaire werden behandeld ;

2° de in commissie verworpen en na aanvullend commissieverslag opnieuw ingediende nieuwe amendementen en de uit de aanneming ervan voortvloeiende amendementen die tot doel hebben de tekst naar de vorm en de samenhang van de artikelen te verbeteren ; zo niet blijft de eerste eindstemming geldig.

In beide gevallen wordt het ontwerp-decreet ter bekrachtiging aan de Executieve overgezonden.

b) Bij verzuim van tweede eindstemming in plenaire vergadering overeenkomstig de bepalingen van littera a), 1° en/of 2° wordt het ontwerp-decreet na het verstrijken van de tweede termijn op grond van de eerste eindstemming ter bekrachtiging aan de Executieve overgezonden.

6. Respectievelijk in afwijking van de bepalingen van punten 1 en 3 verstrijkt de eerste termijn op 30 september en gaat de tweede termijn op 1 oktober in wanneer de in punt 1 bedoelde eindstemming in juni, juli of augustus wordt gehouden.

— **Aangenomen.**

HOOFDSTUK XVI

Regeerakkoord

Artikel 65

2. De beraadslaging over een regeer-

Voorzitter

akkoord geschiedt rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking.

De maximumspreektijd wordt overeenkomstig artikel 35, punt 6 bepaald.

— Aangenomen.

HOOFDSTUK XVII

Beleidsnota's, beleidsbrieven en onderwerpen van algemeen belang

AFDELING 1

Beleidsnota's en beleidsbrieven

Artikel 66

2. Tenzij de voorzitter of de Raad tot verwijzing naar commissie beslist, geschiedt de beraadslaging over een beleidsnota of beleidsbrief rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking.

De maximumspreektijd is :

a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 60 minuten per erkende fractie en 30 minuten per niet-erkende fractie ;

b) voor de niet-gemandateerde sprekers elk 10 minuten.

3. [Opgeheven]

4. Tot besluit van het debat in plenaire vergadering kan een met redenen omklede motie van aanbeveling worden ingediend, hierna te noemen motie van aanbeveling.

5. Dergelijke motie van aanbeveling mag door ten hoogste zes leden zijn ondertekend en kan uiterlijk vierentwintig uur na de sluiting van de plenaire vergadering worden ingediend, voor zover de indiening vóór bedoelde sluiting schriftelijk is aangekondigd .

6. Bij ontvankelijkheid wordt de motie van aanbeveling gedrukt en aan de leden van de Raad rondgedeeld.

7. Een motie van aanbeveling kan

worden gewijzigd zolang zij niet in stemming is gebracht.

8. Over een motie van aanbeveling spreekt de Raad zich bij stemming uit in de eerstvolgende plenaire vergadering waarvoor hoofdelijke stemmen zijn geagendeerd en na verloop van ten minste vierentwintig uur vanaf de indiening ervan, in voorkomend geval na de indiener en één spreker per fractie respectievelijk met een maximumspreektijd van 10 minuten en 5 minuten te hebben gehoord.

9. Ingeval er verscheidene moties van aanbeveling over hetzelfde onderwerp zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht.

— Aangenomen.

AFDELING II

Onderwerpen van algemeen belang

Artikel 66bis

1. Het uitgebreid Bureau kan beslissen een debat te houden over een onderwerp van algemeen belang.

2. De beraadslaging geschiedt rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking.

3. De maximumspreektijd bedraagt in totaal 20 minuten per erkende fractie en 10 minuten per niet-erkende fractie.

4. De bepalingen van artikel 66, punten 4 tot 9 gelden ook voor onderwerpen van algemeen belang.

— Aangenomen.

HOOFDSTUK XVIIbis

Samenwerkingsakkoorden

Artikel 67

2. Tenzij de voorzitter of de Raad tot verwijzing naar commissie beslist,

geschiedt de beraadslaging over een samenwerkingsakkoord rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking.

De maximumspreektijd is :

a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 60 minuten per erkende fractie en 30 minuten per niet-erkende fractie ;

b) voor de niet-gemandateerde sprekers elk 10 minuten.

— Aangenomen.

TITEL IV

WERKWIJZE IN BEGROTINGS- AANGELEGENHEDEN

Artikel 71

1. De begrotingen worden verwezen naar de commissie voor financiën en begroting, waar het algemeen politiek debat wordt gevoerd. Deze commissie wordt voorgezeten door de voorzitter van de Raad.

2. De voorzitter van de Raad verwijst de algemene uitgavenbegroting en de administratieve begroting verder naar de respectievelijk bevoegde commissies, die na indicatieve stemming bij de commissie voor financiën en begroting verslag uitbrengen over de hun voor onderzoek toegewezen decreetsbepalingen, bijbehorende krediettabel en administratieve begroting.

Elke commissievoorzitter waakt ervoor dat de aan zijn commissie toe te wijzen verplichte bijlagen zijn ingediend vooraleer de algemene bespreking wordt gesloten.

De eindstemming in de commissie voor financiën en begroting kan slechts plaatshebben na de indicatieve stemmen in de respectievelijk bevoegde commissies.

4. a) Om in behandeling te kunnen worden genomen, moeten de **midde-**lenbegroting en de algemene **uitga-**venbegroting ten minste zeven dagen voordien aan de leden van de Raad worden rondgedeeld.

Voorzitter

b) Om in behandeling te kunnen worden genomen, moet de administratieve begroting ten minste drie dagen voordien aan de leden van de Raad worden rondgedeeld.

6. Met ingang van 1 januari van het begrotingsjaar doet de Executieve in voorkomend geval voor de niet tijdig ingediende administratieve begroting maandelijks verantwoording bij de bevoegde commissie van de Raad.

– Aangenomen.

Artikel 72

1. Beraadslagingen over begrotingen in plenaire vergadering worden op de eerstvolgende datum na indiening van het commissieverslag op de agenda geplaatst, onverminderd de bepalingen van artikel 19, punt 7.

2. Wanneer het zich laat aanzien dat de algemene bespreking in plenaire vergadering meer dan één vergadering in beslag zal nemen, wordt de sprekerslijst op het einde van de eerste vergadering ambtshalve afgesloten.

De bespreking in plenaire vergadering verloopt derwijze dat telkenmale volledige bevoegdheidspakketten worden afgewerkt.

De leden van de Vlaamse Executieve hoeven niet in te gaan op vragen en opmerkingen van leden die op het ogenblik van het antwoord van de leden van de Vlaamse Executieve niet aanwezig zijn.

– Aangenomen.

TITEL V

VRAGEN EN INTERPELLATIES

HOOFDSTUK 1

Schriftelijke vragen en actuele vragen

AFDELING III

Actuele vragen

Artikel 75

1. Leden van de Raad die een lid van

de Executieve tijdens het wekelijks vragenuur in plenaire vergadering een mondelinge vraag van actuele aard wensen te stellen, geven de voorzitter van de Raad uiterlijk de in punt 4, littera a) bepaalde dag om 10 uur schriftelijk kennis van het onderwerp ervan.

1 bis. Per vergadering mogen slechts twee leden per fractie een actuele vraag stellen, tenzij de voorzitter anders beslist.

– Aangenomen.

HOOFDSTUK II

Interpellaties in plenaire vergadering

Artikel 76

1. De Raad behandelt de overeenkomstig artikel 19 bis, punt 6, tweede lid door het uitgebreid Bureau naar de plenaire vergadering verwezen interpellaties.

2. De bepalingen van artikel 19 bis, punten 1 tot 5, 10 en 11 gelden ook voor interpellaties in plenaire vergadering.

3. Behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau worden de interpellaties in chronologische volgorde van indiening gegroepeerd per lid van de Executieve en volgens een beurtelings per vergaderweek afwisselende volgorde van de leden van de Executieve achteraan op de agenda van de eerstvolgende plenaire vergadering geplaatst.

4. a) De uiteenzetting van de interpellatie mag niet langer duren dan 15 minuten, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau.

b) Na de interpellant mogen ten hoogste vijf sprekers het woord voeren met elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, een maximumspreektijd van 5 minuten.

c) Na het antwoord van het betrokken lid van de Executieve mogen naast de interpellant nog ten hoogste vijf sprekers met elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, een maximumspreek-

tijd van 5 minuten het woord voeren, waarna de voorzitter, in voorkomend geval na een aanvullend antwoord van het betrokken lid van de Executieve en een wederwoord van de interpellant, het incident gesloten verklaart.

d) In voorkomend geval geniet de steller van een overeenkomstig artikel 75, punt 4, littera c) bij een interpellatie gevoegde vraag voorrang op de in littera's b) en c) bedoelde vijf sprekers.

5. a) Interpellaties over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd om een enkel debat te vormen en in afwijking van de in punt 3 bepaalde volgorde samen met de eerst ingediende interpellatie behandeld.

b) In bedoeld geval beschikt alleen de eerste interpellant, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, over een spreektijd van 15 minuten, terwijl de overige interpellanten elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, over een maximumspreektijd van 10 minuten beschikken, onverminderd de toepassing van de bepalingen van punt 4, littera's b) tot d) nadat alle interpellanten het woord hebben gevoerd.

6. [Opgeheven]

7. [Opgeheven]

8. [Opgeheven]

9. [Opgeheven]

10. [Opgeheven]

– Aangenomen.

HOOFDSTUK III

Actuele interpellaties

Artikel 77

1. Leden van de Raad die een lid van de Executieve in plenaire vergadering wensen te interpellieren over aangelegenheden van algemene en actuele aard, geven de voorzitter van de Raad uiterlijk om 15 uur 's maandags van een vergaderweek schriftelijk kennis van het onderwerp ervan met nauwkeurige opgave van de ge-

Voorzitter

gevens van de zaak, de toedracht van de feiten en met de voornaamste beschouwingen die zij naar voren wensen te brengen.

5. a) Bij ontvankelijkheid zendt de voorzitter de in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie over aan het betrokken lid van de Executieve en wordt de tekst aan de leden van de Raad rondgedeeld.

b) Wanneer de voorzitter de interpellatie niet in die mate van algemene en actuele aard bevindt dat zij het onderwerp kan zijn van een debat zoals geregeld in dit artikel, kan hij beslissen dat zij kan worden omgewerkt tot een interpellatie, een vraag om uitleg in de zin van artikel 20, een actuele vraag in de zin van artikel 75 of een schriftelijke vraag in de zin van artikelen 73 en 74.

— Aangenomen.

TITEL VII

VOORLOPIGE BEPALINGEN

Artikel 87

Gedurende een op [...] ingaande en op de derde maandag van oktober 1993 eindigende periode gelden in afwijking van de artikelen 19bis en 76 de volgende bepalingen :

1. Leden van de Raad die een lid van de Executieve in plenaire vergadering wensen te interpellieren over aangelegenheden van algemeen belang, geven de voorzitter van de Raad schriftelijk kennis van het onderwerp ervan met nauwkeurige opgave van de gegevens van de zaak, de toedracht van de feiten en met de voornaamste beschouwingen die zij naar voren wensen te brengen.

2. De in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie mag slechts door een enkel lid van de Raad zijn ondertekend.

3. De in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie moet uiterlijk om 12 uur dinsdags van de week vóór de eerstvolgende betrokken plenaire vergadering worden ingediend.

4. De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de interpellatie.

5. a) Bij ontvankelijkheid zendt de voorzitter van de Raad de in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie over aan het betrokken lid van de Executieve en wordt de tekst aan de leden van de Raad rondgedeeld.

b) wanneer de voorzitter de interpellatie niet in die mate van algemeen belang bevindt dat zij het onderwerp kan zijn van een debat zoals geregeld in dit artikel, kan hij beslissen dat zij kan worden omgewerkt tot een vraag om uitleg in de zin van artikel 20 of een schriftelijke vraag in de zin van artikelen 73 en 74.

6. Behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau worden de interpellaties in chronologische volgorde van indiening gegroepeerd per lid van de Executieve en volgens een beurtelings per vergaderweek afwisselende volgorde van de leden van de Executieve achteraan op de agenda van de eerstvolgende plenaire vergadering geplaatst.

7. a) De uiteenzetting van de interpellatie mag niet langer duren dan 15 minuten, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau.

b) Na de interpellant mogen ten hoogste vijf sprekers het woord voeren met elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, een maximumspreektijd van 5 minuten.

c) Na het antwoord van het betrokken lid van de Executieve mogen naast de interpellant nog ten hoogste vijf sprekers met elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, een maximumspreektijd van 5 minuten het woord voeren, waarna de voorzitter, in voorkomend geval na een aanvullend antwoord van het betrokken lid van de Executieve en een wederwoord van de interpellant, het incident gesloten verklaart.

d) In voorkomend geval geniet desteller van een overeenkomstig artikel 75, punt 4, littera c) bij een interpellatie gevoegde vraag voorrang op de in littera's b) en c) bedoelde vijf sprekers.

8. a) Interpellaties over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd om een enkel debat te vormen en in afwijking van de in punt 6 bepaalde volgorde samen met de eerst ingediende interpellatie behandeld.

b) In bedoeld geval beschikt alleen de eerste interpellant, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, over een spreektijd van 15 minuten, terwijl de overige interpellanten elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, over een maximumspreektijd van 10 minuten beschikken onverminderd de toepassing van de bepalingen van punt 7, littera's b) tot d) nadat alle interpellanten het woord hebben gevoerd.

9. Elke interpellatie wordt afgehandeld tijdens de vergadering waarin zij wordt uiteengezet.

10. Het recht om als interpellant het woord te voeren, is persoonlijk.

Indien de interpellant afwezig is, wordt de interpellatie als ingetrokken beschouwd.

In geen geval mag een interpellatie in onveranderde omstandigheden opnieuw worden gehouden in de loop van dezelfde zitting".

— Aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

De aangehouden stemmingen en de hoofdelijke stemming over de gezamenlijke aanpassingen in het reglement zullen overmorgen, donderdag 29 april, worden gehouden.

INTERPELLATIES (Regl. art. 76)

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de Dynamo 2-campagne

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Annemans tot de heer Van den Bossche, Vlaamse

Voorzitter

minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de Dynamo 2-campagne.

De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik hoop dat de minister mij zal kunnen geruuststellen in verband met de zaak waarover ik hem vandaag zal ondervragen. Mijn partij heeft al enige tijd de intentie, wij zijn bezig met dat te bekijken, om eens het probleem aan te pakken van de politieke manipulatie, het politiek gebruik dat sommige leerkrachten en een aantal onderwijsinstellingen maken van bepaalde lespakketten en lestijden om een partijpolitieke, en min of meer één partijpolitieke strijd tegen onze partij te voeren. Ik hoop echter dat dit hier vandaag niet het geval is.

Bovendien stellen wij vast dat het fameuze Dynamo 2-project een zeer onduidelijke aangelegenheid is en ik hoop straks de nodige opheldering te krijgen.

Enkele weken geleden kregen alle leerkrachten van de Vlaamse Gemeenschap de folder Zet je school in beweging die u ongetwijfeld zult kennen. Daarop staat een jongeman afgebeeld die een beetje achterover buigt onder de last van zijn boekentas die op zijn rug is gebonden en niettemin tracht vooruit te stappen.

Toen men mij die folder toonde met de vraag of ik, als lid van de commissie voor Onderwijs van de Vlaamse Raad, wist waarover die folder ging, moest ik het antwoord schuldig blijven. Het gaat hier blijkbaar om een zeer onduidelijk project.

In de eerste paragraaf van die folder staat en ik citeer : Leren leren maar ook leren leven. Einde citaat. U moet zich in de plaats stellen van al die leraars en leraressen die deze folder op hun privé-adres ontvangen. Er staat duidelijk en ik citeer : Leren leren maar ook leren leven. Om de synergie tussen school en maatschappij te verhogen, hebben gespecialiseerde stuurgroepen van het departement Onderwijs van de Vlaamse Ge-

meenschap een aantal pedagogisch waardevolle projecten verzameld in een handige en overzichtelijke gids : de Dynamo 2-catalogus. Daarin vindt u aanbiedingen binnen zeven verschillende werkvelden : de bedrijvige, de culturele, de democratische, de gezonde, de groene, de sportieve en de veilige scholen. Einde citaat. Dit zijn een aantal mode-thema's. Men vraagt zich af welke projecten daar zullen worden voorgesteld. Men zou kunnen aannemen dat het de bedoeling is dat het pedagogische projecten zijn, maar dat blijkt daar alvast niet uit.

Er is een project binnen uw project. In de tweede paragraaf lezen wij, en ik citeer : Uit het kwalitatief en zeer gevarieerd aanbod van deze catalogus kan ruim van tevoren een keuze worden gemaakt. De bedoeling is wel dat u het door u gekozen project laat kaderen in een eigen uitgewerkt schoolproject. Zo kan u dit initiatief aanpassen aan eigen mogelijkheden en behoeften en eigen klemtonen leggen bij het opstellen van uw eigen omkaderend schoolproject. We vragen wel dat u rekening houdt met de volgende criteria : inpassing in het schoolwerkplan, longitudinale werking, vakoverschrijdende aanpak en grote participatiegraad. Einde citaat.

Nog steeds is niet erg duidelijk waar men met deze zaak naartoe wil. We kunnen wel een pakket aanvragen met adres en datum van het fameuze Dynamo 2-project. Er blijkt ook een financieringsmogelijkheid door de Vlaamse Gemeenschap te zijn voor wat hier thans voorligt. Het thema is, in cauda venenum, voor het hele schooljaar 1993-1994 voorbestemd voor de democratische school, waar niemand tegen kan zijn.

We vragen ons natuurlijk af wat het hele project betekent. Wat is de achtergrond ervan ? Wie heeft het opgesteld ? Welke garanties heeft men voor de objectiviteit van de toch wel politiek klinkende aanpak als we de thema's waarrond dit project start, bekijken. Men kan niet anders dan een politiek actuele aanpak vaststellen of op zijn minst een aanpak die geënt is op de politieke actualiteit. Immers, het is duidelijk dat een aan-

tal hete thema's aan bod komen.

Ik vraag u dus wat Dynamo 2 betekent ? Waarop komt dit neer ? Welke garanties zijn er voor de objectiviteit in alle netten ? Wat is precies het motief van de keuze voor dit onderwerp geweest met name de democratische school ? Wat steekt daar precies achter ? Misschien kan de minister dit even toelichten.

Wat is de kostprijs van het project of op zijn minst van de distributie van die folder in de brievenbus van al die leraren ? Wat is de toekomst van het project ? Nadat de eerste democratische school aan bod is gekomen, zal er daarna nog iets komen of zal men dan de hele zaak ter ziele laten gaan in het kader van de politieke inhoud die dit project volgens ons heeft ?

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, het is juist dat in het kader van een geïntegreerd project voor het onderwijs vanaf het schooljaar 1993-1994 een gecoördineerd aanbod — en ik beklemtoon gecoördineerd — van projecten in de scholen wordt verspreid. Aldus kunnen de scholen ruim op voorhand een keuze maken uit een kwalitatief hoogstaand en zeer gevarieerd aanbod. Bovendien wordt verwacht dat de scholen op hun beurt het aanbod wel degelijk laten kaderen in een eigen uitgewerkt project. De projecten worden dus niet vanuit Brussel voorgeschreven en naar de scholen gestuurd zodat de scholen ze als het ware slechts dienen af te schrijven ; het is wel degelijk een aangeven van items en mogelijkheden en een vraag om binnen die items een eigen vertaling te maken, rekening houdend met de eigen werkelijkheid ; dat betekent zowel met de eigen doelstellingen van de school, met het eigen pedagogisch project als met de sociologische samenstelling en de positionering van de school in de maatschappij.

Dynamo 2 wil dus niet centralistisch zijn, maar wel wat meer coördinatie brengen in het overaanbod van dikwijls goed bedoelde projecten en campagnes, die tijdens het schooljaar

Van den Bossche

in de scholen aankomen. Desbetreffend zijn de klachten legio, zelfs in het parlement, over het feit dat druppelsgewijs vanuit het ministerie van Onderwijs maar ook soms vanuit andere ministeries, goed bedoelde en lovenswaardige projecten worden rondgestuurd. Ze volgen elkaar gedurende het hele schooljaar evenwel zeer snel op. De directies maken hun beklag en zeggen hierin geen klaarheid te krijgen omdat het aanbod teveel is. Het zou misschien ideaal zijn geweest aan iedereen die een actie wil opstarten, te vragen die bijvoorbeeld in de maand maart kenbaar te maken. Dit is echter een vrome vraag en ik vrees dat hieraan toch geen gevolg zou worden gegeven. Rekening houdend met die onmogelijkheid hebben wij dus gekozen voor een coördinatie-opdracht. De coördinatie gebeurt in de vorm van een catalogus, die in het voorjaar aan elke school wordt bezorgd. Deze catalogus is niet zo maar een samenbundeling van initiatieven.

In die zin is het project gelijkaardig met de huidige toestand, maar ik zal straks het verschil aantonen. Ook nu wordt niet elke vraag die binnenkomt tot verspreiding naar de scholen, positief beantwoord. Het verschil is dat het antwoord nu afhangt van het ja of het nee en van de persoonlijke inschatting van de minister op het ogenblik dat hij de vraag ontvangt.

Wanneer men dergelijke vragen ontvangt, is het antwoord het resultaat van én een oproep die wordt gelanceerd naar elkeen, én een selectie gemaakt door stuurgroepen die waren en nog steeds worden samengesteld uit specialisten van het onderwijs en uit de diverse werkvelden.

U zal begrijpen dat wanneer wij over een groene school spreken uiteraard niet alleen de onderwijsspecialisten in de commissie aanwezig zijn maar ook de mensen die geacht worden deskundig te zijn inzake milieu.

De selectie gebeurt op inhoudelijke basis en met oog voor de pedagogische waarde van elk project. Dit was overigens de specifieke opdracht van

de onderwijsmensen die hierbij waren betrokken. Politieke en louter commerciële initiatieven en voorstellen die eerder zijn gericht op vrijetijds- en vakantiebesteding worden uit de catalogus geweerd.

De selectie van de door de scholen in te dienen projectvoorstellen zal door dezelfde stuurgroepen gebeuren. Voor het departement Onderwijs zullen daarin aanwezig zijn de inspectie, de Dienst voor Onderwijsontwikkeling en het Centrum voor Informatie en Documentatie. Het kabinet heeft geen zitting in de stuurgroepen. De selectiecriteria die hierbij zullen worden gehanteerd, zijn, zoals wel degelijk in de brief is vermeld — en dat is voor buitenstaanders misschien een vaag jargon maar wel een zeer gangbaar jargon in het onderwijs — :

Ten eerste, de inpassing in het schoolwerkplan. Het project moet dus rijmen met het geheel van de activiteiten van de school.

Ten tweede, de longitudinale en continue werking. Dit betekent dat het niet een eenmalige actie is of een eenmalig bezig zijn gedurende een of twee weken, maar een vervolg krijgt in het ganse schoolgebeuren.

Ten derde, de vakoverschrijdende aanpak waarvoor zo dikwijls wordt gepleit : zich niet langer opsluiten in kleine hokjes, maar af en toe het ene vak met het andere combineren. Men moet af en toe de grenzen durven overschrijden.

Ten vierde, de grote participatiegraad. Dit betekent dat wij ervoor opteren projecten die bijvoorbeeld op slechts vijf of zes leerlingen van de school zouden zijn gericht, niet in aanmerking te nemen op basis van de geringe participatiekans. Dergelijk project zou slechts op een elite zijn afgestemd, wat onmogelijk tot onze criteria kan behoren.

Elk jaar wordt gekozen uit één van zeven werkvelden. Dat zal altijd wel ergens verband houden met wat modieus is of gedurende een aantal jaren in de actualiteit staat. Deze zeven werkvelden werden nu grotendeels

vastgesteld op basis van wat wij aan vragen binnen krijgen. Ik som even op : de bedrijvige, de culturele, de democratische, de gezonde, de groene, de sportieve en de veilige school. Niet het kabinet maar de werkgroepen kiezen elk jaar welk thema in de verf zal worden gezet. De keuze voor volgend jaar zal alleszins niet uit hetzelfde werkveld komen. Dit jaar werd gekozen voor de democratische school, want de werkgroepen beschouwden dit als een goede start voor en een uitstekende aansluiting bij de filosofie van het ganse Dynamo 2-initiatief. Het gaat er immers om maatschappij en onderwijs dynamisch samen te leren gaan en wel degelijk de onderwijsopdracht te accentueren in zijn dualiteit leren leren/leren leven. Aan de hand van een ganse waaier van projecten uit dit werkveld wordt de leerlingen een breed maatschappijbeeld aangeboden, een opvoeding in democratische grondbeginselen zoals het leren kennen van, onder meer, het andere, het erkennen van het bestaan van het vreemde en het respect voor minderheden. Volgens mij is dit een van de vele essentiële taken van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en onontbeerlijk voor het voortbestaan van ons democratisch bestel. Hieraan kan dus nooit teveel aandacht worden besteed.

In het kader van de democratische school worden de twee meest interessante schoolprojecten uit het secundair onderwijs rond het thema racisme-fascisme-verdraagzaamheid-discriminatie beloond met een bezoek aan het Anne Frank-huis en de Anne Frank-stichting te Amsterdam. Dit lijkt mij een uitstekende gelegenheid om jongeren te informeren over iets wat slechts een halve eeuw geleden is gebeurd : de uitroeiing van miljoenen mannen en vrouwen, ouderen en kinderen, als resultaat van een blind fanatisme en een Uebermenschen-gedachtengoed, geconcretiseerd in een totalitair systeem. Het kan hen beter wapenen tegen onbegrip, tegen onverschilligheid en zelfs tegen ongelof voor deze toch wel verschrikkelijke bladzijden uit de geschiedenis.

Het geheel heeft als project wel dege-

Van den Bossche

lijk een toekomst, omdat volgend jaar weer een ander item zal worden vooropgesteld, uit een ander van de zeven werkvelden die ik daarstraks heb opgesomd.

Ten slotte is er nog de kostprijs van de folder, die aan alle leerkrachten werd opgestuurd. Die bedraagt exact 520.512 frank, volgens de inlichtingen die ik daarover kreeg van de administratie.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer L. Van Nieuwenhuysen tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over extra steun voor het Nederlandstalig onderwijs te Brussel

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over extra steun voor het Nederlandstalig onderwijs te Brussel.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer L. Van Nieuwenhuysen (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, zowat anderhalve week geleden verscheen er in De Standaard een artikel getiteld Bedreigd Vlaams Onderwijs Brussel vraagt extra steun aan Vlaanderen. Deze noodkreet is niet nieuw.

Zowat een jaar geleden kaartte ik het probleem hier reeds aan toen uit de schoolbevolkingscijfers van het schooljaar 1991-1992 bleek dat het aantal kinderen in het kleuteronderwijs te Brussel, afkomstig uit homogeen Nederlandstalige gezinnen, op amper tien jaar tijd was teruggelopen van 70 procent tot nog amper 33 procent. Het aantal kleuters uit homogeen anderstalige gezinnen, gezinnen waarin dus geen van beide ouders

Nederlandstalig is, steeg opzienbarend van 12 procent tot 39 procent. Ik lees dat dit jaar nog maar 27 procent van de kinderen uit homogeen Nederlandstalige gezinnen komt. Dat is dus nog eens een daling met 6 procent. Het aantal kinderen uit taalge-mengde gezinnen daalde ook nog met 1 procent. 29 procent van de kinderen komen nu uit homogeen Frans-talige gezinnen en 17 procent komen uit homogeen anderstalige gezinnen. Dat betekent dus dat 46 procent van de kinderen thuis nooit Nederlands praten.

Dezelfde tendens tekende zich af en tekent zich nog steeds af in het lager onderwijs, waar het aantal kinderen uit homogeen Nederlandstalige gezinnen niet eens meer de helft van het totaal bereikte. Ook hier is dat cijfer nog gedaald van 48 procent in het schooljaar 1991-1992 tot 42 procent dit schooljaar.

Voor ons staat het buiten kijf dat de overrompeling van onze onderwijsinstellingen door anderstaligen een negatieve druk uitoefent op het kwaliteitspeil van het verstrekte onderwijs. Ook de heer Grijp is trouwens die mening toegedaan. Volgens hem volstaat het echter te investeren in bijkomend personeel. Dat moet dan wel dringend gebeuren. Anderzijds is hij van oordeel dat met de nodige begeleiding iedere drempel kan worden overwonnen. Hij weigert met andere woorden aan te nemen dat een normaal integratieproces niet mogelijk is met meer dan zeg maar 25 procent anderstalige leerlingen. Wat dat betreft zijn wij het niet met hem eens. Wij denken dat klassen die bevolkt zijn met een belangrijk aantal anderstaligen zelfs met een optimale begeleiding hoe dan ook een leerachterstand zullen oplopen. Wij hebben altijd gezegd dat de overdracht van wetenschap en ideeën het meest doeltreffend kan gebeuren in de moedertaal. Waar dat niet zo is, kan men het in zekere mate opvangen, maar er zijn grenzen aan. De noodkreet van de heer Grijp lijkt ons alleszins terecht. Er is ongetwijfeld nood aan bij komend personeel. Die opmerking is trouwens niet nieuw, ze klonk ook vorig jaar al. Ik heb u toen twee vragen gesteld. De eerste luidde of u bereid was in te gaan op de vraag van

de Vlaamse Gemeenschapscommissie te Brussel om een honderdtal logopedisten of bijkomende leerkrachten toe te zeggen. Mijn tweede vraag luidde of u er al aan had gedacht om de eerste leerjaren op te splitsen met een aangepast integratieprogramma voor kinderen van Frans-talige gezinnen. U hebt toen verwezen naar een pakket van maatregelen die van toepassing waren in het kader van de voorrangregeling migranten. Ik denk aan het GECO-project voor taal- en uitspraaklessen en aan lessen Nederlands voor de ouders in een tiental scholen. Hierbij zou een tiental logopedisten zijn betrokken. Een veertigtal kleuterleidsters en onderwijskrachten werden ingezet voor de begeleiding van migrantenkinderen. Verder verwees u naar de grotere omkadering waarvan het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel geniet en naar het belang van de bijscholing van de onderwijskrachten. U verwierp echter de splitsing van eerste leerjaren met een aangepast urgentieprogramma voor kinderen van Frans-talige gezinnen, omdat de kinderen zich bewust moesten blijven van de multiculturele dimensie van Brussel. De kwaliteitsvermindering van ons onderwijs is echter een al te zware prijs om kinderen bewust te maken van de multiculturele dimensie van Brussel. Ze hoeven trouwens maar op straat te komen om daarmee te worden geconfronteerd. Alleen doen ze dat best niet 's avonds.

Mijnheer de minister, u verwierp de splitsing van de eerste leerjaren ook omdat het Nederlandstalig karakter van de scholen duidelijk moet worden gevrijwaard. Wij vinden dat uiteraard ook heel belangrijk, maar vragen ons af of zich op dit ogenblik niet veeleer het omgekeerde voordoet. Met andere woorden, brengt de huidige situatie niet pas echt het Nederlandstalig karakter van de scholen in het gedrang ?

Er is gewoonweg onvoldoende mankracht om de leerlingen op een doorgedreven wijze in het Nederlands te begeleiden, zodat men soms, zo deelt men ons toch mee, gemakkelijkheidshalve op het Frans overschakelt om onderricht te verstrekken.

Van Nieuwenhuysen

Nochtans is het zonder meer uitbreiden van het aantal leerkrachten geen zaligmakende oplossing. Het onderwijspeil zakt hoe dan ook wanneer het aantal kinderen uit niet-Nederlandstalige gezinnen te groot wordt.

Het zou evenwel te betreuren zijn dat kinderen die veelal afkomstig zijn uit gezinnen waarvan de ouders of grootouders zelf ooit werden verfranst, niet een eerlijke kans en de beste mogelijkheden zouden krijgen om zich opnieuw in onze Vlaamse gemeenschap te integreren. Wij pleiten dus evenmin voor een numerus clausus voor Franstaligen in het Nederlandstalig onderwijs. Vandaar dat wij menen dat de meest aangewezen oplossing bestaat in de opsplitsing van de eerste leerjaren met een aangepast urgentieprogramma voor kinderen van Franstalige ouders.

Het zal u niet verwonderen dat uw bezwaar dat kinderen zich dan niet bewust zouden worden van de multiculturele dimensie van Brussel voor ons geen argument is. Over de aldus zagezegde vrijwaring van het Nederlandstalige karakter van de scholen kent u onze twijfels.

Wat vaststaat, is dat meer ouders hun conclusies trekken en het Nederlandstalig onderwijs in Brussel de rug toekeren door ofwel hun kinderen naar scholen elders in Vlaams-Brabant te sturen, ofwel door te verhuizen. Het secundair onderwijs in Brussel verloor op tien jaar tijd liefst 25 procent leerlingen, terwijl het gemiddeld verlies in Vlaanderen en het Franstalige onderwijs in Brussel respectievelijk maar 12 en 5 procent bedroeg. Bij die laatste speelt natuurlijk de vloedgolf van gastarbeiderskinderen mee.

Het lijkt geen overdrijving vast te stellen dat het Nederlandstalig Onderwijs in Brussel hoe langer hoe meer in het gedrang komt. Er is natuurlijk de uitwijking van Vlaamse gezinnen omwille van redenen waar u als minister van onderwijs niets aan kan doen, al ben ik pertinent zeker dat het gebrek aan Nederlandstalig onderwijs, waar Vlaamse kinderen

zich echt thuisvoelen, een van de elementen is die jonge gezinnen ertoe doet besluiten Brussel te verlaten.

Er is de onveiligheid in sommige delen en vooral in het centrum van Brussel, die voor deze scholen een bijkomende handicap vormt. U kan dat niet verhelpen.

Er is ook de vaststelling dat almaar minder kinderen uit de Brusselse randgemeenten naar Brussel komen om er les te volgen. Dat is, mijns inziens, wellicht gedeeltelijk te wijten aan het kwaliteitsbeeld van het Nederlandstalig onderwijs dat de jongste tijd toch wel aan uitstraling heeft ingeboet, vooral bij de Nederlandstaligen.

Mijnheer de minister, nogmaals, u hoort ons er niet voor pleiten om kinderen uit taalgemengde of Franstalige gezinnen te weigeren. Wij moeten inderdaad proberen het terrein in Brussel dat wij sedert decennia hebben prijsgegeven, te herwinnen. Daarbij moeten wij de nodige financiële inspanningen opbrengen om in de Nederlandstalige aanwezigheid in Brussel te investeren. De huidige toestand is onbevredigend. De argumenten om in Brussel te wonen, worden steeds schaarser. De voordelen om in Brussel Nederlandstalig onderwijs te volgen, liggen, helaas, niet langer voor de hand.

Mijn vraag luidt dan ook of u bereid bent om deze keer wel de gevraagde extra steun toe te kennen.

Voorts vraag ik mij af of de negatieve evolutie, die nu in een stroomversnelling lijkt te zijn terechtgekomen, u er niet toe noopt uw mening over de splitsing van de eerste leerjaren te herzien of werk te maken van de inrichting van brugklassen zoals dat in Nederland het geval is.

Immers, als wij zowel het kwalitatieve peil van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel willen behouden, als kwantitatieve doelstellingen wensen te verwezenlijken, dan zou de oplossing daar wel eens kunnen liggen. Het alternatief zou zijn dat wij alleen kwaliteit nastreven en dan moeten wij leerlingen weigeren, of dat wij al-

leen nog oog hebben voor de kwantiteit, maar dan bestaat het Nederlandstalig onderwijs in Brussel binnen afzienbare tijd alleen nog maar in naam en niet langer in feiten. Wij menen dat dit te allen prijze moet worden vermeden. (**Applaus bij VB**)

De voorzitter : Mevrouw Creyf heeft het woord.

Mevrouw S. Creyf (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik ben lid van de Vlaamse Raad, maar ook van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewestraad en van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en voel mij bijzonder betrokken bij het Nederlandstalig onderwijs te Brussel.

Over de situatie van het Nederlandstalig onderwijs te Brussel heb ik al geschreven, ik heb er collegelid Grijp in de Vlaamse Gemeenschapscommissie reeds verscheidene malen over geïnterpelleerd en ik wil tevens van deze tribune gebruik maken.

Ik vind het belangrijk dat men in Vlaanderen een goed begrip heeft van de situatie van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Ik hoop dat vanuit een beter begrip een meer aangepast optreden van de Vlaamse Gemeenschap ten aanzien van Brussel zal groeien.

In het verleden werden als compensatie voor de invoering van de beruchte vrijheid van keuze voor het gezinshoofd een aantal aangepaste en voor Brussel specifieke normen ingevoerd. De toepassing van deze aangepaste normen heeft vruchten afgeworpen, zeker in het basisonderwijs. Voorlopig blijkt echter een einde te komen aan de vette jaren voor het basisonderwijs. Enkel de kleuterscholen groeien nog, vooral door het toenemend aantal kinderen uit Franstalige en uit taalgemengde gezinnen.

De cijfers van de februaritelling in het Nederlandstalig onderwijs te Brussel zijn gekend. De heer Van Nieuwenhuysen heeft er een aantal van geciteerd. Ter illustratie van de discrepantie wil ik nog één cijfer melden. Het aantal kleuters in het Ne-

Creyf

derlandstalig onderwijs te Brussel steeg de laatste twaalf jaren met 62 procent. Het aantal leerlingen afkomstig van anderstalige ouders steeg in diezelfde periode met liefst 400 procent. Op dit ogenblik zijn nog 27 procent van de kleuters afkomstig uit een homogeen Nederlandstalig gezin. Zij vormen de minderheid — en wat voor een minderheid — in ons Nederlandstalig onderwijs te Brussel.

Het lager en secundair onderwijs bevinden zich op een aantal plaatsen in een zeer precaire situatie. Vooral het vrij secundair onderwijs deelt in de klappen, maar ook de scholen in de andere netten kunnen niet uitpakken met zegebulletins. De schoolgrootte maakt dat het onderwijsaanbod in het secundair onderwijs op een aantal plaatsen geheel of gedeeltelijk moest worden afgebouwd of met zeer weinig pedagogisch comfort moet worden gerealiseerd. Dit alles na een golf van rationalisaties waarvan het einde nog niet in zicht is.

Ik zou dit met een voorbeeld willen illustreren. In de jaren zestig waren er in Brussel 44 vrije secundaire Nederlandstalige scholen. In 1981 waren het er nog 34, in 1992 nog 19. Enkele ervan zijn in hun voortbestaan bedreigd.

De leerlingenaantallen zijn gehalveerd en er is een kritische bezettingsgraad in een aantal studierichtingen.

Zoals de heer van Nieuwenhuysen reeds heeft gezegd, heeft het hele Nederlandstalige secundair onderwijs in Brussel de jongste tien jaren 22 procent van zijn leerlingenbestand verloren.

In Brussel zijn er te weinig inplantingspunten en de afstand waarop een school kan worden gevonden, is te groot. Het aantal scholen heeft een strikt minimum bereikt en het aanbod verschaalt. Het dalend pedagogisch comfort zal niet enkel een sneeuwbal effect hebben, maar zal op een paar jaar tijd vernietigende onderwijslawines veroorzaken. De vlucht naar de periferie en naar het

Franstalig onderwijs zal exponentieel toenemen.

De Vlamingen in Brussel moeten dezelfde kansen krijgen op kwalitatief en goed bereikbaar onderwijs als de andere inwoners in Vlaanderen. Is de vraag naar specifieke normen en middelen, gezien de zo specifieke Brusselse situatie, dan zo onrealistisch? Het antwoord op die vraag verwijst meestal naar de gunstnormen waarop Brussel nu reeds aanspraak kan maken. Is dit wel zo? Krijgt Brussel een voorkeurbedeling? Wat betekent dan vandaag die bijzondere zorg van Vlaanderen voor dat Nederlandstalig onderwijs in haar hoofdstad?

Mijnheer de minister, u kent uiteraard precies de manier waarop het Nederlandstalig onderwijs te Brussel bejegend wordt, maar sta mij toe het toch even te vertellen.

Wat het basisonderwijs betreft hebben de Brusselse scholen lestijdentabellen voor zowel kleuter- als lager onderwijs die gunstiger zijn tot 114 kleuters en 115 lagere schoolkinderen. Scholen met meer kinderen voelen zich vergeleken met Vlaanderen dan weer benadeeld.

In Brussel wordt een directeur vrijgesteld van onderwijsopdracht vanaf 100 leerlingen in plaats van 180 leerlingen.

Bij het verrekenen van de uren directieopdracht ging men vroeger uit van 28 uren. Nu telt de opdracht slechts voor 24 uren. Dit is bij het berekenen van het lestijdenpakket in feite een verlies van 4 uur. In kleine Brusselse scholen kwam dit zeer slecht aan.

De oprichtingsnormen voor een school zijn iets lager en men kan sneller 3 kleuterklassen en 6 klassen in het lager onderwijs inrichten.

Hoewel het basisonderwijs tot op zekere hoogte beschikt over aangepaste lestijdenpakketten werden aan deze normen echter nooit aangepaste middelen gekoppeld, alhoewel de infrastructuurkosten even hoog — wellicht hoger — kunnen liggen voor een weinig bevolkt klaslokaal dan voor een goed bevolkt klasgroep.

Hierdoor komen een aantal autonome basisscholen, zonder bovenbouw van een middelbare school, in de financiële onmogelijkheid over een frisse kindvriendelijke en aangepaste infrastructuur te beschikken.

Wij moeten dan best niet vergelijken met Europese, Britse, Japanse en Duitse scholen in Brussel, die over een infrastructuur beschikken, het Europa van morgen waardig.

Wij moeten een extra inspanning doen om de potentiële bezoekers van onze scholen niet af te schrikken op het ogenblik dat zij langs de voordeur het schoolgebouw betreden.

In het secundair onderwijs is er een licht verhoogde omkaderingscoëfficiënt van 0,10 voor de tweede en de derde graad indien zij geen gebruik maken van het gewaarborgd pakket. Voor Brusselse scholen worden gemakkelijker minimumpakketten toegestaan.

De rationalisatienormen kennen onder meer aan Brussel en aan dun bevolkte gebieden een uitzondering toe. Er zijn dus iets minder leerlingen nodig per graad en per school om in Brussel te overleven. Maar, de laatste aanwendingscoëfficiënten maken onderlinge solidariteit onmogelijk. Het rollend fonds werd op non-actief geplaatst en het overhevelen van restlestijden van scholen in afbouw naar andere onderwijsinstellingen werd onmogelijk.

Mijnheer de minister, wanneer komen de minimum-lestijdenpakketten aan de beurt? Als aan de minimum-lestijdenpakketten mocht geraakt worden, dan is dit de doodsteek in Brussel voor het technisch secundair onderwijs en voor het beroeps secundair onderwijs. Dit zal ook een ernstige weerslag hebben op het algemeen secundair onderwijs.

Gelet op de budgettaire moeilijkheden, bepaalt de Vlaamse regering jaarlijks sinds het lentedecreet van 1990, het aanwendingspercentage van de uren per leraar. Dit is nu circa 99 procent. Maar het herhaald toepassen van 99 procent op 99 procent, leidt op 5 jaar tijd nog tot 95,1 per-

Creyf

cent. In Brussel betekent dit een verlies van ambten en klassen met de hoger beschreven gevolgen. Men neemt 99 percent . . .

Minister L. Van den Bossche : Nee, mevrouw, het is niet 99 percent op 99 percent ; het zijn altijd dezelfde berekeningen. Dit is een eigenaardig soort toegepaste wiskunde.

Mevr. S.Creyf : Dus altijd vanaf 100 percent ?

Minister L. Van den Bossche : Ja mevrouw, zo wordt het elk jaar berekend ; het is trouwens op die manier in het lentedecreet gesteld.

Ik aanvaard dat de problemen gesitueerd worden, maar niet dat de werkelijkheid wordt verdraaid.

Mevr. S Creyf : Ik wil dit graag aannemen en onderzoeken. Mijn informatie op dat vlak is alleszins anders.

Minister L. Van den Bossche : U kent de vakbonden die niet kunnen rekenen en ik ken ze ook ! Het is anders in het decreet opgenomen en het wordt anders toegepast. Het is zoveel percent van het decretaal bepaalde omringingskader.

Mevrouw S. Creyf : Dit zijn in elk geval bijkomende elementen die extra wegen op het Nederlandstalig onderwijs te Brussel.

De Nederlandstalige scholen in Brussel hebben nood aan aangepaste maatregelen. De aangepaste omkaderingsnormen moeten het aanbod binnen de school garanderen en de aangepaste rationalisatienormen moeten het aanbod van scholen waarborgen.

We vragen dat er niet zou worden geraakt aan de **minimumlestijdenpakketten**. De kwalitatieve ondersteuning is nodig om vooral de problematiek van de taalgemengde klassen op te lossen.

Het secundair onderwijs is dringend aan een adempauze toe. Op het ogenblik heeft het waarborgen nodig om verder te kunnen werken aan een degelijk structuurplan. Zoals de za-

ken er nu voor staan kan er niet op termijn worden gewerkt, omdat steeds met oplapmiddelen bressen moeten worden gedicht. Op die manier haalt het Nederlandstalig secundair onderwijs in Brussel het jaar 2002 niet.

Eerder dan behoud is dus een omkering nodig die toelaat dat het secundair onderwijs kwalitatief de uitdaging van de komende jaren kan aangaan. Brussel heeft een soepele, eigen behandelingswijze nodig met positieve omkaderingsmaatregelen en beschermende rationalisatienormen om het enig karakter van centrumscholen te revaloriseren, maar ook om alle Brusselse secundaire scholen in staat te stellen de nodige creativiteit aan de dag te leggen.

Dit moratorium wordt niet gevraagd om op de lauweren te rusten, maar om degelijk werk te kunnen verrichten.

Mijnheer de minister, u moet stilaan ook weten dat een netoverstijgend structuurplan moeilijk realiseerbaar wordt. Wat met de vrije keuze van de ouders ? Wat met de netgebonden planning, met de afspraken uit het verleden, onder andere met de periferie ?

In Brussel beweegt heel wat, maar om de kans te krijgen een enig specifiek aanbod uit te werken, is naast de positieve omkaderingsfase ook een eventuele afwijking van de wetgeving nodig in verband met lestijden en programma's.

Mijnheer de minister, de moeilijke toestand van het Nederlandstalig onderwijs te Brussel werd al voldoende geanalyseerd en beschreven.

Ik weet dat u de situatie kent, maar er moet nu zeer dringend iets gebeuren. Daarom vragen wij dat u onverwijld een werkgroep zou installeren met het oog op het uitwerken van dwingende maatregelen.

Het Nederlandstalig onderwijs heeft in Brussel steeds een strijdpositie waargenomen. Het wil en moet blijven meewerken aan de uitstraling van de Vlaamse Gemeenschap.

Ons Nederlandstalig onderwijs in

Brussel moet stand kunnen houden. Het heeft inhoudelijk heel wat te bieden aan de verschillende culturen en volkeren die leven in een Europese hoofdstad. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Appeltans heeft het woord.

De heer L. Appeltans (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, namens de Volksuniefractie uit ik onze medebezorgdheid voor de toekomst van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

Ik zal mij niet verdiepen in cijfers en gegevens die hier reeds door de vorige sprekers uitvoerig zijn meegeedeeld. Over de cijfers bestaat weinig discussie. Ze duiden aan dat het probleem van het Nederlandstalig onderwijs in de hoofdstad een bijzonder complexe materie is die wij niet met enkele slogans uit de weg kunnen ruimen.

Ik herinner aan enkele standpunten die de Volksuniefractie over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel heeft ingenomen.

Als Vlaanderen Brussel tot hoofdstad kiest, dan spreekt het vanzelf dat wij in de eerste plaats belangstelling hebben voor wat er daar gebeurt met het onderwijs dat zowat de achilleshiel is van het Vlaams beleid in Brussel.

Wij blijven voorstander van het moratorium dat wij altijd voor Brussel verdedigd hebben en menen dat Vlaanderen in het Nederlandstalig onderwijs moet blijven investeren, desnoods nog meer dan vroeger als men de evolutie van de cijfers ziet.

De Volksunie is, in tegenstelling tot mevrouw Creyf, ook voorstander van de opstelling van een structuurplan. Wie een nieuwe strategie wil voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, moet iets durven veranderen, de overlappingsen ongedaan durven maken die uiteindelijk bijkomende opleidingen onmogelijk maken en dan denk ik vooral aan het TSO en het BSO. Er is hier gezegd, en terecht denk ik, dat het aanbod inzake onderwijs in Brussel verschaalt. Om

Appeltans

die verschraling tegen te gaan, zullen wij alle krachten moeten bundelen zodat wij kunnen voorkomen dat leerlingen van het secundair onderwijs omwille van het ontbreken van een bepaalde richting, naar Franstalige scholen gaan of naar elders in Vlaanderen. Rekening houdend met de aanwezigheid in Brussel van vele taalgemengde gezinnen, van anderstaligen en van de EG-context, zal er voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel bijkomend personeel moeten worden aangeworven. Zodoende zullen we de neerwaartse trend kunnen keren. Daarnaast moeten er ook mogelijkheden voor bijscholing en navorming worden geboden. Er zal ook iets moeten worden ondernomen tegen de kwaliteitsvermindering in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, waar hier ook op is gewezen. Ik beseft natuurlijk dat men van vandaag op morgen niet klaar kan staan met structurele maatregelen, maar alle pogingen in die zin krijgen onze steun. Wij dringen ook aan op een betere infrastructuur voor een betere opvang.

Aangezien de heer Valkeniers ook nog een Brussels woordje wil zeggen, zal ik besluiten. Wij moeten de situatie van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel aandachtig volgen, maar een ding is zeker, als de verzuiling niet wordt doorbroken, zal er voor het Nederlandstalig onderwijs veel verloren gaan.

De voorzitter : De heer Valkeniers heeft het woord.

De heer J. Valkeniers (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik ben een oud-leerling van het Brussels onderwijs. Ik heb zes jaar school gelopen te Brussel, waarvan twee jaar bij de broeders van de verschrikkelijke scholen te Molenbeek en vier jaar in het Heilig Hartcollege.

Sindsdien is er echter veel veranderd. In die tijd was er in het gehele arrondissement Halle-Vilvoorde vrijwel geen enkele middelbare school voor jongens. Er was enkel het Regina Caelilyceum te Dilbeek, waar heel

wat meisjes uit het ganse land naar toe kwamen. In onze streek was bijna iedereen aangewezen op Brussel, op het atheneum van Koekelberg of van de stad Brussel, of op één van de vrije colleges. Dit gold overigens eveneens voor de winkels of voor ontspanning. Bioscopen en theaters vond men enkel in Brussel.

De ziekenhuizen buiten de stad Brussel waren lang niet zo goed uitgerust als nu. De ziekenhuizen uit de periferie ontvangen nu niet langer alleen mensen uit de eigen streek maar ook uit Brussel. Onlangs vernam ik via een reportage dat zeer veel mensen zich vandaag de dag laten verzorgen in Nederlandstalige ziekenhuizen buiten Brussel.

In het arrondissement Halle-Vilvoorde zijn eveneens veel nieuwe winkelcentra gevestigd.

Kortom, in onze streek is een volledig andere manier van leven ontstaan. De mensen gaan veel minder dan vroeger naar Brussel.

Dit uit zich natuurlijk ook in het onderwijs.

Eén van de sprekers beweerde dat de kwaliteit van het onderwijs in Brussel is achteruitgegaan. Ik geef toe dat er in het kleuter- en in het lager onderwijs problemen kunnen ontstaan wanneer er een groot aantal andersstalige leerlingen is.

Mevrouw Creyf, dit geldt niet voor het middelbaar onderwijs. U moet toegeven dat heel wat scholen uit Brussel, zowel vrije scholen als gemeenschapsscholen, nog steeds sterke scholen zijn. Heel wat jongeren van het arrondissement Halle-Vilvoorde komen in Brussel naar school, precies omwille van de kwaliteit van het middelbaar onderwijs.

Mevrouw S. Creyf : Ik heb niet gesproken over de kwaliteit van het middelbaar onderwijs in Brussel. Ik meen dat de heer Van Nieuwenhuysen het hierover heeft gehad.

De heer J. Valkeniers : Mijnheer Van Nieuwenhuysen, ik wil niet veralgemenen, maar heel wat Brusselse secundaire scholen staan in het hele land bekend als topscholen.

De heer L. Van Nieuwenhuysen : Mijnheer Valkeniers, ik heb gesproken van een dreigend kwaliteitsverlies in het Nederlandstalige onderwijs, dat wij te allen prijze willen vermijden.

De heer J. Valkeniers : Men kan uiteraard altijd bedreigingen oproepen. Zo beweerde iemand uit mijn gemeente bij de jongste verkiezingen dat er een breekwerf zou komen, waarvan niemand op de hoogte was, zelfs de minister had er nog niets over gehoord. Ik geef toe dat de kwaliteit van het kleuter- en het lager onderwijs over enkele jaren repercussies kan hebben op het middelbaar onderwijs.

Mevrouw Creyf zal toegeven dat het al vele jaren de gewoonte is dat in een aantal topscholen — en ik wil geen reclame maken voor een bepaalde school — steeds een bepaald percentage Franstaligen zijn geweest. Dit was ook voor de oorlog het geval en heeft de kwaliteit van het middelbaar onderwijs niet geschaad omdat men niet heeft toegelaten dat de normen werden verlaagd.

Een ander aspect is het verlaten van Brussel. Toen ik staatssecretaris was en dit vermeldde, maakt een journalist hiervan een rel. Ik vroeg me af wie Brussel kon verlaten en deze vraag werd uit haar verband gerukt. Intussen hebben heel wat ministers, en zelfs de vakbonden, deze vaststelling herhaald.

Als ik naga waar de verkozenen van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad wonen, stel ik vast dat velen onder hen Brussel niet kennen aangezien ze er wel op de lijst voorkomen maar er niet werkelijk leven. Ik betreurt het dat ze vaak zelfs niet weten wat zich in Brussel afspeelt.

De heer F. Van den Eynde : Vic Aniciaux.

De heer J. Valkeniers : Ik noem geen namen, want er zijn er verschillende, waaronder ook Franstaligen. Ik heb me ooit ook kandidaat gesteld en hoewel ik niet in Brussel woon, ken ik Brussel waarschijnlijk veel beter dan een aantal anderen die ook op die lijst voorkomen.

Valkeniers

Men zou bij wet moeten opleggen dat men effectief in Brussel moet wonen als men op die lijst wil voorkomen.

De Vlaamse Brusselaar voelt zich vereenzaamd. Dit is trouwens een van de redenen waarom hij Brussel verlaat.

Ik geef enkele voorbeelden. Ten eerste, toen ik nog staatssecretaris was, besloot een van de belangrijkste kranten van ons land om de lokale journalisten die het oostelijk deel van Brussel bestreken hun ontslag te geven. Ten tweede, het is niet eenvoudig een programma over Brussel te laten uitzenden door de BRTN of door VTM. Toen ik nog staatssecretaris was, kon men mijn beleid alleen maar terugvinden in de Franstalige kranten. Ik ben dan ook blij dat er een Brussels-Vlaamse televisieuitzending wordt georganiseerd.

Bij deze vereenzaming voegen zich nog de onveiligheid en het feit dat bepaalde wijken van Brussel vuil zijn. Bovendien staan een 20.000-tal woningen leeg.

Heel wat factoren liggen dus aan de basis van het feit dat de Brusselse Vlamingen andere oorden opzoeken.

U mag ook niet vergeten dat er een gebrek aan gemeenschapsleven is. Men heeft daarnet de heer Anciaux vermeld. Ik feliciteer hem omdat hij als staatssecretaris is gestart met de gemeenschapscentra, die nu in alle gemeenten zijn uitgebouwd en die bijna het enige zijn dat overblijft van het Vlaamse gemeenschapsleven.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord voor een interuptie.

De heer J. Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, ik heb niets tegen die gemeenschapscentra. Integendeel, het was een poging om de Vlamingen in elke gemeente een ontmoetingscentrum te geven. Ik heb echter wel vragen bij de functie waartoe sommige van deze gemeenschapscentra zijn gecreëerd.

Ik heb meegewerkt toen de Vaartka-

poen in Molenbeek werd opgekalefaterd. Het is geen echte ontmoetingsplaats voor Vlamingen meer. Het wordt meer en meer een rocktempel, en dan nog met de meest bizarre groepen.

De functie van sommige gemeenschapscentra stemt helemaal niet meer overeen met de oorspronkelijke bedoeling.

De heer J. Valkeniers : U en mevrouw Creyf behoren tot de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Indien ik me niet vergis, hebt u bijgevolg toezicht op deze centra. Als blijkt dat het er niet verloopt zoals zou moeten, dan is het uw plicht op te treden en ervoor te zorgen dat de Brusselse Vlaming zich er opnieuw thuis voelt.

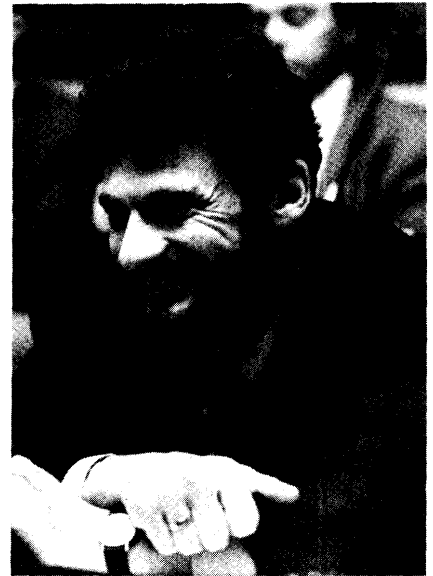
De heer J. Van Hauthem : Als men zoiets zegt, wordt men weggelachen.

De heer J. Valkeniers : Mijnheer de voorzitter, dit waren enkele aspecten die ik wenste te belichten en die volgens mij belangrijk zijn in deze discussie. Ik hoef er niet op te wijzen dat de scholen in Halle-Vilvoorde elkaar concurrentie aandoen.

Een paar maanden voor het begin van het schooljaar wordt er in streekbladen voor miljoenen frank publiciteit gemaakt. Daarenboven is de concurrentie tussen Brussel en Halle-Vilvoorde even groot. In plaats van elkaar dood te concurreren, zouden zowel het vrij als het gemeenschapsonderwijs uit Brussel en Halle-Vilvoorde rond de tafel moeten zitten om akkoorden af te sluiten die bepalen welke school welk specifiek terrein bestrijkt.

De Coovischool uit Anderlecht bijvoorbeeld die onder andere bakkers en hoteliers vormt, trekt nog honderden leerlingen aan uit Halle-Vilvoorde omdat ze zich heeft toegelegd op een specifiek terrein waarvoor — behalve met de gemeenschapsschool van Wemmel — geen concurrentie bestaat.

Ik schaar me volledig achter de voorstellen van de heren Van Nieuwenhuysen en Appeltans. Er is voor

VB-Raadslid Luc Van Nieuwenhuysen, secretaris van de Raad, vroeg in zijn interpellatie tot minister Luc Van den Bossche (SP) extra-steun voor het Nederlandstalig onderwijs te Brussel

Brussel inderdaad een extra inspanning noodzakelijk en er moeten andere; normen worden gehanteerd om er het onderwijs in stand te houden en verder te laten bloeien. Het is evenwel ook de hoogste tijd dat de scholen boven de netten heen — we zijn toch tegen verzuiling — rond de tafel gaan zitten en zich bewust worden van de noodzaak tot samenwerking, liever dan elkaar dood te concurreren. Dit vormt immers één van de redenen van de huidige moeilijkheden. **(Applaus)**

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, tijdens dit debat werden reeds verschillende aspecten van de problematiek ter zake aangehaald zodat ik niet veel hoeft te herhalen.

Enkele sprekers hebben terecht onderstreept dat reeds jaren op het gebied van lestijden, rationalisatie en programmatie een niet onaardige inspanning wordt gedaan voor Brussel.

Van den Bossche

Dit gegeven mag niet uit het oog verloren of weggecamoufléerd worden.

Het is eveneens correct dat deze vaststelling alleen niet volstaat om de huidige toestand te verdoezelen. Ik herhaal dus niet wat ik vorig jaar heb verklaard maar onderken wel degelijk een aantal evoluties.

Ik bewonder de edelmoedigheid van de leden voor het distributieve karakter van hun toespraak waarbij gemakkelijk meer personeelsleden uit de mouw worden getoverd. Dergelijke maatregelen moeten evenwel ook budgettair mogelijk zijn. Ik wil niet dat aan Brussel bijkomende middelen worden gegeven ten nadele van de rest van Vlaanderen. Een dergelijk plan is niet verdedigbaar omdat de situatie in de rest van Vlaanderen niet bepaald erg luxueus is. Dit betekent natuurlijk niet dat er geen oplossingen moeten worden gezocht voor Brussel. Buitenlandse voorbeelden zijn evenwel budgettair onhaalbaar. Een frank is, ongeacht de partij waartoe men behoort, nog steeds een frank.

In de maatschappij tekent zich objectief gezien een driedelig verhaal af.

Ten eerste wil men niet meer belastingen betalen. Hierdoor hoeft men ook niet te rekenen op meer inkomsten.

Ten tweede ga ik ermee akkoord dat er niet zomaar tekorten mogen worden geleden, want te grote tekorten hypothekeren de toekomst.

Ten derde vind ik mij ook terug in de stelling te saneren waar nodig is, maar men moet goed weten dat elke burger hier onmiddellijk aan toevoegt : maar niet bij mij, want uiteraard is zijn situatie rechtvaardig, en de situatie van zijn buur onrechtvaardig.

De middelen zijn hoe dan ook niet oneindig. Binnen deze eindigheid bestaan er dan nog eens uitdagingen die ruimer zijn dan onderwijs, zoals op het vlak van het welzijn of het milieu. Het zoeken naar oplossingen wordt dus ook bemoeilijkt door de beperktheid van de middelen en de ongebreideldeheid van de uitdagingen.

Infrastructuur werd hier ook aange-

haald als een probleem. De minister ter zake heeft hier geen bevoegdheden meer over. Door de decreten die in de vorige legislatuur zijn getroffen, beslissen de Dienst Investerings Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO) enerzijds en de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) anderzijds hoe zij de bedragen die hen worden overgemaakt voor investeringen zullen aanwenden, en waar zij prioriteiten op het veld verlenen.

Tenzij de decreten worden gewijzigd, kan men dus niet in de decreten vastleggen dat een bepaald percentage van die middelen specifiek in de Brusselse regio moet worden aangewend. Die mogelijkheid bestaat dus wel bij een decretale wijziging, maar heden overweeg ik dit niet. Vandaag stellen zich een aantal problemen, en het beleid staat hier voor een veelvuldige opdracht. Ik ben het eens met collega Appeltans en collega Valkeniers die vaststellen dat het veld zelf geen enkele poging doet tot rationele aanwending van de middelen. Het blijkt zelfs onmogelijk een afspraak tussen scholen van hetzelfde net te maken, laat staan dat er netoverschrijdende afspraken kunnen worden gemaakt om elkaar niet ziekelijk te beconcurreren.

Ik heb vorig jaar wel degelijk met collega Grijp en met een aantal mensen van het onderwijsveld vergaderd. Ik heb hen toen gevraagd op zijn minst die twee pogingen te wagen. Als zij terzake enige vooruitgang zouden boeken, zou ik daar iets tegenover stellen.

Ik nuanceer hier de eenduidigheid waarmee vandaag het verhaal wordt opgehangen van de heilige lijdende wereld van het Brusselse Nederlandstalige onderwijs en het falende beleid. Ik heb een soort medehulp aangeboden, in de hoop dat er dan misschien een dynamiek op gang komt, waarbij geweten is dat men bij verdere vooruitgang opnieuw op mij kan rekenen.

Ik weiger echter het spelletje mee te spelen, waarbij collega Grijp mij niet meer antwoord als ik dit aanbod doe, tot wanneer ik in de pers lees welke

brief ik 's anderendaags zal krijgen van hem. Het is al te gemakkelijk de handen in de onschuld te wassen en te doen alsof dat voorstel er niet is. Ik herhaal dit voorstel nu in publiek, al heb ik niet meteen gewild dit publiek te maken, maar de brief in kwestie was blijkbaar toch al ijverig aan de pers gegeven. Dit leidt er dan toe dat parlementsleden hier terecht vragen over stellen. De verschillende netten moeten echter inspanningen doen om de middelen rationeel aan te wenden, de ziekelijke concurrentie uit te bannen, en zelfs over de netten heen afspraken te maken.

Ik ga dus niet zo ver als sommigen hier op de tribune eisten. Dergelijke moeilijke kwesties die misschien op termijn de politieke agenda zullen uitmaken, maar dit nu niet doen in termen van het hele Vlaamse onderwijs, wil ik er niet aan toevoegen. Het zou oneerlijk zijn dit soort oplossingen op te werpen en Brussel te doen vooruitlopen op dit vlak.

Ik wil nog even vermelden dat ik niet op de hoogte was van het feit dat in een aantal Vlaamse scholen in het Frans onderricht wordt verstrekt. Indien dit zo is, wil ik weten waar dit precies gebeurt, wanneer en door wie, want dit is absoluut onduidelijk.

In het voorstel van mevrouw Creyf wordt de afname van het leerlingenaantal in het secundair onderwijs in cijfers uitgedrukt. Voor die vermindering zie ik vele oorzaken, maar ook aanleidingen die wij in eigen huis moeten zoeken. Daar verwees ik al eerder naar. Er zijn evenwel ook objectieve oorzaken. Het blijkt typerend te zijn voor anderstalige en vooral Franstalige gezinnen, dat zij hun kinderen Nederlandstalig basisonderwijs laten volgen, maar hen voor een secundaire opleiding naar Franstalige scholen sturen. Wij moeten ons dus eerst een reëel beeld vormen van het aandeel dat zij innemen, om de precieze terugval te kunnen berekenen. Het is natuurlijk evident dat het secundair onderwijs ons voor een probleem stelt en in de laatste twaalf maanden heeft die negatieve trend zich duidelijk doorgezet.

Ik ben bereid op het voorstel van me-

Van den Bossche

vrouw Creyf in te gaan en een gemengde werkgroep te installeren die enerzijds zal bestaan uit mijzelf en vertegenwoordigers van het departement van Onderwijs en anderzijds uit vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. **(Onderbreking door de heer Valkeniers)**

Het departement van Onderwijs heeft toch als opdracht Vlaanderen te vertegenwoordigen. U hebt gelijk dit aan te halen, collega Valkeniers. De kaart die ik zal voorleggen, zal een grotere oppervlakte bestrijken dan de 19 Brusselse gemeenten, dus ook Brussel-Halle-Vilvoorde. De netten moeten in die commissie ook aanwezig zijn, vind ik. De Brusselse Executieve daarentegen heeft er niets te zoeken en die nodig ik dan ook niet uit. De werkgroep zal dus bestaan uit het departement, ikzelf als bevoegd minister, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de netten. Binnen deze commissie kan de globale probleemstelling wel nader worden bekeken en komen ook andere problemen zoals de ontduubing van het eerste leerjaar aan bod. Deze laatste kwestie vormt een zeer essentieel probleem, dat het hele onderwijs beslaat maar zich specifiek in Brussel stelt. U hebt gelijk, mevrouw Creyf, als u zegt dat het afschaffen van het rollend fonds een bijkomend probleem schept en inderdaad, deze twee laatstgenoemde problemen hadden bitter weinig met Brussel te maken. Wat de minimum lestijdenpakketten betreft, stel ik voor te wachten tot het besluit er is. Wij moeten ook de eventuele gevolgen in acht nemen. Die zijn er misschien niet op het ogenblik dat het besluit wordt genomen. Indien wij de minimum-pakketten reduceren tot wat oorspronkelijk de bedoeling was, namelijk zo dat er een minimaal aanbod kan worden gegarandeerd op het niveau van de kleine secundaire scholen.

Ten einde hierover meer duidelijkheid te krijgen zal ik, alvorens dit punt op de agenda van de Vlaamse regering te plaatsen, erop toezien dat deze oefening in de Brusselse scholen

correct politiek wordt toegepast. Wie hiervoor interesse heeft, kan over zeventien dagen contact opnemen met mijn kabinet, waar de desbetreffende simulatie zal worden gegeven. De discussie over extra steun kan daar eveneens plaatsvinden.

Mijnheer de voorzitter, de laatste twaalf maanden is aangetoond dat deze situatie nog problematischer is geworden en dat wij hiervoor binnen de beperkte budgettaire middelen een oplossing moeten vinden. Vandaar dat ik op verzoek van mevrouw Creyf een gemengde commissie zal installeren. Ik zal echter eisen dat ook de netten samen een voorstel uitwerken. Op die manier kunnen wij het Nederlandstalig onderwijs in Brussel jaar na jaar evalueren. Ik deel de bekommering van de interpellant en van hen die zich bij deze interpellatie hebben aangesloten. Vlaanderen, met Brussel als hoofdstad, moet inderdaad al het mogelijke doen opdat kwaliteitsonderwijs met een positieve uitstraling, zou kunnen worden aangeboden, waardoor het verdiende succes wordt behaald. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer L. Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord dat ik met gemengde gevoelens heb aanhoord. Enerzijds acteer ik met spijt dat een extra inspanning vanuit Vlaanderen voor Brussel wordt uitgesloten.

Minister L. Van den Bossche : Ik heb gezegd dat ik weiger het nieuwe, bijkomende onderwijs in Brussel te financieren ten nadele van het onderwijs in Vlaanderen. Het gaat om een bij komende uitgave.

De heer L. Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, het feit dat de minister de suggestie van mevrouw Creyf niet uitsluit, verheugt mij. Ik hoop dat dit binnen een redelijke termijn zal worden besproken.

Minister L. Van den Bossche : Ik beoef expliciet deze commissie binnen de dertig dagen samen te roepen.

De heer L. Van Nieuwenhuysen : Dit verheugt mij. Ik hoop dat dan ook de budgettaire weerslag van een splitsing van de eerstejaars-klassen zal worden bestudeerd.

Binnen die werkgroep zou ook het invoeren van een vorm van numerus clausus per Nederlandstalige onderwijsinstelling in Brussel kunnen worden onderzocht.

Meent de minister dat de afspraken tussen de verschillende netten in Brussel een oplossing zijn voor het probleem van de minorisering van Vlaamse kinderen in het Nederlandstalig onderwijs ? Bedoelt hij misschien dat er op die manier gelden kunnen vrijkomen voor de opvang van anderstaligen ?

De voorzitter : Mevrouw Creyf heeft het woord.

Mevrouw S. Creyf : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, met mijn interpellatie wilde ik in de eerste plaats duidelijkheid scheppen. Op het ogenblik is de situatie kritiek, ongeacht wie hiervoor verantwoordelijk is. Ik ga niet in op verwijten aan het adres van minister Grijp, de netten of de scholen.

Minister L. Van den Bossche : Ik heb geen verwijten gemaakt, ik stel alleen vast dat bepaalde ministers van de Brusselse Executieve met mij communiceren via de kranten. Vervolgens constateer ik twee dagen later via een brief dat de informatie in de kranten juist was. Hieraan hecht ik voor mezelf enige morele waarde die ik evenwel niet aan het parlement meedeel.

De netten hebben niet geantwoord op mijn vraag. Ik heb dit alles niet in het openbaar verklaard en ben niet met hun niet-voorstel naar de pers gegaan. Ik meende dat zij een kans moesten krijgen, maar toen zij niets deden, heb ik hierover zelfs geen boosaardige toespraak gehouden. Wanneer een minister mij echter via de pers een brief stuurt, waarbij hij doet alsof er vooraf geen gesprek is geweest en ook geen vraag van mijntwege, ligt het voor de hand dat

Van den Bossche

ik in het openbaar informatie geef over de inhoud van die gesprekken en vermeld wat ik toen heb aangeboden en dat ik dit vandaag handhaaf.

Voor degenen die hierin een verwijt zien geldt : wie het schoentje past, trekke het aan.

De voorzitter : Mevrouw Creyf heeft het woord.

Mevrouw S. Creyf : Mijnheer de voorzitter, ik heb gezegd dat ik niet wou ingaan op bepaalde zaken en dat ik geen oorzaken noch verantwoordelijken wil aanwijzen. Belangrijk is wat nu zal gebeuren. Precies daarom vindt ik het belangrijk dat de minister wil ingaan op het voorstel om zo vlug mogelijk de betrokkenen samen te brengen. Dat is een heel belangrijke verklaring waarvoor ik de minister dank. In afwachting heb ik daarover een motie van aanbeveling voorbereid. Ik wil echter nog even waarschuwen in verband met de minumpakketten. Ik ben in die zin gerustgesteld, namelijk dat de minister bereid is om de rekening te maken wat Brussel betreft en dat daarover kan worden gepraat.

Dat zijn zeer belangrijke conclusies die uit het debat naar voren zijn gekomen.

De voorzitter : De heer Valkeniers heeft het woord.

De heer J. Valkeniers : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister omdat hij op de suggestie is ingegaan. Ik ben er echter vooral over verheugd dat hij ook de verantwoordelijken voor hun verantwoordelijkheid zal stellen. Sommigen hadden de jongste jaren de gewoonte de hand uit te steken met de vraag wat men er in zou leggen. Wat zij daarvoor moesten doen, werd niet gevraagd. Ik ben er ook over verheugd dat iedereen kleur zal moeten bekennen en bewijzen dat men wil samenwerken. Het schouwspel in verband met de EHSAL en het Erasmusinstituut heeft voldoende aangetoond hoe nefast het gevecht tussen de zuilen kan zijn ten nadele van de betrokkenen.

Motie van aanbeveling

De voorzitter : Door mevrouw Creyf werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie van aanbeveling aangekondigd. Ze zal worden gedrukt en rondgedeeld.

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende openbare vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer J. Van Looy tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over moeilijkheden bij de toepassing van het Vlaams reglement op de milieuvergunning

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Looy tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over moeilijkheden bij de toepassing van het Vlaams reglement op de milieuvergunning.

Minister De Batselier zal mede antwoorden namens de minister-president.

De heer Van Looy heeft het woord.

De heer J. Van Looy (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, iedereen weet dat de verhouding tussen landbouw en leefmilieu de jongste jaren nogal gevoelig ligt. Het is ooit anders geweest. Er was een tijd, nog niet zo lang geleden, dat de boeren en de groene jongens bondgenoten waren in hun verzet tegen nieuw beton en tegen het verkwanselen van

landbouwgronden. Er was een tijd dat de groenen een afschuw hadden voor chemische meststoffen en dat ze pleitten voor het gebruik van natuurlijke organische meststoffen met onder andere dierlijk mest. Ik stel vast dat de groenen vandaag daarover zwijgen. Al zwijgend hebben zij de chemische meststoffen geheven boven de natuurlijke organische meststoffen. Ik stel vast dat enkel nog de promotoren van de biologische land- en tuinbouw aan de kant van de boer staan.

Ik wil hier niet de evolutie schetsen die zich enerzijds aan groene kant en anderzijds aan de kant van de landbouwers voordoet. Maar het is wel van belang na te gaan in welke sfeer de discussie van vandaag zich afspeelt. Vandaag is die sfeer verkrampt. Vele jonge boeren zitten met hun handen in het haar. Zij weten niet van welk hout pijlen te maken. Hoe zullen zij ooit hun verplichtingen ten opzichte van de bank nakomen ? Erger nog, hoe zullen zij ooit nog hun gezin kunnen onderhouden ? Een lening van enkele tientallen miljoenen frank is niet niks. Dat verdient men niet terug met in zijn zetel te gaan zitten. Meestal hebben zij die lening gekregen omwille van de hun toegekende staatswaarborg die zij verkregen omwille van hun bekwaamheid en omdat de overheid toekomst zag in hun bedrijf. Men kan kritiek hebben op de federale overheid. Maar, dan moeten de problemen met de federale overheid worden besproken en moet niet de boer worden gestraft.

Voor de jonge boeren is het ergste dat failliet gaan niet helpt. Hun schuldeisers zullen levenslang achter hen aan zitten. Zelfs de staatswaarborg zullen zij tot de laatste frank terugbetalen. Bij de grote bio-industrieën ligt dat natuurlijk heel anders. Hun beheerders en hun kapitaal zijn juridisch goed ingekleed. Zij kunnen geheel of gedeeltelijk failliet gaan en daarna opnieuw starten. Hun schuldeisers staan definitief in de kou. Zelfs de staatswaarborg dient niet te worden terugbetaald. Ik denk hier bijvoorbeeld aan Interagri dat in de jaren zeventig failliet is gegaan. De federale overheid betaalt sindsdien tot

Van Looy

tot in het jaar 2000 80 miljoen frank per jaar omwille van de staatswaarborg. Het bedrijf is op het einde van vorig jaar opnieuw failliet gegaan en is ondertussen opnieuw gestart. Het is onlangs nog in het nieuws gekomen omwille van de ontploffing van een graansilo.

Met mijn interpellatie wil ik de spanning niet opdrijven. Daar wordt tenslotte niemand beter van. Maar ik wil evenmin verhullen wat er leeft.

Het is van belang dat een aantal zaken worden verduidelijkt zodat ook de landbouwers weten waar ze aan toe zijn en wat de Vlaamse regering met hen voorheeft. Vlarem-II geeft aanleiding tot heel veel interpretatiemogelijkheden en blijkbaar valt die interpretatie steeds ten nadele van de land- of tuinbouwer uit.

De geschiedenis van de twee Vlarem-besluiten draagt de sporen van groeipijnen van een milieuwetgeving. Groeipijnen die voor een aantal landbouwers echter stilaan aanleiding geven tot flinke verminkingen.

We weten allemaal dat de uitvoeringsbesluiten van het in 1985 gepubliceerde decreet op de milieuvergunning lang op zich hebben laten wachten. Vlarem-1 werd op 6 februari 1991 goedgekeurd en trad op 1 september 1991 in werking. Inmiddels is het trouwens opnieuw aangepast. De inhoudelijke vergunningsvoorwaarden worden behandeld in Vlarem-II. Over de vele praktische bezwaren en reacties van de gemeentebesturen zal ik het hier niet hebben. Ik wil wel onderstrepen dat het ontbreken van Vlarem-II een probleem vormde. De administratie wist immers niet wat ze wel of niet in de milieuvergunningen moesten zetten en waarop ze zich moesten richten. Men heeft dan maar het voorontwerp van Vlarem-II gebruikt, waaraan evenwel nog werd gewerkt en dat nog voortdurend werd gewijzigd. Die wijzigingen moesten regelmatig worden doorgestuurd naar de provincies.

Minister N. De Batselier : Mijn voorganger, de heer Kelchtermans, heeft van bij het begin heel duidelijk ge-

steld dat, zelfs al zou het niet worden gepubliceerd, dit als administratieve richtlijn zou worden gebruikt. Ik heb zelf ook steeds gezegd dat de tekst van de heer Kelchtermans, zoals hij op 7 januari is goedgekeurd, de administratieve richtlijn is. Iedereen wist perfect waaraan zich te houden.

De heer J. Van Looy : Mijnheer de minister, ik weet heel duidelijk dat vóór 7 januari 1992 het voorontwerp, zeker in mijn provincie, is gebruikt. Ik wil daarvan desnoods voorbeelden meebrengen.

Minister N. De Batselier : Ik zeg u enkel waarvoor ik verantwoordelijk ben.

De heer J. Van Looy : Ik tracht enkel de historiek en de verklaring te geven van de reden waarom de Executieve op 7 januari 1992 dit Vlarem-besluit heeft goedgekeurd. Het was de bedoeling om het ook zo snel mogelijk te publiceren, omwille van de druk die erachter zat. Eind 1992 zou er een evaluatie volgen omdat men wist dat er een aantal ongerijmdheden in zaten. Zo staat het trouwens ook in de Vlaamse regeerverklaring.

Maar, mijnheer de minister, in het voorjaar van 1992 verklaarde u dat Vlarem-II ondeugdelijk was. U zwaaide met een zestiental negatieve adviezen, blijkbaar allemaal van de meest eminente deskundigen. U vond dat dit huiswerk moest worden overgedaan vooraleer het kon worden gepubliceerd.

Minister N. De Batselier : Als u mijn woorden gebruikt, heb ik liever dat u ze letterlijk citeert en niet interpreteert.

De heer J. Van Looy : Ik weet niet of ik uw woorden heb willen gebruiken, mijnheer de minister.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, op dat ogenblik waren er nog geen negatieve adviezen. Ik heb hier dan ook nooit met die adviezen gezwaaid.

De heer J. Van Looy : Dat is inderdaad zo, maar er bestonden blijkbaar nogal wat negatieve adviezen en om die reden heeft u geoordeeld om het

uit te stellen. Het is trouwens ook daadwerkelijk uitgesteld.

In de praktijk stel ik vast dat vorig jaar niemand van uw administratie de burger kon voorlichten of een deftig advies kon geven. Ik heb alvast niemand gevonden. In 1992 werden dossiers massaal naar huis teruggestuurd omwille van een zogenaamde onvolledigheid. Sommige dossiers werden zelfs tot vijf keer toe teruggestuurd. Telkens vond men iets nieuws waarover men vragen en opmerkingen had. Ik heb dossiers zien terugkomen waarbij men uitleg vroeg over de lozing van het huishoudelijk afvalwater van de woning. In het dossier vroeg men hoeveel kubieke meter per jaar werd geloosd. Dit was ingevuld, maar men vroeg nu de maximale lozing per dag en per uur op te geven.

Ik zou nog meer voorbeelden kunnen geven.

Op die manier werden nogal wat dossiers voor maanden opgeschoven. Daaruit kan ik besluiten dat men niet wist wat men met de dossiers moest aanvangen of dat men op een totale stop wachtte. We weten dat vorig jaar het gerucht de ronde deed dat er een stop zou komen in het geven van milieuvergunningen voor veebedrijven. Dat heeft trouwens op de eerste bladzijde van een krant gestaan. U moet daarbij ook bedenken dat wanneer een dossier onvolledig is, het een onbestaand en geen lopend dossier is.

Op 31 juli 1992 waren al die adviezen blijkbaar in een aanpassing van dit besluit verwerkt. Met bijna twaalf maanden vertraging verscheen het bijgewerkte Vlarem-II op 14 december 1992 in het Staatsblad.

Wat er tussen eind juli en half december met het besluit gebeurde, is niet duidelijk. Het werd in elk geval niet in de commissie besproken. Nochtans had u meermaals beloofd dat u het, vóór publikatie, aan de commissie zou voorleggen.

Van de oorspronkelijke hoogdringendheid bleef niet veel meer over en het advies vragen aan de Raad van State, wat een wettelijke plicht is, kon blijkbaar ook niet meer.

Van Looy

Vorige week las ik in een krant dat de minister van Leefmilieu aan de regering zou hebben voorgesteld om het herwerkte Vlareme-II toch nog naar de Raad van State te sturen. Uiteindelijk gebeurde dit niet en de vraag is waarom het niet gebeurde.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, ik kan aannemen dat u de vorige keer afwezig was maar toen de heer Vergote daarover heeft geïnterpelleerd, heb ik op zijn vragen geantwoord. Ik weet dus niet in hoever ik dit nog eens wil doen. Ik heb toen gezegd dat ik aan de Vlaamse regering heb voorgesteld . . .

De heer J. Van Looy : Ik heb dat in de krant gelezen.

Minister N. De Batselier : Ik heb dat hier gezegd. Ik heb dat niet aan de pers gezegd. Tot nader order hebt u er misschien geen bezwaar tegen dat de kranten overnemen wat ik hier in het parlement zeg.

Ik heb dus aan de regering voorgesteld om het advies van de Raad van State te vragen. De regering heeft geoordeeld dat dit niet moest. Ik heb mij daarbij aangesloten. Dat zijn de objectieve gegevens.

De heer J. Van Looy : Daarmee ken ik nog altijd niet de reden.

Minister N. De Batselier : Dat moet u vragen aan degenen die negatief gereageerd hebben. Het was mijn voorstel om het advies van de Raad van State te vragen.

De heer J. Van Looy : Maar u bent ermee akkoord gegaan.

Minister N. De Batselier : Dat heb ik toch duidelijk gezegd. Ik ben eerlijk in die zaken. U moet niet proberen om de mensen te misleiden.

De heer J. Van Looy : Dat is helemaal niet mijn bedoeling, mijnheer de minister.

Nu iedereen uiteindelijk van Vlareme-II kennis heeft genomen, rijzen er toch een aantal vragen in verband met concrete toepassingen, en de verschillende interpretatie van be-

paalde artikelen. Er is inderdaad geen memorie van toelichting en dat betekent dat ambtenaren soms naar eigen goeddunken interpreteren. Ik stel ook een aantal vereisten vast waarvan ik niet onmiddellijk de ecologische logica kan zien. Tot slot moet ik ook vragen stellen over de conformiteit van dit besluit met andere decreten en met de federale wetgeving.

Daarnaast stellen wij ook vast dat, ondanks die 16 adviezen, vanuit juridische hoek nog steeds bezwaren worden geopperd en niet alleen in verband met de Vlaamse veehouderij.

In het tijdschrift Leefmilieu van november 1992 worden de Vlareme-regels op de geluidshinder bijzonder kritisch geëvalueerd. U weet dat de federale minister van Landbouw bij de Raad van State de vernietiging van een aantal artikelen heeft gevraagd, niet alleen betreffende het houden van vee, maar nog heel wat meer. Ik zal daar niet verder op ingaan. Ik weet dat u daarop vorige week hebt geantwoord.

Men vraagt zich dan toch wel af wat de bedoeling van de herziening van juli 1992 was ? Stond dit dan niet in de adviezen van de minister ?

Ik verwijs naar de regeringsverklaring en vraag of de daarin aangekondigde evaluatie al dan niet heeft plaatsgevonden. Immers, wij vernemen dat de minister nog aanpassingen voorbereidt. Er werd trouwens een nieuwe indelingslijst voorgesteld waarvan de SERV inmiddels brandhout heeft gemaakt. Bovendien wordt zeer binnenkort de titel Milieuvergunning in het ontwerp van kaderdecreet van professor Bocken verwacht. Mijnheer de minister, ik hoop dat het u niet zal verwonderen dat dit alles toch een beetje een ongeordende indruk maakt. Eenvoudig is toch anders.

Ik wens thans te wijzen op enkele belangrijke problemen die vandaag op het terrein rijzen in verband met de milieuvergunningen voor de Vlaamse veehouderij.

Mijn eerste punt betreft het onlogi-

sche van een aantal vereisten die men ook ecologische ongerijmdheden kan noemen. De afstandsregels drijven de landbouwbedrijven naar de open ruimte. Het is precies deze ruimte die de minister wil vrijwaren. Nochtans behoort de inplanting van landbouwbedrijven niet tot uw bevoegdheid. Dit probleem werd trouwens ook door de MINA-raad naar voren gebracht. Daar werd gezegd dat men toch ergens met die landbouwbedrijven zal moeten blijven. Of heeft de minister hier andere bedoelingen ?

Overigens moet ik toch de vraag stellen of deze afstandsregels niet vooruitlopen op het Structuurplan Vlaanderen.

De voorzitter : Minister De Batselier heeft het woord.

Minister N. De Batselier : Ter attentie van de heer Van Looy wil ik zeggen dat ik bijna niets heb veranderd aan de regels die door mijn voorganger werden bepaald. U richt deze interpellatie nu tot mij, daar waar deze regels ongeveer anderhalf jaar geleden van kracht werden. De gemeente moet weten dat ik aan de Vlaamse regering inzake landbouw een aantal voorstellen heb gedaan, die blijkbaar niet goed werden bevonden. Ik wens hier niet geïnterpelleerd te worden door coalitiegenoten voor wat in de eigen regering niet wordt goedgekeurd. Dat spel wens ik niet te spelen.

De heer J. Van Looy : Dat was ook een van de redenen waarom mijn interpellatie ook aan de minister-president is gericht. Vlareme-II is pas sinds 14 december 1992 in het Staatsblad verschenen. Voordien konden wij in principe daarop niet dieper ingaan aangezien het niet om een officiële tekst ging. In de administratie werd het document als nota gebruikt. Dit betekent niet dat ik met uw voorganger geen problemen heb gehad. Wel hadden wij heel wat verwacht van de evaluatie van vorig jaar.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, het antwoord dat ik straks zal geven op uw interpellatie, heb ik reeds tot tweemaal toe in de commissie gegeven. Ik kan aannemen dat bij

De Batselier

u de behoefte bestaat steeds maar opnieuw dezelfde vragen te stellen. Ik zal vragen aan mijn **kabinetsmedewerkers** u de processen-verbaal te versturen waarin ook telkenmale die vraag werd beantwoord. U weet pertinent goed dat met de aanpassing van 31 juli werd getracht de oorspronkelijke tekst aan te passen en voor bepaalde punten de onwettelijkheid weg te werken. U weet ook dat nog dertien commissies bezig zijn met de evaluatie. Tot twee keer toe heb ik dit in de commissie gezegd en tot driemaal op deze tribune, ook na vragen van uwentwege. U schijnt dit onderwerp telkenmale te herkauwen, en ik begrijp niet goed wat daarvan de precieze reden kan zijn. U weet perfect goed dat de adviezen nu worden verwerkt en dat dan opnieuw een poging tot herziening van Vlare-II wordt gedaan. U weet zeer goed dat minister Bourgeois bepaalde vragen van onwettelijkheid stelt. U weet dat het advies van de Raad van State door mijn voorganger niet werd gevraagd. Als parlementslid met ervaring zou u moeten weten hoe een dergelijk probleem kan worden opgelost.

De heer J. Van Looy : Mijnheer de voorzitter, ik kom terug tot het Structuurplan Vlaanderen, waarbij ik de vraag stelde of het principe van de afstandsregels niet vooruitloopt op het Structuurplan Vlaanderen. Intussen zijn het toch nog altijd de gewestplannen die bepalen waar landbouwbedrijven zich mogen vestigen. Of is het vandaag niet meer zo dat in een landbouwzone alleen volwaardige land- en tuinbouwbedrijven zijn toegelaten ?

Dezelfde afstandsregels verwarren het begrip milieuhinder en het begrip burenhinder. De techniek van de afstandsregels is tegenstrijdig met de algemene filosofie van Vlare, dat aan de bedrijven emissienormen oplegt naargelang de gemeten immissies.

Laat mij dit illustreren met de systematiek van Vlare-regels inzake geluidshinder bij dansgelegenheden. Dit is een eenvoudig voorbeeld. De

Vlare-II-regeling omvat in dit verband volgende voorwaarden : emissie-maxima in en om de dansgelegenheden, een sluitingsuur en de verplichting geluidsniveaubegrenzers te gebruiken. Van afstandsregels is hier geen sprake.

De filosofie van Vlare-II wordt hier goed geïllustreerd met het emissie-maximum dat bij de burenen mag worden geregistreerd en mag oplopen naargelang het niveau van het achtergrondlawaai. Met andere woorden, wanneer ik in een luidruchtige buurt woon, moet ik een hoger niveau van lawaai tolereren dan wanneer ik in een rustige straat woon. Dit is een correcte interpretatie van het begrip burenhinder.

Wanneer men landbouw bedrijft in een daartoe bestemd gebied, vraagt een correcte interpretatie van het begrip burenhinder dat degene die in dit gebied komt wonen, zich aanpast, en niet omgekeerd. Deze landbouwers binnen de landbouwzone dan gaan confronteren met afstandsregels is mijns inziens niet terecht. Het is duidelijk dat milieuhinder iets totaal anders is dan burenhinder, en dat de afstandsregels, niets te maken hebben met milieuhinder.

Trouwens, mijnheer de minister, voor welke andere economische sectoren buiten landbouw past u ook de afstandsregels toe ? Ik heb er tot nog toe geen gevonden.

Mijn tweede punt betreft de conformiteit van Vlare-II met de wetgeving inzake ruimtelijke ordening, economische regels, het mestdecreet, de federale wetgeving, enzovoort.

Met de toepassing van de afstandsregels voert de milieuminister een vestigingsbeleid dat in Vlaanderen duizenden landbouwbedrijven treft. Deze bedrijven — alhoewel in de landbouwzone gelegen — kunnen zich niet meer aanpassen om leefbaar te blijven, laat staan om leefbaar te worden.

Ik zou best kunnen begrijpen dat, daar waar de afstandsregels gelden, geen nieuwe veebedrijven meer mogen bij komen.

Ik zeg duidelijk veebedrijven, omdat Vlare-II dit nogal eens verenigt tot varkensbedrijven. Waarom dit niet eens ruimer stellen ?

Ik zou nog kunnen begrijpen dat men in die gebieden de bestaande bedrijven een grens inzake grootte na uitbreiding oplegt, dit dan in zoverre deze grootte overeenkomt met de vereiste grootte voor een normaal leefbaar, familiaal bedrijf. Maar bestaande bedrijven vandaag verbieden te groeien naar een normaal leefbaar, familiaal bedrijf, dat kan ik niet aanvaarden. Dit kan onmogelijk de bedoeling geweest zijn !

Ik stel anderzijds vast dat voor chemische bedrijven zoals Tessenderlo Chemie of Biochim uit **Machelen** geen afstandsregels gelden, laat staan verbodsregels. Het erge is dat de meeste landbouwbedrijven hun situatie volgens Vlare-II nog niet kennen. Zij zullen ze pas kennen wanneer zij een aanpassing zullen moeten uitvoeren of hun milieuvergunning zullen moeten hernieuwen. En ondertussen keurt de Executieve een ontwerp van decreet goed om zonevreemde bedrijven toch nog een kans te geven om uit te breiden en ze aan een milieuvergunning te helpen. De landbouwbedrijven die ik bedoel, zijn helemaal niet zonevreemd. Deze bedrijven zijn gevestigd in een zone die voor hen is bestemd. Maar op korte of middellange termijn zullen zij blijkbaar toch moeten verdwijnen. Hun geburen — transportbedrijven, schrijnwerkerijen en noem maar op — zullen kunnen blijven. Heeft de minister dan geen begrip voor het feit dat miljoeneninvesteringen mogelijk nooit zullen renderen ? Voorbeelden uit de praktijk kunnen vandaag aantonen dat hier in een aantal gevallen zelfs aan kapitaalvernietiging wordt gedaan, meestal ten **nadele** van eenvoudige Vlaamse gezinnen, niet ten **nadele** van de grote bio-industrie.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, als men voor die miljoeneninvesteringen geen vergunning heeft, mogen zij zelfs niet zijn uitgevoerd.

De heer J. Van Looy : Ik kom daarop terug, bij de bespreking van een aantal artikelen.

Minister N. De Batselier : Vraagt u nu dat het grondwater totaal wordt verknoeid ? Vraagt u nu het vergunningenbeleid totaal los te laten ?

De heer J. Van Looy : Ik heb er geen enkel probleem mee dat u het oprichten van nieuwe veebedrijven in gans Vlaanderen zou verbieden. De bestaande veebedrijven moeten zich echter kunnen aanpassen, om hun leefbaarheid te waarborgen. U kan hen wel een grens inzake grootte opleggen.

Minister N. De Batselier : Mag iedereen dan volgens u zonder probleem van een bedrijf met 400 varkens er een met 1.500 maken ?

De heer J. Van Looy : Als dat de norm inzake leefbaarheid is, kan u dat toch niet weigeren ?

Minister N. De Batselier : De mestnorm is daarbij van geen tel, volgens u ?

De heer J. Van Looy : Als daar problemen rijzen, moet u de grootte afbouwen.

Minister N. De Batselier : Dat betekent dus het weigeren van een vergunning voor uitbreiding ! U bouwt toch niet enkel voort op economische argumenten ? In de dossiers die ik moet beoordelen, bevindt zich geen enkel economisch argument. Hoe zou ik dat immers kunnen beoordelen ? Ik ben zelf econoom van vorming en vraag mij af wie hierover een oordeel kan vellen ! Ik niet, maar misschien bent u die specialist ?

De heer J. Van Looy : In dat geval vind ik het wel erg dat de regelgeving en de interpretatie ervan zo ver worden doorgedreven, zonder dat men de gevolgen ervan kent.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, als ik mijn voorganger goed begrepen heb, was het zijn bedoeling de sector met dit reglement op voorhand erover in te lichten welke mogelijkheden een beginner had.

De heer J. Van Looy : Ik ben het daar volledig mee eens, maar er zijn ook nog de bestaande bedrijven !

Minister N. De Batselier : Die zijn

bezig, maar niet met uitbreiding, want dat is een nieuw element.

De heer J. Van Looy : Het gaat om jonge mensen die recent een bedrijf hebben overgenomen, dikwijls met een miljoenenlening. U zegt hen vandaag dat zij zich niet mogen aanpassen, dat zij maar moeten stoppen. Dit kan niet. Daarmee heb ik de grootste problemen : met de hetze die vandaag wordt gevoerd, zeker in onze provincie, tegen kleine, zuiver familiale bedrijven. De echte grote bio-industrie blijft buiten schot. Vele daarvan zijn mogelijk in orde met de wet, maar ik ken er ook andere ! Daaraan doet men vandaag niks. Men weet immers dat zij, als men hen durft aanpakken, naar de Raad van State stappen. Blijkbaar vreest men dat.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, als u mij voorbeelden geeft die tot mijn bevoegdheid behoren — dit telt immers ook mee, want vandaag heb ik nog al opmerkingen gekregen die tot de provinciale bevoegdheid behoren ; waarom ik daarover wordt geïnterpelleerd, is mij een raadsel — zal ik daaraan iets doen. Geef mij voorbeelden van dergelijke grote bedrijven uit de bio-industrie die niet met de wetgeving in orde zijn, meld ze mij en leg klacht neer : ik zal die problemen behandelen zoals het hoort. Ik heb niet de reputatie dergelijke problemen te ontwijken !

De heer J. Van Looy : Ik heb dat al gedaan op uw kabinet, maar ik wacht nog steeds op de gevolgen daarvan. U kan mij toch niet vragen om naam en toenaam te noemen. De inspectie moet haar werk doen. Ik zie dat men daarnaast wel controles doet, maar waarom neemt men deze bedrijven dan niet ?

Minister N. De Batselier : Mijnheer Van Looy, u verspreidt hier algemeenheden, maar u haalt geen precieze feiten aan.

De heer J. Van Looy : Ik zal dan een aantal concrete vragen stellen aangaande de verbods- en afstandsregels.

Ten eerste, dacht ik dat Vlare-II over exploitatievoorwaarden ging, terwijl verbods- en afstandsregels

vestigingsregels zijn. De vraag is of artikel 20 van het decreet van 28 juni 1985, dat toch expliciet handelt over exploitatievoorwaarden, hiervoor wel een voldoende wettelijke grondslag vormt.

Ten tweede, vraag ik mij af er voor het opleggen van deze verbods- en afstandsregels geen oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van het milieuvergunningende decreet wat de waterwinningsgebieden en hun beschermingszones betreft die worden geregeld door het decreet houdende het grondwaterbeheer. Worden de gewestplannen niet geschonden door het creëren van nieuwe gebieden waar landbouwbedrijven niet mogen exploiteren en dit zonder dat de gewestplannen werden gewijzigd op grond van de wetgeving houdende de organisatie van de Ruimtelijke Ordening en Stedebouw ? Loopt men hier niet vooruit op het Structuurplan Vlaanderen ?

Ten derde, stel ik vast dat in Vlare-II landbouw als economische sector verbods- en afstandsregels opgelegd krijgt hoewel ik die niet terugvind voor andere economische sectoren, zoals bijvoorbeeld de chemische industrie. Kunnen we hier dan niet spreken van discriminatie in vergelijking met de andere economische sectoren ?

Ten vierde, vraag ik mij af of de verbodsregels voor de beschermingszones type III niet in strijd zijn met de artikelen 4 en 5 van het besluit van 27 maart 1985 van de Vlaamse Executieve.

Ten vijfde, wil ik graag weten waarom er alleen voor pluimveebedrijven afstandsregels worden gepland tegenover woongebieden met een landelijk karakter. Deze woongebieden zijn immers juist bestemd voor wonen en landbouw. Waarom legt u hier geen emissienormen op ?

Vele jaren lang heeft men getracht de vestiging en uitbreiding van veebedrijven te regelen via omzendbrieven. Die omzendbrieven werden door ieder provinciebestuur anders geïnterpreteerd of zelfs gewoon naast zich neergelegd. We kennen vandaag het resultaat. De inkt van Vlare-II was echter nog niet droog of er kwam

Van Looy

weer een omzendbrief. Vanaf december 1992 zijn de aanvragers van een vergunning voor een veebedrijf verplicht te bewijzen dat zij de dierlijke mest ecologisch verantwoord zullen kunnen afzetten. Op het eerste gezicht lijkt dit vrij logisch te zijn. Het lijkt een mooi idee om alle bedrijven die een milieuvergunning vragen, dus niet alleen de landbouwbedrijven, maar ook zij die in hun productieproces afval hebben, vooraf te laten bewijzen dat zij hun afval ecologisch verantwoord zullen kunnen afzetten. Ik stel echter vast dat deze voorafgaandelijke bewijsvoering enkel voor veebedrijven geldt en dus geen algemene regel vormt. Als ik daar verder over nadenk, vraag ik mij toch af of deze bewijsverplichting wel wettelijk is.

Ten eerste is ze niet voorzien in Vlaarem-11 en ten tweede is deze materie in het meststoffendecreet geregeld. Is dit dan geen oneigenlijk gebruik van het meststoffendecreet? Wat bedoelt men eigenlijk met het bewijs leveren van ecologische afzet? Dat wordt immers niet gespecificeerd in de omzendbrief. Met andere woorden, ieder provinciaal bestuur en iedere provinciale administratie kan weer naar hartelust gaan interpreteren. En gebeurt dan ook. In mijn provincie worden zelfs de door de mestbank goedgekeurde contracten voor geburenregelingen niet aanvaard. Eerst moesten het contracten voor drie jaar zijn, later moesten het zelfs contracten voor vijf jaar zijn. Dat zijn meerjarige contracten die dan weer door de mestbank niet worden aanvaard. Pachtovereenkomsten moeten schriftelijk worden bevestigd, hoewel men weet dat in Vlaanderen ongeveer 70 procent van de pachtovereenkomsten mondeling worden afgesloten. De pachtwet aanziet ook deze als volwaardige pachten. De pachtwet voorziet ook in een procedure voor het bewijzen van pachten als de mondelinge overeenkomsten worden aangevochten. Ik stel echter vast dat de Vlaamse overheid de pachtwet aan zijn laars lapt. Schriftelijke contracten met landbouwloonwerkers worden niet aanvaard. De mestbank aanvaardt ze wel. Mijnheer de minister,

ik vraag mij af wat u doet met de afnameplicht van de mestbank? Dat zal hier waarschijnlijk wel geen rol spelen. Daar waar dat zo uitkomt, wordt het mestdecreet opzij geschoven. Als u een bewijs van ecologische afzet vraagt, was coördinatie met het mestdecreet toch wel het minste wat we mochten verwachten.

Voorts vraag ik mij af of de minister er begrip voor kan opbrengen dat een dergelijk bewijs soms moeilijk te leveren valt, tenminste als het een eerlijk bewijs moet zijn. Immers, de gebruikers van mest zijn enerzijds niet geneigd zich te verbinden tot afname van een hoeveelheid mest die nog niet is geproduceerd of waarvan men niet eens zeker is dat deze wel zal worden geproduceerd, omdat het dossier van de vergunningsaanvraag van het mestproducerende bedrijf nog hangende is. Anderzijds, zij hebben misschien het volgende jaar andere teelten of moeten andere bemestingsnormen respecteren. De neiging om meerjarige contracten aan te gaan, is dus niet groot.

Men aanvaardt ook niet, wellicht uit onbegrip, dat het aantal dieren vermeld op de milieuvergunning, het maximum aantal dieren is dat op het bedrijf mag aanwezig zijn. Welnu, de milieu-administratie doet alsof haar neus bloedt en hanteert dit getal als een gemiddelde om de productie van mest die zal moeten worden afgezet, te berekenen. Geen enkel veebedrijf kan op jaarbasis een volledige bezetting hebben. Gemiddeld is dit slechts 30 procent. Voor varkensbedrijven ligt dit hoger, zeker voor zuivere mestbedrijven, maar voor melkveebedrijven is de bezetting zelden hoger dan 70 procent. Dat betekent dat van de gronden die de boer contractueel voor mestafzet moest vastleggen, gemiddeld 30 procent geen dierlijke mest zal kunnen leveren.

De vraag rijst dan wat men eigenlijk wil laten bewijzen. Welnu, mijnheer de minister, ik zal het u zeggen. Ofwel zal de boer de mestproductie in zijn milieuvergunning als richtlijn nemen en dan wordt het op de vergunning vermeldde aantal dieren een gemiddelde. Ik stel vast dat dit meestal het geval is voor de kleine landbouwbedrijven. Als de administratie dat

mag, waarom dan de boer niet? Ofwel is het verhaal van de ecologische afzet, dat op papier gezet wordt, een fabeltje vooral bij de grote bedrijven en bij de integratie blijkt het duidelijk om een fabeltje te gaan.

Bovendien ondervinden kleinere bedrijven bij komende moeilijkheden om gronden in meerjarige contracten vast te leggen omdat de grote niet altijd eerlijke contracten sluiten. Zij bieden heel wat geld voor contracten waarbij de mestafname dan nog niet hoeft, enkel de handtekening en het kadastrummer zijn belangrijk.

Ik zie het dagelijks gebeuren: de integrator scharrelt wel de gronden bij mekaar voor degenen die in een integratieketen zitten. Voor wat geld zijn er toch contracten vast te krijgen. Niet alleen de Hollanders, maar ook de Fransen en de Walen willen best geld ontvangen voor het gebruik van hun gronden om er mest te dumpen.

Een ding is zeker: naar die gronden zal er nooit 1 gram mest gaan! Dat is echter blijkbaar niet belangrijk. De administratie is tevreden, want die heeft zijn contracten, en de integrator is tevreden, want die heeft zijn milieuvergunning.

Trouwens, wie zal de man die zijn ecologische afzet eventueel naar andere gronden bewijst, hoewel de mest niet op de oorspronkelijk bij de vergunning opgegeven gronden is terechtgekomen, iets kwalijk nemen? Dan wordt het mestdecreet immers correct toegepast.

Mijnheer de minister, zal de verplichting tot voorafgaandelijke bewijsvoering van afzet van afval ook in andere sectoren van kracht zijn? Of zal dit probleem eventueel via een omzendbrief worden geregeld?

Ik wil ook de twee voornaamste interpretatieproblemen aanhalen, zij het als voorbeeld, want er zijn er verschillende.

Ten eerste, in Vlaarem-II heeft men het blijkbaar moeilijk met de definitie van de term bestaand veebedrijf. Een normaal mens heeft daarmee geen problemen. Men kan dat zien en soms zelfs ruiken.

Wat verstaat men onder bestaande

Van Looy

inrichting ? Volgens de algemene regel, dus voor alle economische sectoren, opgenomen in artikel 814 is men ofwel vergund volgens de ARAB-reglementering van vóór 1 september 1991, ofwel volgens de regeling van na september 1991, dus volgens Vlarem. Maar voor 23 bedrijven is dit blijkbaar niet voldoende. Bijkomend is hier ook een bouwvergunning nodig, en dan nog een bouwvergunning die afgeleverd is vóór 1 december 1989.

Immers, de twee punten van artikel 350 paragraaf 2 moeten blijkbaar cumulatief worden gelezen. Zo luidt althans de huidige interpretatie in mijn provincie.

Waarom is die bouwvergunning in andere economische sectoren niet nodig en in de landbouwsector wel ? Waar komt die datum van 1 december 1989 vandaan ? We zijn vandaag in 1993 en Vlarem-II is van kracht geworden op 1 januari 1993.

Voor mij is het wel duidelijk tegen welke achtergrond die vereiste bouwvergunning zich aftekent. Daarvoor is wel een andere interpretatie van artikel 350 nodig.

Toen de ARAB-reglementering nog van toepassing was, hadden de meeste veeteeltbedrijven en zeker de familiale bedrijven geen vergunning nodig. Tot 1.000 varkens en tot 500 runderen was er bijvoorbeeld geen vergunning vereist. Het merendeel van de familiale bedrijven bleven onder deze bovengrenzen en hun bedrijvigheid was hen dus in de feiten vergund zonder dat ze over een papieren vergunning beschikten.

Hoe kunnen deze bedrijven dan bewijzen dat ze bestonden voor het van kracht worden van Vlarem-II ?

Als de leden van de milieuvergunningscommissie niet kunnen, willen of mogen gaan kijken op de bedrijven of eventueel het onderscheid tussen de staltypes niet kennen, dan blijft alleen het voorleggen van de bouwvergunning over. De voorwaarden vermeld in artikel 350, paragraaf 2, primo en secundo, moeten dus niet

worden gecumuleerd om op een gelidige manier het bestaan van zijn bedrijf te bewijzen.

Deze bewijslast kan worden geleverd door het voorleggen van ofwel de bouwvergunning ofwel de exploitatievergunning van het oude of het nieuwe type. In beide gevallen wordt genoegzaam bewezen dat het bedrijf reeds bestond.

In artikel 351, paragraaf twee, wordt het begrip kwetsbare gebieden ingevoerd op basis van gegevens over de mestoverschotten in de betrokken gemeenten. Voor de berekening van deze overschotten werd er blijkbaar uitgegaan van de NIS-gegevens zonder rekening te houden met de afzet van mest buiten die gemeenten. Artikel 357 legt naast de afstandsregels ook een aantal verbodsbepalingen op voor deze zones.

Voor de zones met een zeer bijzondere bescherming wordt de tekst van artikel 357 paragraaf 4 als volgt geïnterpreteerd. Een bedrijf met minimum 50 zeugen mag uitbreiden tot een gesloten bedrijf van 1.800 dieren, de schaal van wat iedereen vandaag als een volwaardig familiaal bedrijf beschouwt. Een bedrijf in dezelfde zone met 100 zeugen en 800 mestvarkens mag echter niet meer uitbreiden. Dat bedrijf mag enkel uitbreiden tot 1.350 eenheden als er een tweede veebeslag bijkomt, bijvoorbeeld kalveren of pluimvee. Het tekort moet worden gecompenseerd met de produktie van andere diersoorten. Wanneer in plaats van 100 zeugen en 800 mestvarkens 900 zeugen zouden zijn aangegeven, dan zou een uitbreiding tot 1.800 eenheden wel zijn toegestaan. Ik vraag me af wat die verschillende beoordeling kan rechtvaardigen.

Het resultaat van deze politiek is dat iemand die varkens houdt als bijberoep, — met 50 zeugen kan niemand nog een volwaardig inkomen realiseren — mag uitbreiden tot een volwaardig bedrijf. De landbouwer die vandaag zijn brood uitsluitend met landbouwactiviteiten verdient, mag zijn bedrijf echter niet meer uitbreiden, tenzij door diversificatie van de dieerproduktie.

Eenzijds worden in die gebieden beperkingen opgelegd aan de uitbreiding van bestaande bedrijven zodat deze niet tot een normale bedrijfschaal kunnen uitgroeien en anderzijds wordt de oprichting van nieuwe bedrijven toegestaan.

Deze interpretatie van art. 357 van Vlarem-II raakt kant noch wal.

We stellen wel vast dat de integratoren op zoek gaan naar deze kleine bedrijfjes in bijberoep en samen met de bedrijfsleiders zoeken naar financiële oplossingen voor het opstarten van een nieuw volwaardig bedrijf.

Het familiale bedrijf trekt weerom aan het kortste eind en de integratie haalt weerom de bovenhand.

Mijnheer de minister, tot slot moet ik nog iets kwijt over het groot aantal onafgewerkte dossiers. In de meeste provincies liggen er nog onafgewerkte ARAB-dossiers van 1989, 1990 en 1991. De aangiften van 1990 zijn in mijn provincie nog niet verwerkt. Ik weet dat u en uw administratie hierbij niet altijd schuld treft, de provincies wachten soms jaren met het overzenden van de dossiers voor advies. Er is geen enkel bedrijf in geen enkele bedrijfstak of economische sector, die drie, vier of vijf jaren kan wachten op een milieuvergunning. Zo'n situatie schreeuwt om problemen !

Mijnheer de minister, mijn laatste vraag die ik liever aan de minister-president zelf had gesteld, raakt de grond van de zaak. Wat wil de Executieve met de Vlaamse veehouderij ? De sector heeft geen houvast meer. De reglementering wordt om de haverklap gewijzigd, er vinden wijzigingen en toevoegingen plaats. Een landbouwer beoefent zijn dagtaak op het veld en in de stal en niet achter zijn schrijftafel.

Ik vraag me overigens af of onze ministers enig idee hebben van het aantal gezinnen dat in Vlaanderen direct en indirect van de veehouderij leven.

Vandaag steekt men terecht miljarden frank in de tewerkstelling. Maar toch zou men ook een klimaat moeten scheppen waarin het produceren van voedsel, wat maatschappelijk

Van Looy

toch niet onbelangrijk is, ook mogelijk blijft. Dit kan met familiale bedrijven en met respect voor het leefmilieu.

Ik vraag mij af of onze ministers een idee hebben over de sociale en economische gevolgen van de invoering van Vlare-II.

Bij het invoeren van grondige beleidswijzigingen is een landbouweffectrapport geen onbekende in de ons omringende landen. In Nederland worden de landbouweffectrapporten per provincie en zelf per deel van een provincie gemaakt. Hierin wordt gedetailleerd aangegeven welke landbouwbedrijven op korte, op middellange of op lange termijn moeten verdwijnen en welke de kostprijzen hiervan is. Blijkbaar is dit in Vlaanderen niet nodig.

De voorzitter : Mevrouw Dua vraagt het woord.

Mijnheer Van Looy, ik maak van de gelegenheid gebruik om u erop te wijzen dat u de spreektijd al ruim heeft overschreden. Ik verzoek u dus te besluiten.

Mevr. Dua heeft het woord.

Mevr. V. Dua : Mijnheer de voorzitter, als de heer Van Looy hier zijn vrees uit omtrent de toekomst van de landbouw, meen ik dat dit eerder te maken heeft met het nu gevoerde gemeenschappelijk landbouwbeleid, dat door minister Bourgeois ook op Europees vlak wordt verdedigd. Dit zal veeleer de oorzaak zijn dat heel wat boerderijen zullen verdwijnen eerder dan de milieureglementering.

De heer J. Van Looy : Het is niet mijn overtuiging dat dit in alle sectoren even sterk speelt, zelfs integendeel.

De vraag rijst of het Vlaams Gewest de Vlaamse veehouderij, die in het kader van de familiale bedrijven toch meermaals blijk heeft gegeven van grote ondernemingszin, nog voldoende levenskansen wil geven. Ik wijs er nogmaals op dat de Vlaamse veehouderij in de eerste plaats een economische activiteit is die in Europa aan de

top staat, zowel op het gebied van know-how als op het gebied van kwaliteit.

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw V. Dua (up de tribune) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, ik sluit mij aan bij deze interpellatie. Er zijn immers op de Vlare-regeling inzake de veehouderij, ook vanuit ecologische hoek, een aantal bemerkingen te maken.

Eerst en vooral kom ik tot de afstandsregeling.

In Vlare-II worden de afstandsbeperkingen enkel ingevoerd ten aanzien van woongebieden, recreatiegebieden en parkgebieden, voornamelijk vanuit het standpunt van de burenhinder, waarbij het aspect van de milieu-impact op natuurgebieden niet ter sprake komt. Deze regeling heeft als gevolg dat landbouwbedrijven naar de open ruimten worden gedreven, wat de negatieve gevolgen op de ecologisch interessante gebieden nog versterkt. Ik meen dat dit toch niet de bedoeling van Vlare-II kan zijn.

Ik herinner eraan — en ik zeg dit ook ter attentie van de heer Van Looy — dat de milieubeweging steeds gevraagd heeft dat ook voor natuur- en bosgebieden afstandsregels zouden worden ingevoerd, precies omdat het gaat om gebieden die zeer gevoelig zijn voor verzuring. Men heeft mij medegedeeld — de minister kan dit wellicht bevestigen — dat in het oorspronkelijk voorstel van Vlare-II afstandsregels ten aanzien van bos- en natuurgebieden werden opgenomen, maar dat dank zij intensieve lobbying vanwege de landbouwmid- dens deze regels uiteindelijk werden geschrapt.

Mijnheer Van Looy, in het licht van deze mededeling verbaast mij uw zijdelingse verwijzing naar de ongewenste neveneffecten.

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer J. Van Looy : Mevrouw Dua, in principe ben ik er niet tegen

gekant dat men hetzelfde zou doen. Maar, men moet de leefbaarheid van de bestaande bedrijven vrijwaren. Dat is precies het probleem ; in de landbouw zal men alles afwijzen, omdat men ziet wat er vandaag gebeurt. Bestaande bedrijven krijgen het dek- sel op de neus. Men zoekt een juridische interpretatie om de vergunning te kunnen wijzigen.

De voorzitter : Minister De Batselier heeft het woord.

Minister N. De Batselier : Mijnheer de voorzitter, bestaande bedrijven leveren problemen op wanneer ze om een zeer grote uitbreiding vragen, maar niet op andere vlakken.

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer J. Van Looy : Mijnheer de minister, ik heb precies een probleem met de bestaande bedrijven. Als bestaand bedrijf moet men al een bouwvergunning hebben van voor 1989. Bovendien moet men een exploitatievergunning bezitten. De twee vergunningen worden gecumuleerd. Dat is niet logisch, omdat de bedrijven in het oud systeem nooit een vergunning nodig hadden. Vandaag moeten zij die vergunning wél voorleggen. Bezitten zij die vergunning niet, dan worden zij niet beschouwd als een bestaand bedrijf.

Men past artikel 350, paragraaf 2, punt 1, cumulatief toe. Dit vormt de basis om een milieuvergunning te weigeren, niettegenstaande het feit dat sommige bedrijven misschien al 100 jaar bestaan.

Mevrouw V. Dua : Er is in elk geval consensus over het feit dat ook afstandsregels ten aanzien van natuur- en bosgebieden gewenst zijn.

Er werden ook een aantal kwetsbare gebieden aangewezen, waarvoor uitbreidingsbeperkingen worden opgelegd. De uitbreidingsmogelijkheden zijn toch nog vrij ruim, zodat het effect op de globale verzuring zeer beperkt zal zijn.

Als men gebiedsgericht wil werken, dan moet deze regeling zeker worden aangepast.

Het is eveneens onlogisch dat de

Dua

reglementeringen in Vlare-II enkel gelden voor varkens- en pluimveebedrijven en niet ten aanzien van rundveehouderijen. Dit is compleet onbegrijpelijk, vermits het aandeel van de rundveebedrijven in de ammoniakemissie het dubbele bedraagt van dat van de varkensbedrijven. Een bijsturing is hier ten stelligste aangewezen.

De reglementering werd ongelofelijk ingewikkeld gemaakt, dit is niet goed voor de rechtszekerheid. Daarnaast rijst een probleem over de naleving van de bestaande reglementering. Ik verwijs naar de controles die uitgevoerd werden in Antwerpen. Op 72 bedrijven waren er maar enkele uitzonderingen die volledig in orde waren met de bestaande reglementering; 44 bedrijven waren blijkbaar in overtreding met Vlare-II en de meeste waren niet in orde met het mestdecreet. Wij discussiëren over regels die in de praktijk blijkbaar niet worden toegepast.

Los daarvan moeten wij ons ook durven afvragen of de nieuwe Vlare-reglementering een afdoende antwoord geeft op de milieuproblemen, veroorzaakt door de veeteelt. Het gaat hier niet om een kleinigheid. De ammoniakemissie door deze sector bedraagt meer dan 48.000 ton per jaar. Omgerekend in zuurequivalenten betekent dit dat de veeteelt verantwoordelijk is voor 21 procent van de totale zuurdepositie. Dat wil zeggen dat het effect van deze sector vergelijkbaar is met dat van het globale wegverkeer. Ik spreek dan nog niet over de impact van de veeteelt op bodemverzuring, eutrofiëring van oppervlaktewater en vervuiling van bodemwater.

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer J. Van Looy : Mevrouw Dua, wanneer men het woord nitraat hoort, dan wordt constant naar de landbouw verwezen. In geen enkel zuiveringstation wordt stikstof verwijderd, het wordt alleen versneld omgezet in nitraten. Er wordt op deze manier via het afvalwater van alle Vlamingen 150 ton nitraat per dag

geloosd in de oppervlaktewateren en in het grondwater.

Mevrouw V. Dua : Ik baseer mij op de gegevens van de emissie-inventaris, waaruit blijkt dat de veeteelt een belangrijk aandeel heeft in de ammoniakproductie. Wij hebben er geen belang bij om de feiten te ontkennen en we moeten de zaak ook niet als overdreven beschouwen.

De heer J. Van Looy : Als er sprake is van stikstof of nitraten moet men niet steeds de landbouwers met de vinger wijzen.

Mevrouw V. Dua : Het aandeel van de landbouw is 21 procent.

De voorgestelde afstandsreglementering en uitbreidingsbeperkingen van Vlare-II vormen in deze context maar een zeer beperkt instrument. Enkel plaatselijk zal de hinder enigszins ingeperkt kunnen worden.

Een drastische vermindering van deze emissie is echter nodig en kan maar slagen wanneer een stringent vestigingsbeleid wordt gevoerd met de bedoeling de omvang van de globale veestapel te verminderen, voornamelijk gericht naar de bio-industrie. Tot nu toe doet een tegenovergestelde trend zich voor. Op vijf jaar tijd nam de varkenstapel met 50 procent toe, terwijl het aantal bedrijven zeer sterk verminderde. Voornamelijk de kleine familiebedrijven vielen eruit en de grote industriële bedrijven namen in omvang en in aantal toe. Deze evolutie is dus nefast voor de toekomst van de landbouw.

Mijnheer Van Looy, u stelde zojuist dat de groenen niet geïnteresseerd zijn in de toekomst van de landbouwers. Ik wil toch verwijzen naar mijn interpellatie over het gemeenschappelijk landbouwbeleid in de Kamer. De CVP heeft zich daar niet bij aangesloten. Ik heb toen bevestigd dat wij bezorgd zijn om de toekomst van de landbouwers, maar niet om de toekomst van de bio-industrie. Wij zijn bezorgd om de toekomst van de landbouwers op voorwaarde dat ze landbouw bedrijven op een ecologisch verantwoorde manier. Minister Bourgeois zou beter de boerenbelangen op Europees vlak verdedigen in

plaats van naar de Raad van State te stappen voor milieureglementeringen.

De heer J. Van Looy : Mevrouw Dua, waar legt u de grens tussen het familiaal landbouwbedrijf en de bio-industrie.

Mevrouw V. Dua : In verband met de bio-industrie kan men zich heel wat ethische vragen stellen. Bio-industrie dat zijn voor mij vleesfabrieken.

De heer J. Van Looy : Mevrouw Dua, maar vanaf wanneer precies spreekt u van bio-industrie ?

Mevrouw V. Dua : Grondgebondenheid speelt bij het trekken van de grens een grote rol en ook het aantal dieren.

De heer J. Van Looy : Is de leefbaarheid van het bedrijf nog van belang voor u ?

Mevrouw V. Dua : Ik ga er helemaal mee akkoord dat familiale bedrijven leefbaar moeten zijn, op voorwaarde evenwel dat hun landbouwmethodes in evenwicht zijn met de natuur.

De voorzitter : Mag ik vragen de commentaar voor de replieken te bewaren, anders is hier geen uiteenzetting meer mogelijk.

Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw V. Dua : Mijnheer de minister, ik meen dat er absoluut een vestigings- en uitbreidingsstop moet komen voor de bio-industrie. De discussies vorige week in de Vlaamse Raad en vorige vrijdag in de Kamercommissie voor de Landbouw draaiden in de eerste plaats rond de vraag wie nu uiteindelijk verantwoordelijk is voor het voeren van een vestigingsbeleid. De Raad van State zal hierover wellicht uitsluitsel geven, maar ik heb federaal minister Bourgeois er al op gewezen dat de zogenaamde wet Devos van 4 februari 1987 de reglementering van de inplanting en uitbreiding van grootschalige veebedrijven perfect mogelijk maakt. Wij stellen echter vast dat zes jaar na de publicatie van deze wet nog geen enkel uitvoeringsbesluit is genomen en

Dua

dat de huidige minister van Landbouw de industriële bedrijven blijft verdedigen en in de sector weigert in te grijpen, hoewel hij mij vorige vrijdag geantwoord heeft dat hij geen principiële bezwaren heeft tegen een vestigingsbeleid. Toch vrees ik dat wij van het federale niveau niet veel moeten verwachten.

Wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor het voeren van een vestigingsbeleid, is voor mij minder belangrijk. Wat telt, is dat er iets gebeurt. Tot nog toe blijft de samenwerking tussen gewestelijke en federale overheid zeer beperkt en men verkiest blijkbaar de conflicten voor de Raad van State uit te vechten.

Een gezamenlijke aanpak is echter onontbeerlijk, op voorwaarde natuurlijk dat dezelfde doelstellingen worden nagestreefd, met name de nadelen van de landbouw op het vlak van het milieu beperken en familiale bedrijven overlevingskansen bieden.

Mijnheer de minister, bent u van plan uw beleid ter zake bij te sturen en ik welke mate en bent u van plan een vestigingsbeleid op Vlaams niveau te voeren ?

De voorzitter : De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, dames en heren, deze interpellatie vertrekt alleszins vanuit een duidelijke strategie en vanuit de verdediging van een belangengroep. Ik heb er problemen mee dat politici op die manier belangengroepen verdedigen en wens dat hier in alle duidelijkheid te zeggen.

Deze interpellatie past in een duidelijke strategie van de landbouwsector. Ik verwijs in dit verband naar de termijn waarbinnen de minister het annulatieverzoekschrift heeft ingediend, namelijk op 12 februari 1993. Kort daarop volgde een persconferentie van de Boerenbond en op 5 maart jongstleden maakte minister Bourgeois zijn annulatieverzoek kond aan de goegemeente. De titels van de kranten logen er niet om. Zo

schreef een krant : Minister Bourgeois trekt de kar van de boeren. Vooral de verbods- en afstandsregels voor stallen, de beperking voor de varkensplaatsen tot 1.800 dieren en het opleggen van de bedrijfsvorm van gesloten varkenshouderij zouden, naast enkele andere bezwaren, het voorwerp vormen van dit annulatieverzoek.

Het eerste discussiepunt is de vraag of Vlarem al dan niet past binnen een milieuvergunningsdecreet . Indien dit wel geval is — afgezien van de formele aspecten — heeft het annulatieverzoek geen enkele kans. In dat geval had men het milieuvergunningsdecreet van 28 juni 1985 moeten bestrijden in plaats van de uitvoeringsbesluiten ervan.

Het is enigszins bevreemdend te moeten vaststellen dat een federaal minister Vlarem aanvecht. Ik heb vorige vrijdag reeds gezegd dat het niet gunstig is voor de politieke instellingen en voor de politiek in het algemeen dat op die manier bevoegdheidsgeschillen worden uitgevochten. Een federaal minister mag niet enkel de belangen verdedigen van een beperkte bevolkingsgroep wanneer hij daarmee ingaat tegen het milieubeleang.

Dit is des te flagranter omdat de voorganger van de huidige minister de landbouw actief heeft betrokken bij het opstellen van Vlarem-II. Een medewerker van de vorige minister heeft mij zelfs uitdrukkelijk bevestigd dat de landbouwsector Vlarem-II heeft goedgekeurd.

De federale minister kon zich enkel beroepen op het feit dat hij niet dezelfde medewerkers heeft als zijn voorganger. Het wordt tijd dat hij de documenten die hierover voorhanden zijn grondig bestudeert. Mijnheer Van Looy, uw stelling dat verbods- en afstandsregels vestigingsregels zijn, is niet onderbouwd.

De federale minister van Landbouw fundeert deze stelling wel door te verklaren dat deze regels een zodanig groot gebied bestrijken en zo streng zijn dat zij een redelijke en doordachte uitvoering van het landbouwbeleid in het gedrang brengen.

Indien men een dergelijke stelling zonder meer onderschrijft, wijst men elke ruimtelijke planning en leefmilieuplanning af.

Het is bekend dat de landbouwsector het agrarisch gebied als exclusief terrein wil vrijwaren en geen enkel planningsinstrument duldt. De gevolgen van deze opvatting zijn niet altijd voordelig voor de open ruimte. Ik kan tientallen voorbeelden aanhalen van positieve adviezen van landbouw met betrekking tot het mini-decreet waarbij landbouwbelangen werden geschaad.

De stelling van de federale minister dat milieuhygiënische randvoorwaarden totaal ondergeschikt zijn aan de doelmatige uitbating van het bedrijf, kan de SP in geen geval onderschrijven.

Mijnheer Van Looy, u weet toch dat er reeds jaren planologische afstandsnormen bestaan, die ook gelden voor bedrijven in agrarische gebieden. Deze normen worden dus niet ingevoerd door Vlarem-II.

Zoals elk sectorbeleid moet ook de landbouw zich volledig schikken naar het ruimtelijk facetbeleid.

De planologische afstandsnormen werden immers voor het eerst ingevoerd door het koninklijk besluit van 28 december 1972. Deze stelling wordt door tientallen arresten van de Raad van State onderbouwd.

Ik verwijs in dit verband uitdrukkelijk naar het recent arrest Van Der Steen, Leunis, Van Overstraeten en Hauwelaert, het arrest nummer 41.082 van 19 november 1992. De heer Van Looy kent dit arrest ongetwijfeld, ik heb hem er enkele weken geleden trouwens een afschrift van bezorgd.

Ik citeer uit dit arrest : . . . uit de aangehaalde bepaling volgt dat binnen de afstand van 300 m of 100 m : ten eerste, geen nieuwe gebouwen mogen opgetrokken worden om te starten met een niet aan de grond gebonden agrarisch bedrijf, ten tweede, in bestaande agrarische gebouwen evenwel mag worden gestart met een niet aan de grond gebonden agrarisch

De Mol

bedrijf, ten derde, uiteraard een bestaand niet aan de grond gebonden agrarisch bedrijf mag worden voortgezet, ten vierde een bestaand niet aan de grond gebonden bedrijf mag worden uitgebreid, ook wanneer daarvoor nieuwe gebouwen nodig zijn, ten vijfde het tijdstip waarop het agrarisch bedrijf, het weze een gewoon, agrarisch bedrijf of een niet aan de grond gebonden agrarisch bedrijf, als zodanig moet bestaan, het tijdstip is waarop in het ontwerp-gewestplan of in het gewestplan een woon- of uitbreidingsgebied wordt aangeduid naast het landbouwgebied, ten zesde een agrarisch bedrijf dat na dat tijdstip tot niet aan de grond gebonden bedrijf werd omgevormd, niet mag uitbreiden in nieuwe gebouwen. Einde citaat. Het is jammer dat de heer Van Looy niet meer aanwezig is, maar hij kent de bepalingen van dit arrest en had er dus melding kunnen van maken.

Dit toont aan dat de regelingen in verband met de afstand niet nieuw zijn. Ik kan ook voorbeelden in dit verband aanhalen in andere sectoren.

De bepalingen van Vlarem-II gaan uit van milieu-overwegingen. Zowel de rechtstreekse als de onrechtstreeks milieuhinder hangen samen met de afstandsnormen van planologische aard en van leefmilieuoverwegingen. De vorige ministers waren van oordeel dat een absolute bouwstop voor intensieve veeteelt noodzakelijk was. De Boerenbond reageerde daarop niet, maar dit was in een periode waarin de varkenspest welig tierde. De vraag is of een landbouwbedrijf alleen nog rendabel kan zijn indien het tot schaalvergroting overgaat. Volgens mij moeten meer fundamentele opties worden genomen. Het is mijn vaste overtuiging dat we te veel vlees produceren. Ik vraag me dan ook af of we van kwantiteitsverhoging niet moeten overschakelen op kwaliteitsverbetering.

Deze fundamentele vragen moeten deel uitmaken van een vernieuwend en gedurfd landbouwbeleid. Het debat moet weliswaar niet hier worden gevoerd, maar de materie mag in de Vlaamse Raad toch wel worden verduidelijkt.

Het wordt tijd dat de landbouwsector beseft dat hij de meest vervuulende industrie is geworden. Alle investeringen in de waterzuiveringsector worden volkomen teniet gedaan door de lozingen van de landbouwsector. De verspreiding van de landbouwvervuiling moet dan ook dringend worden stopgezet.

De heer P. Tant : Ik zou de heer De Mol willen uitnodigen voor een bezoek aan de Vlaamse Ardennen . . . Dat gebied is niet alleen landschapelijk de moeite waard. U zal er ook kunnen vaststellen dat generaties landbouwers ervoor hebben gezorgd dat een landschap behouden is gebleven dat niet alleen door het oog kan worden gewaardeerd maar waarvan de waterkwaliteit nauwelijks of helemaal geen probleem vormt. U mag het probleem van sommige gebieden niet veralgemenen, net alsof de problemen in heel Vlaanderen dezelfde zijn. Dat is de waarheid geweld aandoen en nog maar eens voedsel geven aan vooroordelen, terwijl de Vlaamse Raad dergelijke vooroordelen zou moeten ontkrachten. De betrokkenen moeten elkaar proberen te vinden in een oprechte dialoog en moeten proberen elkaar te begrijpen.

De heer J. De Mol : Ik veronderstel dat u spreekt over andere landbouwbedrijven.

De heer P. Tant : Ik verzet me alleen tegen het veralgemenen.

De heer J. De Mol : De vervuiling van hoofdzakelijk de bio-industrie is nu over bijna heel Vlaanderen verspreid. Bepaalde gebieden zijn zelfs bijna niet meer te redden. De heer Van Looy weet dit, aangezien hij in zo'n gebied, namelijk de Noorderkempen, woont.

De heer J. Van Looy : . . . Het centrum van de Noorderkempen is Hoogstraten. In die gemeente bevinden zich twee waterwinningsgebieden die al twintig jaar in gebruik zijn. Tot op heden zijn er nog geen problemen geweest. Het nitraatgehalte is er niet hoger dan twintig jaar geleden.

U beweert nu dat er problemen zijn. Verduidelijk maar eens waar die zich voordoen.

Ik heb mevrouw Dua daarnet uitgelegd dat het afvalwater van de gewone gebruiker, de burger, niet wordt gezuiverd. Dit betekent een druk van 150 ton nitraten per dag.

Daarover zwijgt u echter. U veralgemeent de problemen van een gemeente in West-Vlaanderen, die u wel kent, en doet alsof dezelfde situatie zich in heel Vlaanderen voordoet.

De heer J. De Mol : Mijnheer Van Looy, het is ook niet goed om 's nachts te beweren dat het niet donker is. In plaats van achterhoedegevechten te voeren over de wettelijkheid van een besluit waarbij de vorige minister uitgebreid was betrokken, zou men eerder verwachten dat er een gedurfde landbouwstrategie wordt gevolgd. Indien dit niet het geval is, zal de landbouwsector voortdurend met de vinger worden gewezen. De kop in het zand steken, is evenwel niet steeds de beste strategie.

De voorzitter : De heer Tant heeft het woord.

De heer P. Tant (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik volg nauwelijks de discussies in uw commissie maar de nervositeit waarmee deze discussie wordt gevoerd en de vooroordelen waarmee dit reële probleem wordt aangepakt, hebben me ertoe aangezet het woord te nemen. Ik wil ter zake evenwel de moraalridder noch de hoeder mijner broeder spelen.

Mijnheer de minister, u kent de ongerustheid die momenteel in de agrarische sector leeft. Een samenloop van omstandigheden — zoals het actueel worden van de milieuzorg, de varkenspest en de grotere milieubewustwording van de samenleving — heeft tot een culminatie van de problemen geleid, niet in het minst voor diegenen die in het agrarische milieu hun boterham moeten verdienen.

Dit algemene klimaat heeft bijvoorbeeld ook geleid tot de kritiek van het agrarische milieu op de regelgeving zoals die in de loop van de jongste jaren is gegroeid. Mijnheer de minister, ik wijs niet u, maar mezelf en

Tant

de hele politieke klasse met de vinger in die zin dat enerzijds de waterval aan nieuwe reglementering en anderzijds het bevattingvermogen van de mensen als het ware geëvolueerd zijn tot twee zaken die haaks op elkaar staan.

Mijnheer De Mol, u zult het met mij eens zijn dat er niets oneervols is aan het feit dat iemand de tolk is van de belangen en de problemen van een bepaalde categorie mensen waarmee hij voeling heeft. Wij zijn dat, bewust of onbewust, allemaal. Het is dan ook een normale zaak, om niet te zeggen een plicht — en zonder de pretentie te hebben de waarheid in pacht te hebben — om datgene wat men opvangt te verwoorden. Mijnheer de minister, ik begrijp uw nervositeit. U zet immers het beleid van uw voorganger voort. Mijn toespraak is dus niet gericht tegen uw beleid. Ik wil alleen maar de tolk zijn van de problemen die bij de mensen leven. Op de eventuele causaliteit kom ik straks nog terug. Voor een aantal factoren is immers niemand persoonlijk verantwoordelijk. Zo is de staatshervorming gedeeltelijk verantwoordelijk voor het gebrek aan eenheid binnen het beleid of voor een aantal nieuwe beleidsvisies.

Mijnheer de minister, collega Van Looy vertelt mij dat de Executieve de hoogdringendheid heeft ingeroepen voor de Vlarem-reglementering om niet het advies van de Raad van State te moeten inwinnen. Het duurde dan echter een jaar vooraleer men tot publikatie overgaat. Houdt dit dan eigenlijk nog steek ?

Minister N. De Batselier : Vlarem-II beslaat 800 bladzijden en geeft ons vandaag nog moeilijkheden door de intrinsieke techniciteit. De vertaaldiensten hebben uitstekend werk geleverd, maar het heeft acht maanden geduurd eer de vertaling van Vlarem-II kon worden gepubliceerd.

De heer P. Tant : Zoiets is misschien te wijten aan het feit dat een groot deel van de beleidsbeslissingen die op het federale en op het gewestelijke vlak worden genomen, al te vlug wor-

den aangekondigd zonder dat ze eigenlijk formeel bestaan. In onze samenleving zijn de media continu op jacht en dagen politici uit om informatie vrij te geven nog voor de norm formeel vaststaat. Het is al vaak voorgevallen dat, zoals in dit geval, de norm met vertraging de vorm krijgt die nodig is om rechtsgeldig te zijn. Het probleem dat zich hier stelt is dat de Vlarem-reglementering, in het bijzonder Vlarem-II, werd bekendgemaakt, zonder dat de bekendmaking officieel was.

Mijnheer de minister, wij moeten daar eens allemaal ernstig over nadenken, want het aankondigen van beslissingen die nadien niet worden genomen of in gewijzigde vorm van kracht worden, versterkt de rechtsonzekerheid bij de mensen.

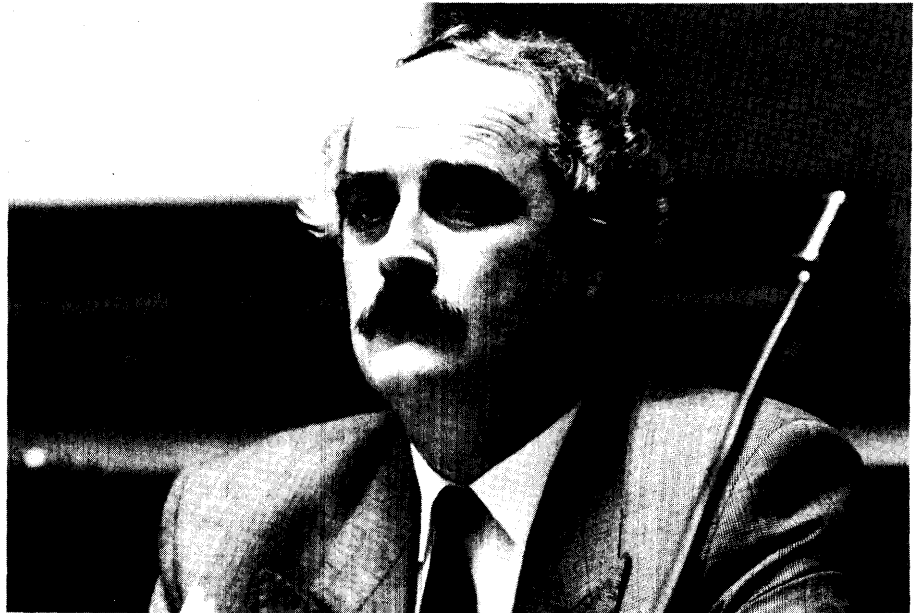
Ik vraag ook even uw aandacht voor twee problemen die een beetje in de schaduw staan van de Vlarem-reglementering.

Ten eerste, heb ik als medebeleidsverantwoordelijke op gemeentelijk vlak meer en meer het gevoel dat een deel

van de procedures die van toepassing zijn bij het afwerken van milieuvergunningaanvragen, de onverdraagzaamheid tussen de mensen organiseert. Beleidsverantwoordelijk ken hebben de taak de mensen in de mate van het mogelijke ertoe aan te zetten met elkaar samen te leven. Mede door de procedures, die onder andere in de Vlarem-reglementering zijn voorzien, wordt de onverdraagzaamheid eerder georganiseerd.

Ten tweede, lijkt het mij nodig om op basis van de vroegere reglementering prioriteit te verlenen aan de milieu-aanvragen die sinds een paar jaar op hun afhandeling wachten. Sommige mensen hebben intussen bouwvergunningen aangevraagd, en hebben die krachtens de oude reglementering ook gekregen. Men heeft er echter het raden naar of men de gebouwen waarvoor men de vergunning heeft gekregen, ook daadwerkelijk zal kunnen uitbaten.

Dit is geen academisch probleem, maar een probleem van al die mensen die hadden besloten een investering te doen en dit nu voorlopig op

CVP-Kamerlid Jef Van Looy interpelleerde minister Norbert De Batselier (SP) over moeilijkheden bij de toepassing van Vlarem

Tant

de lange baan hebben geschoven. De stallen waarover het hier gaat, worden evenwel in sommige berekeningen en tellingen reeds geacht te bestaan. Dit is toch niet verantwoord.

Mijnheer de minister, collega's, ik wil er nog even op wijzen dat de problemen waar wij vandaag mee worden geconfronteerd, zelfs de relatie tussen federale en gewestelijke ministers, wellicht ook het gevolg zijn van de staats hervorming.

Vlak na de Tweede Wereldoorlog lag de klemtoon in de landbouw op het opdrijven van de produktie om zelf in de behoeften te kunnen voorzien en dit vooral binnen een Europese context.

In een tweede fase werd men onder meer geconfronteerd met overproduktie en dus een inkomensdaling ten gevolge van de prijzending. De Belgische landbouwsector kwam daardoor tot het inzicht dat zij naar kwaliteit moest streven, wat zij met succes ook deed. De Vlaamse veredelingslandbouw is minstens even sterk als in een aantal andere Europese landen, niet in alle sectoren maar toch in een aanzienlijke mate. Die omschakeling kon worden gerealiseerd omdat het departement van Landbouw toen beschikte over een diensteninfrastructuur die ging van onderzoek over voorlichting naar proeftuinen enzovoort, die de mensen ten velde inlichtte inzake de nieuwigheden. Mijnheer de minister, uw handicap en die van de Vlaamse Executieve in het algemeen is dat de landbouw als economische activiteit tot op heden een federale aangelegenheid is gebleven. De beleidsinstrumenten die de structuur moesten scheppen waarin de economische activiteit haar plaats kon vinden, zijn druppelsgewijs naar de gewesten overgevloeid.

De derde golf in de ontwikkeling van de landbouw, het ontwikkelen ervan als instrument van landinrichting, van natuurbehoud, van milieubeleid wordt hierdoor bemoeilijkt. Bovendien verhindert het dat de mensen voor wie de landbouw hun broodwinning betekent, voeling krijgen met die nieuwe invalshoeken.

Ik ben ervan overtuigd dat het Sint-Michielsakkoord ons nieuwe kansen zal bieden. Het behartigen van de landbouwbelangen zal alvast gedeeltelijk worden geregionaliseerd. Ik heb het dan over landbouw in de zin van een economische activiteit, bijvoorbeeld in verband met de expansie, de LIF-reglementering.

Mijnheer de minister, wil u daarom in de executieve even stilstaan bij de mogelijkheid om niet enkel tot meer coördinatie te komen, maar vooral om de landbouw als economische activiteit en de structurele instrumenten die de ordening van het platteland, de milieuzorg enzovoort gestalte moeten geven, weer als één geheel te beschouwen. Ik ben ervan overtuigd dat eenieders belangen er mee zijn gediend als de executieve de nieuwe kans die haar wordt geboden ten volle benut. Collega's van Agalev, mijnheer De Mol, vergeet immers niet dat milieuzorg en landinrichting een economische drager moeten hebben. Wie voor een andere oplossing opteert, wordt met een ondraaglijke financiële consequentie opgezadeld wanneer de gemeenschap rechtstreeks voor de zorg van het landschap moet instaan.

Ik zou gelukkig zijn, moest men er in dit huis in slagen elkaar opnieuw te begrijpen. Een groot aantal belangen loopt parallel, maar ik ben ervan overtuigd dat het Sint-Michielsakkoord de overdracht van bevoegdheden, niet in het minst wat de LIF-reglementering betreft, nieuwe kansen biedt.

De voorzitter : Minister De Batselier heeft het woord.

Minister N. De Batselier (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, er bestaat in deze sector inderdaad onrust. Met deze discussie hebben wij er wellicht voor gezorgd dat er nu nog meer onrust komt. Ik voel mij hiervoor niet verantwoordelijk. De toon van sommige interpellanten was geen aanzet om nog tot oplossingen te komen. Tot hiertoe heb ik geprobeerd geen oorlogsverklaringen met betrekking tot deze sector af te leggen, maar in overleg te zoeken naar niet gemakkelijke oplossingen. Dit dossier is immers niet gemakkelijk.

Wanneer men eenduidig wil optreden, veroorzaakt men hierdoor alleen nog meer problemen. De heer Van Looy duwt mij in een hoek terwijl hij het economische tegenover het ecologische afweegt. Hij laat mij geen enkele uitweg. In deze overlegperiode, onder andere betreffende het mestactieplan, duwt hij mij in de richting van een systeem waarin het voor mij na de verklaringen van vandaag onmogelijk is, nog tot compromissen te komen.

Ik ga akkoord met wat de heer Tant heeft gezegd, namelijk dit dossier te behandelen zonder vooroordelen en te proberen elkaar te begrijpen. (**Onderbreking door de heer Tant**) Ik maak geen intentieprocessen.

Ik overdrijf niet, de interpellatie van mevrouw Dua is gebaseerd op zeer specifieke elementen, zij uit kritiek, maar op een positieve manier. Er is een verschil tussen haar interpellatie en deze van de heer Tant die ook een aantal problemen aanhaalt. Er is wellicht niemand in dit halfroond die deze problemen kan oplossen, ook ik niet.

De procedures in Vlarem-II zijn inderdaad een probleem. Het zijn juiste procedures die de burgers de mogelijkheid geven hun ongenoegen te uiten en eventueel beroep aan te tekenen. In een maatschappij waar onverdraagzaamheid of de ik-mentaliteit overheerst, wordt van deze beroepsprocedure vaak misbruik gemaakt. Klachten worden dan ook vaak negatief behandeld omdat het beroep vaak onterecht is en omdat een genomen beslissing vaak niet wordt aanvaard. Oorzaak en gevolg moeten grondig worden bestudeerd. Dit vraagt van ieder van ons verdraagzaamheid, wetende dat wij in een economische maatschappij leven waardoor economische welstand, maar ook milieuproblemen worden veroorzaakt.

Wij mogen het ecologische draagvlak niet overschrijden. De heer Van Looy pleit voor het economische draagvlak maar wij moeten ook voor het ecologische draagvlak pleiten, wat mijn verantwoordelijkheid is. Ik wil zoeken naar oplossingen. Het is niet juist dat er op het afhandelen van dossiers wordt gewacht. Dat

De Batselier

geldt in elk geval niet voor mijn administratie.

Wat de advisering van ARAB-dossiers door het bestuur Milieuvergunningen aan de bestendige deputatie betreft, wil ik verduidelijken dat er in totaal op 1 januari 1993 bij dit bestuur 1.074 dergelijke niet geadviseerde ARAB-dossiers waren. Dat deze dossiers niet zonder meer als achterstallige dossiers mogen worden bestempeld, blijkt uit het feit dat door dit bestuur in de loop van 1992 niet minder dan 3.357 nieuwe ARAB-dossiers voor advies werden ontvangen. Ter evaluatie van deze aantallen mag bovendien worden vermeld dat het aantal niet geadviseerde ARAB-dossiers op 1 januari 1991 4.539 bedroeg. Op 1 maart bedroeg dit aantal nog 1.598. De administratie doet hier een ernstige inspanning. Ik beschik ook over de indeling per provincie ARAB-Vlarem 1 januari 1992, 1 januari 1993 om aan te tonen dat wat mijn bevoegdheid van bestuur betreft, er geen problematische achterstand is.

Daar vele veehouderijdossiers betrekking hebben op West-Vlaanderen is het misschien nuttig te preciseren dat er bij de buitendienst West-Vlaanderen op 1 maart 1993 nog amper 146 ARAB-dossiers waren waarvoor nog een advies bij de bestendige deputatie moest worden uitgebracht.

In verband met de relatie tussen de regionale en de federale minister wil ik het volgende zeggen. In antwoord op een interpellatie van de heer Vergote, heb ik gezegd dat het niet juist is dat ik noch de executieve willen praten met de federale collega. Minister-president Van den Brande heeft mij verzekerd dat er elke maand, vooraleer de ministerconferentie landbouw wordt georganiseerd, een gesprek is tussen de verantwoordelijk ken voor landbouw binnen de Vlaamse regering en de federale minister. Daar heeft men toch alle mogelijkheden om met elkaar te praten.

De heer De Keersmaeker heeft gevraagd betrokken te worden bij de

evaluatie van Vlarem-I en Vlarem-II. In een brief aan de betrokkene heb ik laten weten dat ik onmiddellijk akkoord ging en heb iemand van de administratie Landbouw de werkzaamheden laten bijwonen van de subcommissie dieren-meststof. Blijkbaar weet federaal minister Bourgeois dat niet maar aan die besprekingen wordt momenteel op regionaal vlak deelgenomen. Ik kan nog vele punten aanhalen om aan te tonen dat wij zeker het overleg niet schuwen.

De heer P. Tant : Bij het toestaan van LIF-steun bijvoorbeeld bestaat er geen enkele implementatie vanuit het milieubeleid. Het feit dat die materie wordt geregionaliseerd, houdt nieuwe mogelijkheden in mits men daar op het vlak van de executieve tot een coördinatie van het beleid kan komen. Ik heb geen enkele kritiek noch op personen noch op ministers geuit.

Minister N. De Batselier : Het is voor mij geen kritiek. Het probleem is dat ook in het betoog van de heer Van Looy dit duidelijk de ondertoon was.

Ik heb de heer Bourgeois gevraagd een discussie te houden over hoe de landbouw als economische sector op een milieuvriendelijke manier kan werken. U heeft verwezen naar VELT, een organisatie die probeert een landbouw te organiseren op een milieuvriendelijke wijze. In bepaalde publikaties van de Boerenbond zie ik aanzetten tot een milieuvriendelijker landbouwbeleid. Het is voor hen ongetwijfeld niet makkelijk een milieubewustzijn te creëren bij hun leden. Milieu wordt in alle congresdocumenten fel in het daglicht geplaatst, maar het wordt ietsje moeilijker als we er zelf iets moeten aan doen. Op zo'n moment blijkt het maatschappelijke draagvlak voor milieu toch niet zo groot.

De heer De Mol heeft terecht een aantal bemerkingen gemaakt rond Vlarem en het milieuvergunningenbeleid. Ik heb er geen moeite mee als een belangengroep wordt verdedigd. Het is echter belangrijk dat we dit in zijn relativiteit plaatsen, namelijk dat

die belangengroep instaat voor 4 procent van het BNP.

Mevrouw Dua, u heeft gepleit voor een aantal aanpassingen. Ik ben bereid om die aanpassingen te doen. Op dit ogenblik wordt Vlarem-II in 13 commissies geëvalueerd, waar onder andere ook dit probleem wordt gesteld. Bovendien trachten we het mestactieplan aan te passen om onder andere rekening te houden met de verschillende gebieden en het feit dat het ene gebied niet dezelfde problemen heeft als andere gebieden.

Zowel mevrouw Dua als de heer Van Looy hebben gepleit voor een hardere aanpak van de grote industrieën. Ik kan dossier per dossier aantonen dat wij bij het afleveren van vergunningen tot hier toe strenger zijn opgetreden tegen de integratoren dan de familiale ondernemingen. Het is immers mijn zorg dat familiale ondernemingen meestal nog landbouwgronden hebben, terwijl de grote ondernemingen dat niet hebben. In feite gaat het niet over landbouwers maar industriëlen. Mevrouw Dua heeft hier terecht het probleem van de verzuring aangehaald en de rol die de veeteelt daarin speelt. Het is volgens mij dan ook belangrijk dat we dit op die manier lateren aan grond en grondbezit. Op zo'n manier komt men automatisch tot een keuze voor kleinere boeren.

Men heeft hier ook gepleit voor vereenvoudiging van de regelgeving en dergelijke meer. Ik denk dat wij het op dat vlak eens zijn.

De heer Van Looy heeft ook nog een aantal algemene bedenkingen gemaakt over het feit dat de afstandsregels volgens hem alleen gelden voor deze sector en niet voor andere. Ik wil hem wijzen op het feit dat de Seveso-bedrijven ook afstandsregels hebben. Bovendien hebben ook de afvalbedrijven afstandsregels. Mag ik erop wijzen dat bijvoorbeeld schrijnwerkerijen van klasse 1 ook afstandsregels hebben.

Wat de volledigheid van verklaring van een dossier betreft, dit is een bevoegdheid die tot de provincies behoort en niet tot mijn administratie.

De Batselier

Mijn administratie vertraagt daar de afhandeling van dossiers niet, ik kom daar zelfs niet in tussen. Mijnheer Van Looy, ik zie niet in waarom u de indruk geeft dat ik daar iets mee te maken heb. Integendeel, het is de bevoegdheid van de provincie.

U hebt ook gezegd dat er in deze sector problemen en spanningen zijn. Ik verheer dit niet. Ik vrees echter dat we vandaag geen inspanning hebben geleverd om een algemeen klimaat te scheppen waardoor de ongerustheid in de agrarische sector kon worden vermindert.

Ik kom thans bij uw specifiek technische vragen.

Ten eerste, is er het toepassingsgebied van Vlarem-II. U hebt naar artikel 350 van titel II van Vlarem verwezen. Ik preciseer dat dit artikel geen definitie van bestaand bedrijf omvat. Dit artikel omschrijft wel op welke veebedrijven onder meer de afstandsregels van toepassing zijn. De definitie van bestaand bedrijf wordt in artikel 814 gegeven.

De vraag of de in paragraaf 2 van artikel 350 onder sub 1 en sub 2 vermelde voorwaarden cumulatief zijn, dient bevestigend te worden beantwoord.

Zonder dat dit uitdrukkelijk is aangegeven, is de datum van 1 december 1989 vooral om billijkheidsredenen toegevoegd ten einde de exploitanten die reeds stallen hadden gebouwd, dikwijls zonder over de vereiste exploitatievergunning te beschikken, wat toen nog kon, en dus zonder enige exploitatievoorwaarde te kennen, vrij te stellen van de verplichting tot naleving van een reeks van voorschriften voorzien in titel II van het Vlarem.

De datum van 1 december 1989 vindt zijn oorsprong in de verschillende ministeriële omzendbrieven die inzake de intensieve veehouderijen voorheen werden verspreid. Dat is dus louter continuïteit van het beleid. De gewijzigde ARAB-indelingslijst met betrekking tot de veehouderij trad in werking op 3 oktober 1990.

Bestaande bedrijven die vóór 3 oktober 1990 niet vergunningsplichtig waren, zullen in principe, gelet op de noodzakelijke bouwfase, over een vóór 1 december 1989 verleende bouwvergunning beschikken. Voor de veehouderijen, waarvan de bouwvergunning op 1 december 1989 of later is verleend, gelden alle bepalingen van titel II van het Vlarem.

Voor de naleving van deze bepalingen geldt voor deze bestaande veehouderijen wel de algemene overgangsregeling zoals voorzien in artikel 815. Concreet betekent dit dat de constructie van deze stallen uiterlijk op 1 januari 1998 zal moeten voldoen aan de in titel II van het Vlarem voorgeschreven constructie-eisen.

Ik kom thans bij de verbods- en afstandsregels. Artikel 20 van het milieuvergunningendecreet machtigt de Vlaamse regering en ik citeer : algemene of per categorie van inrichtingen geldende voorwaarden uit te vaardigen. Einde citaat. De tekst van het decreet spreekt hier dus uitdrukkelijk over voorwaarden en niet over exploitatievoorwaarden zoals de interpellant betoogt. In andere artikelen is wel sprake van vergunningsvoorwaarden of van exploitatievoorwaarden.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat de voorwaarden bedoeld door artikel 20, een ruimer begrip dekken dan de exploitatievoorwaarden die door de vergunningverlenende overheid worden opgelegd.

De bepaling van artikel 20 laat bijgevolg toe dat, naast algemeen geldende exploitatievoorwaarden, ook voorwaarden worden opgelegd volgens dewelke een bepaalde bedrijvigheid moet gebeuren buiten of op een minimale afstand van een bepaalde zone.

Zolang deze beperkingen kunnen worden gemotiveerd op basis van de doelstellingen van het decreet, met name de bescherming van de mens en het leefmilieu tegen hinder en verontreiniging veroorzaakt door ingedeelde inrichtingen, blijft de Vlaamse regering binnen het wettelijk kader zoals het door artikel 20 werd afgebaakt.

Voor mij mag u deze verbods- en afstandsregels vestigingsregels noemen, maar in feite is dit niet het geval.

Deze regels hebben echter een totaal andere finaliteit dan de vestigingsregels in andere beleidsdomeinen. De Vlarem-bepalingen regelen bijvoorbeeld geen toegang tot het beroep. De traditionele vestigingsregels bepalen de onderlinge verhoudingen binnen een sector. De Vlarem-regels daarentegen regelen geen verhoudingen binnen de sector. Zij regelen wel de verhouding tussen de sector en het omgevende milieu. In die zin zijn het dan ook geen bepalingen die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren.

De Vlarem-regels bepalen welke milieuhinder in welbepaalde gebieden al of niet kan worden aanvaard. Deze benadering is essentieel om het doel van het decreet, namelijk een preventief milieubeleid, te kunnen realiseren. Indien men deze benadering niet aanvaardt, heeft men immers geen vergunningsstelsel nodig. Dan zou het volstaan om algemeen geldende exploitatievoorwaarden uit te vaardigen en de aanvaardbaarheid slechts te beoordelen op louter stedenbouwkundige gronden of in casu de bouwvergunning.

Ik kom nu tot de relatie met de wetgeving inzake stedenbouw. Deze verbods- en afstandsregels betekenen evenmin een wijziging van de gewestplannen. De gewestplannen bepalen de ruimtelijke ordening. Zij hebben tot doel de ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving vast te leggen en te bewaken. Het is echter niet evident dat iets, omdat het vanuit stedenbouwkundig oogpunt aanvaardbaar is, evenzeer milieukundig kan worden toegestaan. De verbods- en afstandsregels laten de stedenbouwkundige opties ongewijzigd, doch geven er een bijkomende milieukundige dimensie aan die niet alleen oog heeft voor het betrokken gebied maar ook de omgevende gebieden bij de evaluatie betreft.

Zo zeggen de stedenbouwkundige bepalingen bijvoorbeeld dat de agrarische gebieden bestemd zijn voor de

De Batselier

landbouw in de ruime zin. Zowel akkerbouw als intensieve veeteelt zijn bijgevolg toegelaten. De impact op de omgeving van beide bedrijvigheden is evenwel niet gelijkaardig. Door het opleggen van een afstands-bepaling ten aanzien van omliggende gebieden, wordt de bestemming van het gewestplan niet gewijzigd. Alleen worden vanuit milieu-oogpunt bepaalde, nominatief opgesomde agrarische activiteiten niet toegelaten.

Ik wijs er bovendien op dat het gebruik van afstandsregels niet nieuw is. Ik heb een aantal sectoren vastgelegd. Zo zijn bijvoorbeeld afstandsregels vastgelegd in het koninklijk besluit van 21 oktober 1968 betreffende de opslagplaatsen voor propaan- en butaangas. Ook in onze buurlanden worden met betrekking tot de veehouderij afstandsregels gehanteerd.

Ik kom nu tot de relatie met het grondwaterdecreet. Door het feit dat de milieuvergunning een integrale vergunning uitmaakt die alle deeldomeinen bestrijkt, ligt het voor de hand dat de technische criteria die in Vlarem-II zijn vervat ook betrekking hebben op alle domeinen, dus ook op de bescherming van het grondwater.

Artikel 4 van het grondwaterbesluit van 27 maart 1985 bevat een aantal verbodsbepalingen. De Vlarem-bepalingen zouden pas strijdig zijn met dit artikel in de mate dat bepaalde handelingen die door artikel 4 worden verboden door Vlarem worden toegestaan. Aangezien de Vlarem-verbodsbepalingen de bepalingen vervat in artikel 4 bevestigen, is er geen sprake van strijdigheid. Beide besluiten werken cumulatief. Wat artikel 5 betreft, kan er van strijdigheid allerminst sprake zijn, aangezien dit artikel door Vlarem-1 werd opgeheven.

Wat de discriminatie en de relatie tot het federaal beleid betreft, kunnen de verbods- en afstandsregels hoegenaamd niet als discriminatie worden bestempeld. Enerzijds worden alle gelijksoortige inrichtingen aan dezelfde regels onderworpen ; ander-

zijds is het duidelijk dat de milieu-impact van verschillende sectoren niet vergelijkbaar is. Bijgevolg is het logisch dat voor elke sector specifieke regels van toepassing zijn, die worden geënt op de potentiële milieu-impact die de sector veroorzaakt.

De bijzondere wet bepaalt expliciet dat de gewesten bevoegd zijn voor de bescherming van het leefmilieu, over alle economische sectoren heen. Het gewest kan deze bevoegdheid autonoom uitoefenen en is hiervoor geen verantwoording verschuldigd aan de federale overheid. Het is wel vanzelfsprekend dat het federale en het gewestelijke beleid elkaar beïnvloeden en er coördinatie moet bestaan.

Aangaande de ecologische neveneffecten hebben de afstandsregels, zoals ze thans zijn vastgesteld, inderdaad bepaalde ongunstige neveneffecten. De huidige regels zijn immers ingesteld ten opzichte van hindergevoelige functies, voornamelijk wonen, en niet ten opzichte van ecologisch kwetsbare gebieden. Mevrouw Dua heeft dit trouwens ook aangehaald.

Daarnaast bieden deze regels momenteel een negatieve impuls. Zij impliceren immers dat de intensieve veehouderij wordt gestuurd naar de open ruimten en naar de ecologisch meest kwetsbare gebieden, zonder dat er extra milieuvorzieningen worden vereist. Met de wijzigingen die ik op 31 juli 1992 aan de Vlaamse regering had voorgesteld, werd getracht deze beweging te keren. Mijn voorstellen werden niet weerhouden. Ik heb mij bij de feiten neergelegd, zeggende dat bij de definitieve evaluatie ik deze voorstellen opnieuw zal indienen.

Wat de relatie met het mestdecreet betreft, heb ik met betrekking tot het onderzoek van de milieuvergunningaanvragen voor veehouderijen op 28 september 1992 aan de bevoegde administratie expliciet opdracht gegeven hierbij rekening te houden onder meer met :

ten eerste, de verzurende invloed uitgaande van veestallen en mestopslag ;

ten tweede, de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit in de omgeving van het bedrijf en in het gebied waar de mest wordt afgezet ;

ten derde, de bewijzen die worden geleverd inzake ecologisch verantwoorde afzet van de geproduceerde mest.

Vlarem bepaalt uitdrukkelijk dat de adviseerende overheidsorganen en de vergunningverlenende overheden de effecten van de veehouderij op het leefmilieu, op de wateren, op de natuur en op de mens moeten beoordelen. Bovendien moet de aanvrager in zijn dossier uitdrukkelijk melding maken van de geplande maatregelen om bodem- en grondwaterverontreiniging te voorkomen of te beperken.

Het is bijgevolg overduidelijk dat de door de veehouderij geproduceerde mest en de afzetmogelijkheden voor deze mest een wezenlijk deel uitmaken van de vergunningsaanvraag en van de beoordeling van het dossier. In deze is er geen sprake van een oneigenlijk gebruik van het mestdecreet. Het mestdecreet en Vlarem hebben immers andere finaliteiten.

Vlarem is een preventieve regelgeving die milieuschade helpt te voorkomen.

Het mestdecreet daarentegen benadert de mestproblematiek als zodanig, met als doelstelling op termijn te komen tot een milieuverantwoord gebruik van de mest en hiertoe de nodige instrumenten creëert. De milieudoelstelling van het mestdecreet is dus perfect te verzoenen met Vlarem dat niets wijzigt aan het mestdecreet, maar een instrument ervan hanteert.

De verplichting inzake ecologische verwijdering geldt evenzeer voor industriële afvalstoffen. Dienaangaande bevatten zowel Vlarem-1 als Vlarem-11 duidelijke bepalingen.

Tot slot is er de economische toekomst van de landbouw. Hierop geef ik u een gezamenlijk antwoord van de voorzitter van de Vlaamse regering en van mezelf. De Vlaamse regering gaat, zowel in haar **regeerprogramma** als in haar toekomstvisie

De Batselier

(Vlaanderen 2002), uit van het concept duurzaamheid als toetssteen voor haar beleid over alle bevoegdheidsdomeinen heen. Duurzaamheid betekent echter evenzeer een afdoende mate van self-supporting inzake elementaire voorzieningen. Het behoud van een leefbare, maar ook beleefbare landbouwbedrijvigheid betekent bijgevolg een essentieel element in dit duurzaamheidsbeleid. Binnen de grenzen van wat ecologisch aanvaardbaar is, is er bijgevolg nog een economische toekomst voor landbouw en veeteelt in Vlaanderen.

De land- en tuinbouwsector wordt door de Vlaamse regering beschouwd als een volwaardige economische sector, die een belangrijke bijdrage levert aan de Vlaamse economie. De landbouwbevoegdheden ressorteren echter in hoofdzaak onder de federale overheid, zodat de directe impact van de Vlaamse regering op het landbouwbeleid eerder beperkt is. Wel is er tussen de gewesten en de federale overheid een geregelde concertatie uitgewerkt. Zo is er wekelijks een vergadering van de permanente werkgroep Landbouw waar de actuele problemen van de landbouwpolitiek worden besproken tussen de betrokken administraties, ter voorbereiding van de Interministeriële Conferentie voor Landbouw, waar op ministerieel niveau het landbouwbeleid wordt besproken tussen de gewesten en de federale overheid.

Ik heb mijn technische antwoorden zeer precies gehouden. Ik kan mij immers geen vrijheden veroorloven op deze tribune, wanneer de procedure voor de Raad van State is ingeleid. Ook heb ik geprobeerd een beleidsmatig antwoord te geven.

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw V. Dua : Mijnheer de voorzitter, ik bedank de minister voor het aangegane engagement tot bijsturing van Vlarem-II in de toekomst.

Ik wil toch even reageren op uitlatingen van de heren Van Looy en Tant, die aandacht vragen voor het econo-

mische aspect van de landbouw. Dit onderwerp draagt ook onze bezorgdheid weg. De heer Tant heeft de lofzang van het federale landbouwbeleid in het verleden gezongen en verwezen naar de veredelingslandbouw. Juist deze soort landbouw heeft ervoor gezorgd dat er altijd maar meer moest worden geproduceerd, dat de productiviteit altijd maar moest stijgen, dat er meer pesticiden en meststoffen moesten worden gebruikt, dat er ook meer investeringen nodig waren. Door dit laatste waren en zijn de boeren met handen en voeten gebonden aan kredietinstellingen. Hierdoor werden ook meer milieuproblemen veroorzaakt, die dan aan de gewesten werden toegeschoven. Het nationale niveau zal wat blij geweest zijn het milieuprobleem van de landbouw aan de gewesten te kunnen doorspelen !

Minister De Batselier zal beamen dat de oplossing niet te vinden is in Vlarem-II, hoogstens rondt dit de scherpe kanten wat af. Wij moeten streven naar een andere vorm van landbouw, waarbij de boeren een eerlijke prijs krijgen voor een product dat op een eerlijke, dus ecologisch verantwoorde, manier wordt geproduceerd. In die zin deden wij voorstellen, zowel op het nationale als het Europese niveau. Jammer genoeg kregen wij daarvoor geen steun. Zonder iemand de daver op het lijf te willen jagen, kan ik toch vermelden dat wij meer en meer steun krijgen, ook van de boeren. Zij zien immers in dat zij in een straatje zonder einde zijn beland. Een oplossing kunnen wij dus pas bereiken als ook de klassieke boerenorganisaties beseffen dat het zo niet verder kan, dat wij moeten overschakelen op een andere vorm van landbouw.

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer J. Van Looy : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord, maar ga daarom niet met alles akkoord. Op sommige punten werd niet erg in detail ingegaan en werd alles nogal algemeen gehouden.

Mijnheer de minister, de manier

waarop u begon te antwoorden, verwonderde mij wel. U hebt mij nogal wat verwijten gemaakt. Wellicht liep ik wat hard van stapel, maar de vragen en problemen die ik hier aanhaalde, werden reeds in december aan uw kabinet gemeld. Tot op heden kreeg ik daarop geen antwoord. Men moet de boodschapper niet vermoorden omwille van de boodschap ! Elk door mij aangehaald punt gaat over concrete dossiers uit mijn streek.

Betreffende artikel 350, paragraaf 2, 1 en 2 wil ik u toch van repliek dienen. Volgens u moeten deze punten cumulatief worden gelezen. Het waarom daarvan legt u niet uit. Ik heb uitleg gevraagd hoe het zou moeten worden gelezen en waarom. Op het waarom kreeg ik geen antwoord. Ook legistiek gezien klopt dit niet. Het is voor een wet toch altijd zo dat het cumulatieve aspect door een opsomming wordt aangeduid, wat hier niet het geval is. Dit raakt kant noch wal.

U had het op een bepaald moment over stallen die in het verleden met een vergunning waren gebouwd en die om billijkheidsredenen niet onder de afstandsregels vallen. Ik weet niet of ik u goed heb begrepen, maar is het zo dat iemand die voor 1 december 1989 beschikte over een bouwvergunning vandaag nog kan uitbreiden en zijn situatie eventueel kan regulariseren zonder onder de verbodsen afstandsregels te vallen ? Ik stel vast dat in de praktijk dossiers worden geweigerd op basis van de cumulatie van de twee. Er moet zowel een bouwvergunning van voor 1 december 1989 als een milieuvergunning aanwezig zijn. Dat laatste is niet altijd evident.

U koppelt de datum 1 december 1989 aan de ARAB-indelingslijst die op 3 oktober 1990 werd gewijzigd. Die indelingslijst heeft toch niets te maken met de exploitatievoorwaarden waarover het in Vlarem-II gaat ? Ik zie het verband eigenlijk niet.

Mijnheer de minister, wat artikel 20 van het milieuvergunningsdecreet betreft, vind ik dat u het niet fair speelt. In artikel 20 gaat het inderdaad over voorwaarden, maar dit artikel is het

Van Looy

eerste artikel van hoofdstuk 3. De titel van hoofdstuk 3 is **Exploitatievoorwaarden en verplichtingen van de exploitant**. Als een artikel dat onder dit hoofdstuk valt, begint met voorwaarden, is het toch wel duidelijk dat het gaat over de **exploitatievoorwaarden** uit de titel. Als u het hele hoofdstuk leest, is het trouwens overduidelijk dat het enkel gaat om technische voorwaarden. Ik vind het dus niet fair dat u hier zoiets durft vertellen.

Tot slot geloof ik niet dat mijn interpellatie de onrust in de sector zal verhogen. Wat eventueel de onrust wel zou kunnen verhogen, is uw antwoord. Ik heb ook artikel 357 aangehaald. Ik geef toe dat ik dat niet in mijn interpellatieverzoek had vermeld. Ik heb er ook geen antwoord op gekregen. Ik vraag mij af of ik dit antwoord deze of volgende week nog kan krijgen of moet ik een nieuw interpellatieverzoek indienen ?

Minister N. De Batselier : Met uw huidige ingesteldheid dient u best een nieuw interpellatieverzoek in.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer L. Barbé tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, en de heer J. Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming, over een belangenvermenging bij het Bestuur Monumenten en Landschappen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Barbé tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, nergie en Externe Betrekkingen, en de heer Sauwens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staats-

hervorming, over een belangenvermenging bij het Bestuur Monumenten en Landschappen.

Minister Sauwens zal eveneens antwoorden namens minister-president Van den Brande.

De heer Barbé heeft het woord.

De heer L. Barbé (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, waarde collega's, ik hoef u uiteraard niet te overtuigen van het belang van monumenten- en landschapszorg. Het gaat om cultureel erfgoed. Monumenten zijn herkenningpunten in een leefomgeving. In een maatschappij waarin versplintering en ontworteling problemen stellen, is een monumentenbeleid bijzonder belangrijk. In Vlaanderen zijn tienduizenden mensen actief bezig met monumenten- en landschapszorg. Dat gebeurt als hobby, professioneel of als vrijwilliger in een van de honderden verenigingen. Dit verdient alle lof en moet mijns inziens gestimuleerd worden vanuit de politiek.

Wat het beleid van de Vlaamse overheid betreft, kunnen we over de laatste tien jaar nogal wat opmerkingen maken. Slabakken is een goed trefwoord in dit verband. Verder is het budget te klein en is de wetgeving verouderd en onwerkbaar. Men was het eigenlijk al in ruime mate eens over die analyse. Als minister die sinds vorig jaar verantwoordelijk is voor die materie, hebt u eigenlijk al wat verandering in de toestand gebracht. U hebt de kredieten voor monumenten en landschappen gevoelig verhoogd en u bent nu bezig met het veranderen van de wetgeving. Zo bent u nu bezig met het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 1931. Een verandering op wetgevend vlak verdient alle lof.

De heer J. Eeman : Mijnheer de voorzitter, sta mij toe toch eventjes iets recht te zetten. Wanneer de interpellant de minister feliciteert met de gedane inspanningen, laat ik hem toch opmerken — zonder dat ik ook maar ergens afbreuk wil doen aan de verdiensten van minister Sauwens — dat de inspanningen van drie tot vier

jaar geleden om de begroting voor dit departement op te trekken uiteindelijk tot niets hebben geleid.

De heer L. Barbé : Waarvan akte.

Naast de verhoging van de kredieten en de wijziging van de wet, moet men het ook aandurven heilige huisjes te saneren, en daarover gaat precies mijn interpellatie.

De Stichting Monumenten- en Landschapszorg werd op 28 april 1982 ten tijde van de heer Poma, toenmalig bevoegde minister, als v.z.w. door zes personen van verschillende kabinetten en administraties behorend tot de vier traditionele partijen opgericht. Die v.z.w. wordt nog steeds geleid door dezelfde personen, nu allen ambtenaar.

Wat doet bovengenoemde v.z.w. ? Haar taken zijn driedelig.

Ten eerste is zij gelast met de sensibilisatie, publikatie en een aantal andere activiteiten. Hiermee voert zij echter parallelle opdrachten als de administratie uit. Is dat nog wel zinvol ?

Ten tweede, houdt de v.z.w. zich ook bezig met het inzamelen van sponsorgeld en het verlenen van fiscale attesten voor particulieren voor giften aan bepaalde verenigingen. Dat zijn zeker nobele activiteiten, maar behoort dit tot de taken van de ambtenaar ? Ik meen van niet.

Ten derde, — daarover gaat het hier vooral — pakt de v.z.w. nu ook eigen restauratieprojecten aan van gebouwen die inderdaad al jaren verkommeren. Ik heb het daar zeer moeilijk mee, want nu komen wij in een situatie terecht waarbij personen die een dossier opstellen en indienen voor de aanvraag van een restauratiepremie, dezelfde zijn als degenen die de aanvragen behandelen in de administratie. Bij de uitvoering van de werken zijn zij gecontroleerden en controleurs. De restauratie is geen taak meer voor de v.z.w.. Dat is belangenvermenging, een situatie waarbij de betrokkenen twee petjes opzetten, en dat is deontologisch niet verantwoord.

Dat geeft bovendien aanleiding tot wrijving in de sector want sommigen

Barbé

merken hoe zij jaren op hun subsidies moeten wachten, terwijl anderen zeer snel hun restauratiepremie krijgen. Dat is niet gezond.

Fundamentele vraag luidt dus welke rol de minister voor deze v.z.w. nog weggelegd ziet. Is er sowieso nog een rol weggelegd? Kan zij dus verdergaan met het verzamelen van sponsorgelden, het verlenen van fiscale attesten en het in erfpacht nemen van monumenten en het restaureren? Wat met de reeds begonnen projecten? Kan de huidige directeur van uw bestuur afgevaardigd bestuurder van de v.z.w. blijven?

Ik stel trouwens met enig genoegen vast dat minister Kelchtermans een omzendbrief aan de gemeenten heeft gericht over de gemeentelijke v.z.w.'s, omdat er op dat vlak nogal eens wat verkeerd loopt. Minister Kelchtermans wil hier klaarheid brengen en vraagt de gemeenten ter zake voorstellen te doen. Het lijkt me logisch dat de Vlaamse regering deze houding ook aanneemt ten opzichte van het eigen Vlaamse niveau.

Ik zal ten slotte even ingaan op drie specifieke projecten die de v.z.w. restaureert.

Er is, ten eerste, de restauratie van het orgel in de Sint-Pauluskerk in Antwerpen. Het dossier, op basis waarvan uw collega, mijnheer de minister, nog een restauratiepremie heeft verleend, noem ik een staaltje van juridische spijttechnologie. Hoewel het helemaal in orde is, heb ik politiek toch bedenkingen bij de techniek waarbij men een premie toekent op grond van een besluit dat nog niet in het Staatsblad is verschenen. Wie van het besluit op de hoogte is, kan er dus gebruik van maken — wat ook gebeurd is —, de anderen niet.

In dat verband kan ik niet anders dan — ik heb het in mijn interpellatieverzoek niet aangekondigd — ook een actueler probleem te signaleren. Er zijn blijkbaar verontrustende zaken aan de gang. Zo was overeengekomen dat de Koninklijke Commissie Monumenten en Landschappen bij de restauratie zou worden betrok-

ken. Daarin hebben trouwens een aantal deskundigen zitting. Nu wordt die echter buitenspel gezet. Het zou toch al te gek en ondenkbaar zijn dat het meest monumentale orgel van Vlaanderen ondeskundig wordt gerestaureerd?

Ik zou toch willen vragen, en zal daar zo nodig ook in andere interpellaties op terugkomen, dat bij dit restauratieproject de uiterste aandacht aan de kwaliteit van de werken zou worden besteed.

Ten tweede, de restauratie van de jarenlang verkommerde Predikherenkerk te Leuven, een waardevol monument, is opgestart. Ook hier heeft de Stichting een erfpachtvereenkomst afgesloten met de stad. Zij heeft een restauratiepremie aangevraagd en deze werd verleend bij ministerieel besluit van 27 februari 1992.

Ik heb een detailvraag bij de procedure. Als u mij het antwoord vandaag schuldig mocht blijven, zal ik mij tevreden stellen met het antwoord dat u mij in de nabije toekomst zal willen verstrekken.

Een restauratiepremie kan enkel worden toegekend voor monumenten die niet bestemd zijn voor de eredienst. De Predikherenkerk stond weliswaar al jarenlang leeg, maar de procedure tot ontheffing van de eredienst zou nog niet zijn afgerond. Zou de restauratiepremie verleend zijn bij een ministerieel besluit dat hier niet van toepassing kon zijn?

Verder blijkt dat de architect voor deze restauratiewerken tevens ambtenaar is bij uw bestuur. Werden de juridische voorwaarden van de cumulregeling gerespecteerd? Ambtenaren mogen ook na hun uren beroepsactiviteiten uitoefenen met in inachtneming van een aantal voorwaarden.

Is het deontologisch verantwoord dat een ambtenaar van het bestuur Monumenten en Landschappen ook nog architect speelt in een project van de Stichting?

Bij de restauratie in Leuven zouden een aantal zaken mislopen. Bij de

werken zouden belangrijke muurschilderingen zijn gevonden, die bij gebrek aan geld met een laagje kalk zouden zijn bedekt in afwachting van een eventuele latere restauratie.

Tijdens de werken zou ook een deel van het interieur zijn beschadigd. Beschadiging bij restauratie is weliswaar een zeer relatief begrip; wat voor de ene waardevol is, is het daarom nog niet voor de andere. Hierbij rijst wel de vraag of voor een degelijke controle over een project waarvan de v.z.w. erfpachthouder is, geen rol is weggelegd voor de Koninklijke Commissie? De Commissie heeft een bezoek gebracht, maar de resultaten van dit bezoek zijn mij niet bekend. Speelt die commissie een rol in dat dossier?

Ten derde, de Sint-Bernardusabdij te Hemiksem werd door de gemeente in erfpacht gegeven aan de Stichting. Ook hier rijst de vraag naar de rol van uw ambtenaar-architect die ook architect speelt bij de restauratie. Is dit wettelijk en deontologisch verantwoord?

Mijnheer de minister, bij ministerieel besluit van 27 februari 1992 heeft u een restauratiepremie toegekend aan de Stichting. In het besluit lees ik: . . . de Stichting, erfpachthouder. . . Dat klopt, maar de Stichting werd pas erfpachthouder van de abdij twee dagen voor het uitvaardigen van dat ministerieel besluit. Het aanvraagdossier werd wel maanden voordien ingediend en het advies van de inspectie van Financiën dateert van 18 december. Daaruit besluit ik dat de Stichting Monumenten en Landschapszorg een restauratiepremie aanvraagt voor een monument, waarvan ze nog niet eens officieel erfpachthouder is geworden. Ik neem aan dat men de achterstand bij Monumentenzorg wil inhalen, maar de wet moet toch worden gerespecteerd. Dat is een onwettelijke praktijk.

Ik heb ook even de cijfers van de subsidies nagerekend. Er werden verschillende subsidiekanalen aangesproken: het Impulsfonds voor een bedrag van 16 miljoen frank, een restauratiepremie, het EG-fonds, de Nationale Loterij. . . De optelling van

Barbé

die subsidiebedragen levert een uitkomst op van van 49,8 miljoen frank, terwijl de kosten voor de werken slechts 48,9 miljoen frank belopen.

Ik stel ook verschillen vast tussen de cijfers in het dossier dat door u werd goedgekeurd en de cijfers in het dossier dat de minister-president heeft goedgekeurd. Voor wie elk dossier afzonderlijk bekijkt en geen weet heeft van het bestaan van het andere, kloppen de cijfers. Wanneer de puzzel in elkaar wordt gepast, dan wordt duidelijk dat er met cijfers en met subsidies werd gegoocheld.

Tot besluit stel ik vragen in verband met het optreden van de Stichting zelf, over de gang van zaken bij restauraties in Leuven en Antwerpen, alsook in verband met de wettelijkheid van de subsidies, vooral aangaande het dossier van Hemiksem.

Ook stel ik de fundamentele vraag over de zin van de Stichting. Is er in uw beleid nog een rol weggelegd voor de Stichting in het monumentenbeleid in Vlaanderen ?

Ik heb ook een vraag gesteld in verband met de ambtenaar-architect. Afhankelijk van uw antwoord zal ik hieromtrent een motie indienen. Mijnheer de minister, bij het begin van de bespreking heb ik gezegd dat u een belangrijke aanzet heeft gegeven voor een vernieuwd monumentenbeleid. U heeft ook de kredieten opgetrokken en u bent gestart met het verwerken van de wetgeving. Maar, of u nu werkelijk werk wil en zal maken van een vernieuwd monumentenbeleid — en heel wat mensen in Vlaanderen verwachten dit — hangt voor ons af van uw houding ten opzichte van het dossier van de Stichting.

De voorzitter : De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit mij aan bij deze interpellatie omdat het probleem van de v.z.w. Stichting Monumenten- en Landschapszorg geen toonbeeld van goed bestuur is. Zij

lijkt mij een soort van parallelle administratie, maar niet werkend volgens de regels van de administratie.

Sta mij toe daarvan één luik, dat door vorige spreker werd aangesneden, toe te lichten, met name het dossier van de orgelrestauratie. Ook in dit dossier is de v.z.w. zeer actief.

Een systeem dat hier ook reeds naar voren werd gebracht, is de erfpacht. Onder het mom van snel en soepel werken, geeft men overheidssubsidies, zonder enige degelijke controle van de v.z.w.

Er werd hier reeds het meest bekende voorbeeld van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen aangehaald, waar in feite een openbare aanbesteding werd vermeden en waarvoor een intern circuit van subsidiëring werd gecreëerd. De goedkeuring door de directeur van het bestuur van Monumenten en Landschappen volstaat.

Het is enigszins eigenaardig vast te stellen dat voornoemd directeur voorzitter is van de v.z.w. Monumenten en Landschappen, die deze premie aanvraagt en ontvangt.

Ik meen dat men niet erg achterdochtig moet zijn, maar dit is toch duidelijk een vorm van **belangenvermenging**.

In de betrekkelijk kleine kring van orgelbouwers is de ergernis vanzelfsprekend zeer groot.

Een bijkomend element is dat meer en meer kerkfabrieken niet meer de normale subsidiekanalen volgen, maar een ander circuit aanduiden. Zij beweren dat, wanneer zij via Brussel gaan, de kostprijs, niettegenstaande de subsidiëring, veel hoger ligt. Belangrijk element ter zake is het vermijden van de lange lijdensweg met allerlei hindernissen.

Mijnheer de minister, dit is geen gezonde situatie. Ik verzoek u dan ook met aandrang daaromtrent een verklaring te geven. Uw woordvoerder heeft op een bepaald ogenblik een reactie gehad op een open brief van de Belgische Federatie van Orgelbouwers. Ik citeer uit een artikel in Het Volk van 21-22 maart 1992 waar-

in wordt gezegd : De open brief wordt ernstig genomen. Verschillende ondertekenaars werden in deze zaak al gehoord. Toch kan een minister, die kort na de machtsovername dit dossier in de schoot kreeg, niet zomaar zijn eigen administratie voor schut zetten door in te gaan tegen het advies van een commissie die hij zelf in het leven heeft geroepen, die het dossier grondig heeft bestudeerd en een uitvoerig gemotiveerd advies heeft afgeleverd. Daarbij komt nog dat hij bezwaarlijk de werken kan doen stopzetten telkens wanneer een individueel expert of een belangengroep aan de noodrem trekt. Dit zou een hopeloze achterstand met zich brengen in de lopende dossiers die Monumentenzorg nog in de lade heeft liggen. Overigens is de Belgische Federatie van Orgelbouwers lang niet de enige groepering die zich met kennis van zaken over dergelijke restauratiedossiers kan uitspreken, en het is **duidelijk** dat in deze controverse ook een "aantal persoonlijke belangen en afrekeningen in het spel zijn, einde citaat.

Mijnheer de minister, ik heb nooit enig resultaat kunnen terugvinden van het door u aangekondigde onderzoek. Het ware misschien nuttig de eventuele gegevens schriftelijk te bezorgen.

Er werd mij meegedeeld dat ook onder de bevoegdheid van toenmalig minister Dewael het Hoog Komitee van Toezicht een onderzoek heeft verricht. Indien dit juist is, dan lijkt het ogenblik gekomen om dit verslag op zijn merites te beoordelen.

De Federatie voor Belgische Orgelbouwers, die het grootste deel van de orgelbouwers vertegenwoordigt, keurt dit beleid totaal af. Men spreekt van een bevoordeling van één firma.

Minister J. Sauwens : Dit is een flagrante beschuldiging, mijnheer De Mol.

De heer J. De Mol : Men kan deze beschuldiging niet zomaar wegwuiven omdat man en paard worden genoemd.

De Mol

De federatie stelt dat de orgelambtenaar systematisch via allerlei spitsvondigheden in het aanbestedingsdossier, vooral door de gevreesde controle achteraf, één firma bevoordeelt.

Minister J. Sauwens : Mijnheer De Mol, er is geen onderzoek van het Hoog Komitee van Toezicht geweest. De beweringen die u hier naar voren brengt, komen uit een krantenartikel. Er is wel een onderzoek geweest op basis van dit soort beweringen, dat heeft tot geen enkel resultaat geleid. De persoon in kwestie is van alle schuld vrijgesproken. Een dergelijke delicate materie moet met de nodige omzichtigheid worden behandeld.

U hebt zelf gezegd dat het een kleine wereld is waar veel concurrentie bestaat op het kunstzinnige en technische vlak.

De heer J. De Mol : Mijnheer de minister, dit is de aanzet om een aantal zaken duidelijk te stellen.

Minister J. Sauwens : Ik heb geen enkel dossier betoelaagd inzake orgelbouw voor deze v.z.w.

De heer J. De Mol : En de Sint-Pauluskerk in Antwerpen ?

Minister J. Sauwens : Deze is nooit door mij betoelaagd.

De heer J. De Mol : Mijnheer de minister, het gaat niet over het feit of u hebt betoelaagd. Het gaat over het systeem van de v.z.w. Monumentenzorg dat hier wordt aangeklaagd, waarbij men minstens kan spreken van belangenvermenging.

Ik geef een klein onderdeel, met name de orgelbouw. Wanneer u meent dat deze feiten niet juist zijn, dan wordt het de hoogste tijd klaarheid te scheppen in dat dossier.

De ambtenaar die het aanbestedingsdossier maakt, voert ook de intonatiewerken uit voor een bepaalde firma. Dit mag zo maar niet worden weggewuifd.

Er zijn tientallen technieken om be-

paalde firma's uit te schakelen. Ik geef een paar voorbeelden : voor de herstelling van orgelpijpen wordt het gebruik verplicht van een metaalwals waarover alleen een bepaalde orgelbouwer beschikt ; voor het orgel in Havege-Poperinge — dat is dus na te trekken — moeten de proeven van solderen van de orgelpijpen beoordeeld worden door een eenzijdig samengestelde jury ; mocht de aanbesteding voor de restauratie van het orgel van de Sint Pauluskerk te Antwerpen op een normale manier zijn gebeurd — en dus zeker niet per fax —, zou ze minstens 27 percent goedkoper zijn uitgevallen. Zo werd voor het demonteren van de pedaal-laden 210.000 frank aangerekend, terwijl volgens orgelbouwers deze klus kan worden geklaard door vier arbeiders op één werkdag waardoor dit werk maximaal 50.000 frank had mogen kosten. Mijnheer de minister, als u deze voorbeelden van mij niet wil aannemen, laat ze dan eens natrekken, maar langs verschillende kanten.

De prijs van restauratiewerken aan een orgel door de v.z.w. gegund, ligt altijd hoger dan normaal en het lijstje van voorbeelden is nog langer : onder het mom van restauratie betaalt de Vlaamse Gemeenschap het nieuwe orgel in Grimbergen, kostprijs 15 tot 20 miljoen frank. De uitleg is dat de kast beschermd is, maar het orgel zelf is het niet. Grimbergen krijgt dus een volledig nieuw orgel in het kader van een restauratiedossier. De restauratie van het orgel van Westerlo wordt op 10 miljoen frank geraamd.

Minister J. Sauwens : Worden al deze orgeldossiers door dezelfde v.z.w. beheerd ?

De heer J. De Mol : Toch niet. In Westerlo heeft de firma die steeds begunstigd wordt een orgel gebouwd waarvan de kostprijs twee keer hoger ligt dan de marktwaarde. Mijnheer de minister, u mag mij altijd zeggen dat ik het verkeerd voorheb, maar dan enkel via een grondig onderzoek.

Ik wijs er ook nog op dat in die verschillende dossiers vaak dezelfde ambtenaar heeft meegewerkt. Op de duur -en dat is het drama- gaat men

werken zonder Monumentenzorg ; men ontsnapt aan de lange lijdensweg en aan de hogere prijzen, maar met het risico dat waardevolle orgels verloren gaan.

Mijnheer de minister, ik wens geen heksenjacht te ontketenen, maar ik vraag mij toch af of niet het ogenblik is aangebroken om het Hoog Comité van Toezicht in te schakelen. Het geld van de gemeenschap kan toch nuttiger worden besteed.

De werking en de samenstelling van de v.z.w. Monumenten- en Landschapszorg wijst op een belangenvervlechting die echt niet door de beugel kan. Dat een ambtenaar aan zichzelf, als voorzitter van de v.z.w., gelden beschikbaar stelt, is toch onaanvaardbaar .

Ik stel voor op dat terrein op korte termijn orde op zaken te stellen. U kan eventueel het Hoog Comité van Toezicht vragen een onderzoek ten gronde uit te voeren. Dat is de enige manier waarop in deze zaak klaarheid kan worden geschonken.

De voorzitter : De heer Eeman heeft het woord.

De heer J. Eeman (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, de interpellatie van de heer Barbé geeft ons de gelegenheid de aandacht te vestigen op de rol die het privé- initiatief en ook de v.z.w.'s hebben in de monumentenzorg. Het is immers een illusie te menen dat de overheid alleen de zorg aankan voor het cultureel erfgoed. Mag ik daarbij een drietal punten naar voren brengen.

Ten eerste, in 1987 werd op initiatief van toenmalig gemeenschapsminister Dewael een brochure uitgegeven met als titel :De fiscus en het cultureel erfgoed. Dit gebeurde in uitvoering van het regeerprogramma van de Vlaamse regering waarbij was vermeld : dat de mogelijkheden voor de vervanging van de directe subsidies door verminderingen geboden door nationale maatregelen maximaal moesten benut worden. Voor zover mij bekend, was dit uitgangspunt voor de Stichting Monumenten- en Landschapszorg om aan sponsorwer-

Eeman

ving te gaan doen ten behoeve van het cultureel erfgoed, een activiteit die moeilijk door de overheid zelf kon worden verricht. Graag vernam ik wat de oproep van minister Dewael om aan sponsorwerving te doen, heeft opgeleverd.

Ten tweede, toen voormalig gemeenschapsminister Walt Niel besliste een bijdrage te leveren om de oprichting van de Monumentenwacht Vlaanderen mogelijk te maken, was het de bedoeling om deze nieuwe v.z.w. een belangrijk maatschappelijk draagvlak te bezorgen. Dit in de vorm van een Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg die het onderlinge contact tussen verenigingen die zich inzetten voor monumentenzorg zou stimuleren en coördineren. Nu deze contactcommissie onlangs werd opgericht, vernam ik graag hoe de minister de verdere evolutie hiervan ziet.

In de Angelsaksische landen neemt de National Trust de monumentenzorg op zich. Dit is een vereniging die monumenten aankoopt, restaureert en onderhoudt.

Graag vernam ik van de minister of hij eventueel het oprichten van een soortgelijke Vlaamse trust overweegt en zo ja, in welke mate hierbij een rol is weggelegd voor de Stichting Monumenten en Landschapszorg v.z.w..

Zonder in te gaan op de verschillende visies die hier werden weergegeven, wil ik erop wijzen dat de problematiek van de orgelrestauratie in het verleden heel wat deining heeft teweeggebracht.

Samen met de andere interpellanten hoop ik dat er voor deze situatie zo vlug mogelijk een oplossing zal worden gevonden.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister J. Sauwens (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, ik dank de interpellanten omdat zij mij de gelegenheid geven om als minister, bevoegd voor Monumenten en Land-

schappen een aantal insinuaties en uitspraken te weerleggen.

In de pers wordt de Monumenten- en Landschapszorg hoogst ongenueanceerd gehemeld. Er wordt beweerd dat topambtenaren zouden zijn betrokken bij fraude met betrekking tot de Monumentenzorg.

De parlementaire democratie heeft geen behoefte aan dit soort van verdachtmakingen en insinuaties.

In de eerste plaats wil ik erop wijzen dat de Stichting Monumenten en Landschapszorg v.z.w. niet is opgericht op initiatief van één van mijn voorgangers, de toenmalige minister van Cultuur, doch door zes ambtenaren, die deze vereniging op eigen initiatief en ten persoonlijke titel hebben opgericht. Ik zou dus kunnen antwoorden dat ik met deze v.z.w. niets te maken hebben, afgezien van het feit dat zij een toelage ontvangt en dat wij een restauratiepremie toekennen aan een aantal projecten die door deze vereniging werden ingediend.

Gezien deze v.z.w. jaarlijks een toelage van 1,5 miljoen frank ontvangt, zal ik haar doelstellingen samen met u overlopen.

De Vlaamse regering kan geen specifieke rol opleggen aan privé-instellingen, verenigingen of stichtingen vermits deze hun doelstellingen en werkzaamheden zelf bepalen. Ook voor ambtenaren geldt de vrijheid tot het oprichten van verenigingen. Dit geldt ook voor de Stichting Monumenten en Landschapszorg v.z.w. die tot doel heeft, ik citeer de bescherming van het roerend en onroerend cultuurbezit, alsmede van de landschappen. Onder bescherming wordt verstaan : identificatie, studie, beveiliging, onderhoud, conservatie, restauratie, valorisering, alsmede de integratie in het kader van de hedendaagse maatschappij. Einde citaat.

V.z.w.'s die zich inlaten met monumenten- en landschapszorg spelen een niet onbelangrijke complementaire rol bij het overheidsbeleid. Dit geldt ook voor deze v.z.w.. De heer Eeman heeft er terecht op gewezen

dat de overheid niet alles zelf kan doen.

In Nederland bijvoorbeeld zetten sinds vele jaren honderden verenigingen zich met groot succes in voor monumenten- en landschapszorg. Dat de jongste jaren ook in Vlaanderen heel wat verenigingen zijn ontstaan die zich inzetten voor het behoud van ons cultuur- en landschapspatrimonium verheugt ons.

Ik wijs in dit verband op het baanbrekend werk dat de Koning Boudewijnstichting verricht die als een aparte structuur complementair werk doet en een heel specifieke opdracht heeft.

In mijn beleidsverklaring Een Vlaams monumenten en landschapsbeleid van mei vorig jaar heb ik gesteld dat de verdere oprichting van plaatselijke patrimoniumcommissies moet worden aangemoedigd. Hun rol is belangrijk bij de sensibilisering van het publiek door de uitgave van brochures, boeken, vouwbladen, postkaarten, films, videobanden, enzovoort, en door de organisatie van tentoonstellingen, openstellingen, monumentenwandelingen of de organisatie van kunstmanifestaties in monumenten. Ze verrichten veldwerk door het onderhouden, instandhouden en restaureren van monumenten die ze in eigendom, erfpacht, vruchtgebruik of huur hebben. Ze houden zich ook bezig met de verwerving van sponsoring en de verzameling en ontsluiting van de kennis over de monumenten en hun conservatie.

Het toegenomen belang van dergelijke verenigingen uit zich inmiddels in de recente oprichting van een Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg die, eenmaal operationeel, zou moeten functioneren als een ontmoetingsplatform voor de verschillende monumentenverenigingen die op het terrein werkzaam zijn. In deze nieuwe structuur wordt momenteel werk gemaakt van de uitbouw van een programma teneinde op een constructieve manier de rol van het verenigingsleven in de monumenten- en landschapszorg permanent te evalueren en te stimuleren. Op termijn zou hieruit misschien een soort national

Sauwens

trust kunnen groeien. De vraag hiernaar is me niet ongenegen. Ik heb in dit verband al gesprekken gevoerd en binnenkort zal hierover advies worden uitgebracht.

Het juridisch Angelsaksisch recht vormt een totaal ander kader dan het onze waarin trouwens dit soort trustvorming expliciet wordt vermeld. Wij zullen niet op dezelfde manier kunnen werken.

De grondwettelijke vrijheid van vereniging geldt ook voor ambtenaren. Aangezien de ambtenaren die lid zijn van de Stichting Monumenten- en Landschapszorg v.z.w. dit te persoonlijke titel zijn en deze vereniging activiteiten ontwikkelt die complementair zijn aan deze van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap meen ik dat er geen bezwaar is tegen het feit dat deze ambtenaren lid blijven van deze V.Z. w.. Waarom zouden de ambtenaren zulk werk niet mogen verrichten in hun vrije tijd en anderen wel? Ik reken er echter wel op dat zij met de nodige kiesheid te werk gaan.

Van zodra blijkt dat er een belangenvermenging zou zijn, ben ik vanzelfsprekend bereid dit probleem te onderzoeken en hoort dit thuis bij de tuchtdossiers van ons personeelsstatuut. Uiteraard zal ook in dit geval het onderzoek met de nodige kiesheid moeten worden uitgevoerd.

Ik wijs het parlement erop dat we steeds kleiner wordende kabinetten hebben. Mijn kabinet beschikt dus niet over een orgelspecialist die het werk van die ene orgelspecialist van de Vlaamse Gemeenschap kan controleren. Ik betrouw dus op mijn administratie. Over de kwaliteit en de techniciteit van een orgelrestauratie bijvoorbeeld kunnen heel wat meningen bestaan. Hetzelfde geldt voor de andere kunstafdelingen, zoals het theater.

Dit neemt echter niet weg dat wij een aantal vragen hebben laten onderzoeken zonder daarvan echter dossiers te maken voor het Hoog Comité van Toezicht.

Bij eerdere onderzochte klachten werden de betrokken ambtenaren trouwens steeds vrijgepleit. Ik wens te benadrukken dat zowel de architect als de orgelbouwer zonder enige vergoeding vanuit het privé-circuit hun medewerking verlenen aan de geciteerde dossiers. Indien u ter zake over andere aanwijzingen beschikt, kunt u mij deze meedelen. Ik zal dan een onderzoek instellen.

De voorzitter : De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol : Mijnheer de minister, indien ik u goed heb begrepen, is het dus wel degelijk zo dat de ambtenaar in kwestie gratis diensten heeft verleend aan een firma.

Minister J. Sauwens : Neen, hij heeft niet aan een firma maar aan de bouwheer gratis diensten verleend! Dit gebeurt reeds tientallen jaren.

De heer J. De Mol : Dat is toch precies hetzelfde! Het is niet de bouwheer maar de aannemer die de herstelling uitvoert. Ik wil duidelijkheid ter zake. Is het correct dat de ambtenaar in kwestie tussenbeide is gekomen bij de intonatie werken? En werd hij daarvoor al dan niet betaald?

Minister J. Sauwens : Onze administratie telt een aantal specialisten in welbepaalde materies. Zij behandelen de dossiers tot op de werf. Dit betekent evenwel niet dat zij handen spandiensten leveren aan de aannemer! Een aantal delicate en subtiële restauratiewerken worden op deze manier wel direct begeleid. Hiertegen kan geen bezwaar worden geuit. De directe begeleiding — en ik benadruk dat dit de beste manier is waarop de dossiers moeten worden afgehandeld — gebeurt trouwens reeds tientallen jaren. Ik wens dan ook publiek de verdediging op te nemen van de dienst Monumenten- en Landschapszorg die met zeer beperkte mankracht, namelijk met 90 mensen en in niet altijd even gemakkelijke omstandigheden, een enorm aantal dossiers moet verwerken.

De heer J. De Mol : Tussen het uitvoeren van intonatie werken en hetgeen waarover u spreekt, bestaat na-

tuurlijk een groot verschil! Volgens mijn informatie gaat het over de eigenlijke intonatie werken en niet over de klank die bij de controle moet worden vastgesteld. Het is werkelijk de toonzetting die door de ambtenaar werd uitgevoerd. Vervolgens voerde hij de controle op datzelfde werk uit. Indien mijn gegevens kloppen, loopt er toch iets fout! Ik ken geen enkele ambtenaar van Stedebouw die een bouwvergunning in orde brengt door zelf architect te spelen.

Minister J. Sauwens : Ik weet niet over welk dossier u het hebt. Ik wens vooral dat een aantal waardevolle monumenten — en een aantal orgels horen daarbij — op de kwalitatief beste manier worden gerestaureerd. Ik weet niet over welk orgel u het hebt maar ik heb problemen met de intonatie van een aantal uiteenzettingen die een perfecte weergave zijn van de sfeer van scandalitis en verdachtmaking die blijkbaar deze samenleving meer en meer beheerst. Het gaat niet op dat ambtenaren die zich volledig en soms ook na hun dagtaak inzetten voor hun werk, automatisch verdacht zijn. Trouwens, ik hoef ter zake geen beleidsverantwoordelijkheid af te leggen. Indien er tuchtdossiers worden gemeld, zullen ze op een correcte manier worden afgehandeld.

Iedere vorm van belangenvermenging moet worden tegengegaan, en de nodige kiesheid moet aan de dag worden gelegd. Deze ambtenaren hebben trouwens geen enkele delegatie om restauratiepremie toe te kennen. Alle premies, hoe klein ook, zowel voor de lokale en regionale besturen als voor de particuliere sector, worden door mij als minister bevoegd voor Monumenten en Landschappen ondertekend. Bovendien zijn deze premies voorafgaandelijk onderworpen aan het akkoord van de inspectie van Financiën en aan het akkoord van het Rekenhof voor wat het saldo betreft.

In verband met de financiering van de restauratie van de voormalige Sint-Bernardusabdij te Hemiksem zien de cijfers er als volgt uit. De geraamde kostprijs van de restauratie van de toren en de torenvleugels van

Sauwens

de abdij bedraagt 48911.967 frank. In het ministerieel besluit van 27 februari 1992 tot het toekennen van een restauratiepremie wordt gesteld dat de restauratie 41.805.100 frank bedraagt, maar in dit bedrag is de BTW niet inbegrepen, wat de oorzaak voor het verschil in bedragen kan zijn. Vermits het ministerieel besluit dateert van voor de aanpassing van de BTW-tarieven op 1 april 1992, bedroeg het verschuldigde BTW-tarief op dat ogenblik 17 procent. De BTW voor de restauratie van de abdij bedroeg derhalve 7.106.867 frank. Dat geeft een totaal van 48.911.967 frank, BTW inbegrepen, en dit is precies het bedrag dat in het dossier van de impulsgebieden staat vermeld.

Een deel van de gebouwen wordt immers herbestemd als bedrijvencentrum, wat volledig kadert in de doelstellingen van het economisch impulsgebied.

Ik verwijs hierbij naar mijn beleidsverklaring waarin ik heb gevraagd meer aandacht te besteden aan de herbestemming van de gebouwen, want dat is de beste vorm van bewaring en beheer. In juli 1992 heeft minister-president Van den Brande, bevoegd voor Economie, zijn principiële goedkeuring verleend, en er werd voorlopig een voorschot van 1,8 miljoen frank uitbetaald. De overeenkomst zelf wordt eerstdaags getekend.

Om tot het bedrag van 48.911.967 frank te komen, bracht de Nationale Loterij 18.314.000 frank in, het impulsgebied 16.000.000 frank, Renaval 2.832.810 frank, het Vlaamse Gewest – Monumentenzorg 7.896.275 frank, de provincie Antwerpen 2.368.883 frank – 7,5 procent van de restauratiepremie-, en de gemeente Hemiksem 1.500.000 frank.

Op basis van het ministerieel besluit van 27 februari 1992 is de gemeente Hemiksem in principe echter verplicht een bijdrage van 2.368.883 frank te leveren. Tussen de gemeente en de opdrachtgever van de werken, in dit geval de Stichting Monumen-

ten- en Landschapszorg vzw, werd een erfpachtovereenkomst gesloten waarin stond gestipuleerd dat de Stichting dit bedrag niet volledig zou opvragen, maar dat de bijdrage vanwege de gemeente Hemiksem omwille van budgettaire redenen zou beperkt blijven tot 1.500.000 frank.

Dank zij het aantrekken van deze externe financiering kon de bijdrage vanwege het Vlaamse Gewest – Monumentenzorg beperkt blijven tot de vermelde 7.896.275 frank, zijnde de helft van het bedrag dat het Vlaamse Gewest zou moeten betalen indien de Stichting beroep had gedaan op de dubbele restauratiepremie die werd ingesteld bij besluit van 4 december 1991 van de Vlaamse Executieve. Als de gemeente de restauratie volledig op zich had genomen, zou de bijdrage van het Vlaamse Gewest zelfs zijn opgelopen tot 60 procent, die van de provincie tot 20 procent en die van de gemeente eveneens tot 20 procent.

Wanneer u de vraag stelde, collega Eeman, was de vraag naar sponsoring zeer groot, want de regering kan dit inderdaad niet allemaal zelf opbrengen. De Stichting heeft de voorbije jaren meer dan 150 miljoen frank aan sponsorgeld aangetrokken dat integraal werd besteed aan landschaps- en monumentenzorg. Zo realiseerde zij een aanzienlijke besparing voor de subsidiërende overheden. Bovendien ontwikkelde de vereniging verscheidene initiatieven die voor het monumentenbeleid in Vlaanderen ongetwijfeld een waardevolle aanvulling vormden.

Tot slot wil ik nog even de drie dossiers ter sprake brengen die in een schandalensfeer dreigden terecht te komen. Het dossier in verband met het orgel van de Sint-Pauluskerk kreeg ook in het kader van Antwerpen '93 absolute prioriteit. De abdij van Hemiksem is een Vlaams monument dat totaal aan het verkommen was en dat door de inspanningen van de v.z.w. kan worden gerestaureerd tegen een betaalbare prijs en er wordt ook aan een herbestemming gewerkt. Ten slotte is er nog het dossier van de Predikherenkerk in Leuven, een monument dat in geen enkel monumentenoverzicht ontbreekt.

Deze drie monumenten waren meestal eigendom van de kerkfabriek of de gemeente, die geen van beide over toereikende middelen beschikten om het dossier zelf af te handelen. Zoals het in alle ons omringende landen ook het geval is, leveren V.Z.W.% en een aantal kringen die met de monumentenzorg zijn begaan, enorme inspanningen om het patrimonium in stand te houden. Ik wil er op wijzen dat ik niet over gegevens beschik waaruit zou blijken dat de werking van deze v.z.w., die volledig in de privé-sfeer opereert, niet langer zou mogen worden gesubsidieerd met 1.500.000 frank zoals vaststaat. Indien er zich onregelmatigheden voordoen, ben ik altijd bereid dit te onderzoeken, maar wij moeten in feite zoveel mogelijk privé-instanties aantrekken om met ons aan de monumentenzorg te werken.

De heer L. Barbé : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Sta mij toe een korte repliek te geven.

Ten eerste, de v.z.w.? hebben inderdaad een belangrijke taak in de zorg voor Monumenten en Landschappen. Het laatste jaar zijn er aan een aantal v.z.w.'s restauratiepremies toegekend voor bijzonder interessante projecten. Hier gaat het echter niet om een gewone v.z.w., maar om een V.Z.W. met ambtenaren. Een van hen, de afgevaardigde bestuurder is ook directeur van het bestuur Monumenten en Landschappen van de minister, anderen zijn tewerkgesteld bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dit is voor mij deontologisch onverantwoord.

Minister J. Sauwens : Meent u dat een ambtenaar geen lid kan zijn van een v.z.w. ?

De heer L. Barbé : Een ambtenaar kan lid zijn van een v.z.w., het recht op vrije vereniging is een goede zaak. Indien dit echter zo ver gaat dat één van uw directeurs afgevaardigd bestuurder is van een v.z.w. die zelf monumenten in erfpacht neemt, er een restauratiepremie voor aanvraagt en vervolgens het restauratiedossier zelf behandelt, kan dit niet. U neemt inderdaad de eindbeslissing, maar zij behandelen het dossier toch ook.

Minister J. Sauwens : Hebt u er iets op tegen dat de Predikherenkerk, de Abdij van Hemiksem of het Sint-Paulusorgel worden gerestaureerd ?

De heer L. Barbé : Ik vind dit prachtig, dit mocht al eerder zijn gebeurd, maar op een deontologisch en juridisch correcte manier.

Mijnheer de voorzitter, ten tweede, er wordt beweerd dat ik de gebeurtenissen in Hemiksem in de schandaalsfeer trek. Ik beschik over cijfers van het Rekenhof en volgens mij bedraagt het bedrag voor de subsidies 49,8 miljoen frank en dat voor de werken 48,9 miljoen frank. Volgens de minister is er een overeenkomst tussen de gemeente en de v.z.w. en levert de gemeente maar een bijdrage van 1,5 miljoen frank, waardoor de optelsom wel klopt. Het feit dat de gemeente minder geld geeft aan de v.z.w. is juridisch mogelijk, maar dan moet dit ook zijn vermeld in het ministerieel besluit. In het besluit van de Vlaamse Executieve tot instelling van de restauratiepremie staat echter zwart op wit dat de gemeente een hogere of lagere bijdrage kan geven, mits goedkeuring van de minister. Voor dit dossier is deze goedkeuring er niet, ik blijf er dus bij dat er onwettelijke dingen zijn gebeurd. Ook het feit dat de v.z.w. het dossier heeft ingediend voor zij officieel de erf-pacht had, noem ik onwettelijk.

Ten derde, collega De Mol heeft bewezen dat er in Monumenten- en Landschapszorg blijkbaar dingen gebeuren die niet kunnen. De schandaalsfeer die ik zou hebben opgeroepen, was blijkbaar onderhuids reeds aanwezig. Het is in ieders belang dat er hierover verduidelijking komt.

De minister heeft in zijn administratie blijkbaar een persoon die is gespecialiseerd op het vlak van orgels. Uiteraard kan deze persoon niet worden gecontroleerd door iemand op uw kabinet anders met dezelfde capaciteiten. Terecht werd hierbij verwezen naar het theater, waar men ook problemen heeft op het gebied van kwaliteit en beoordeling, maar waar een adviesraad werd opgericht die goed functioneert en waar competente mensen enige vernieuwing bren-

gen in een moeilijk veranderbaar wereldje.

Ook op het vlak van de monumenten en landschappen is er de Koninklijke Commissie Monument- en Landschapszorg. Dit is volgens mij een debat apart. Mijn vraag is in hoeverre de Koninklijke Commissie — ik heb mijn vragen over de werking en het besluit tot oprichting ervan — geen aanvullende rol kan spelen bij de administratie. Ik denk dat dit politiek gezien een bijzonder belangrijke vraag is.

De voorzitter : De heer De Mol heeft het woord.

Mijnheer J. De Mol : Mijnheer de minister, ik heb een korte opmerking in verband met de belangenverveling.

Het is goed dat u een bocht neemt en zegt dat iedereen toch lid mag zijn van een v.z.w. Dat is echter niet de discussie. Het gaat hem over het feit dat dezelfde ambtenaar aan die v.z.w. miljoenen frank kan bezorgen die de v.z.w. dan zonder enige controle kan besteden. Dat is het probleem. Ik heb het voorbeeld gegeven van de Sint-Pauluskerk waar men geen enkele prijsvergelijking heeft gedaan. De prijsofferte is gewoon gebeurd op basis van een fax die één firma naar de administratie heeft gestuurd.

Ten tweede, het zou interessant zijn dat u ook de resultaten van het onderzoek, dat u heeft aangekondigd naar aanleiding van de open brief van de Belgische Federatie van Orgelbouwers, ook aan ons overmaakt. Wat betreft de andere opmerkingen die ik over de andere orgels heb gemaakt, lijkt het mij ook nuttig dat u eventueel schriftelijk die zaken zou bekijken.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister J. Sauwens : Mijnheer de voorzitter, het is inderdaad zo dat ik de Koninklijke Commissie en de provinciale commissies maximaal wens te betrekken bij het beleid. De centrale commissie zal eerstdaags opnieuw worden samengesteld om een nieuwe dynamiek te geven aan het

monumentenbeleid. Ik zal hen trouwens ook bij de orgelrestauraties betrekken, zoals dat ook met andere restauratiedossiers het geval is. Zelf heb ik geen enkele beslissing genomen inzake het orgel van de Sint-Pauluskerk in Antwerpen. Een aantal van de bemerkingen die vandaag zijn gemaakt, zal ik laten onderzoeken door mijn administratie.

De heer J. De Mol : Hopelijk niet door dezelfde ambtenaar.

Minister J. Sauwens : Op het ogenblik dat er feiten worden meegedeeld die een onderzoek vragen door externe instanties, zal ik dat zeker doen.

Ik erger mij aan het feit dat men doet alsof de restauratie aan de Sint-Bernardusabdij door een v.z.w. iets verdachts zou zijn omdat er ambtenaren aan meewerken. Men moet eerst toch maar eens bewijzen dat belangrijke subsidies zijn gebruikt voor een ander doel dan het algemeen belang. Er is geen enkel element dat in die richting wijst.

Tot nader order lijkt het mij goed dat de dossiers die de moeite waard waren inderdaad een positief ministerieel besluit zouden krijgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

— **De vergadering wordt gesloten om 19.28 uur.**

BIJLAGE

VRAGEN OM UITLEG

VRAAG OM UITLEG (Regl. art. 20)

Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

Vergadering van dinsdag 20 april 1993

Vaste verslaggever : de heer F. Ghesquière, secretaris van de commissie

Vraag om uitleg van mevrouw V. Dua tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden betreffende het onrechtmatig gebruik van de stadsgronden Geuzenhoek te Terdonck (Gent)

1. Uiteenzetting door de vraagsteller

Op 30 juni 1987 besliste de Gemeenteraad van Gent een overeenkomst aan te gaan met het Ministerie van Openbare Werken aangaande het tijdelijk gebruik van stadsgronden voor het inrichten van het slibstort Geuzenhoek in de Gentse Kanaalzone (Terdonck). In deze overeenkomst was voorzien dat het Ministerie van Openbare Werken deze stadsgronden tijdelijk kon gebruiken als slibstort waarbij tevens een proefstortenproject werd opgestart. Als tegenprestatie zou dit Ministerie instaan voor de sanering van het gifstort "La Floridienne", genaamd naar een voormalig aldaar gevestigd metaalbedrijf. Deze overeenkomst was het resultaat van voorafgaande besprekingen tussen het Stadsbestuur en de betrokken diensten.

Er werd een exploitatievergunning voor het slibstort afgeleverd op 18 september 1987 voor een periode van 4 jaar. De voorgestelde overeenkomst voorzag een gebruiksperiode van 8 jaar (dus tot 1995). In september 1991 werd de verlenging van de exploitatievergunning negatief geadviseerd door de stad Gent vermits het Ministerie van Openbare Werken de voormelde overeenkomst niet meer wilde ondertekenen, geen stappen had ondernomen om het stort "La Floridienne" te saneren en aldus onrechtmatig gebruik maakte van deze stadsgronden. Desalniettemin verleende de Bestendige Deputatie een verlenging van de exploitatievergunning en gaat het storten in de Geuzenhoek onverminderd voort. Er wordt gesteld dat de huidige exploitant de gronden niet bezit en er derhalve onrechtmatig gebruik van maakt.

1. Werden vooraf onderhandelingen gevoerd tussen het Ministerie van Openbare Werken en het Stadsbestuur en waarom weigerden de opeenvolgende ministers het contract te tekenen ?
2. Op welke rechtsgronden heeft het Ministerie het slibstort Geuzenhoek in gebruik genomen, vermits door de stad Gent wordt gesteld dat het Ministerie "over geen rechtstitel beschikt en derhalve onrechtmatig de betrokken percelen bezet" ?
3. Werd over deze materie naderhand nog overleg gepleegd met de Stad Gent en wordt een mogelijke oplossing in het vooruitzicht gesteld ?
4. Wat is de relatie tussen het proefstort Geuzenhoek en het project Kluizendokken ?

2. Vraag van een ander lid

Het lid vraagt of het juist is dat men de vervuilde grond van het stort "La Floridienne" zou gebruiken om er de kaaimuren van de Kluizendokken mee te bouwen, en dat tevens op die manier — in een afgedekte toestand — deze vervuilde grond veilig wordt "geborgen" zodat tevens bescherming wordt geboden tegen de sterk vervuilde grond. Het lid wil ook weten of deze operatie door het Vlaamse Gewest zal worden aangerekend als een 60 percent tussenkomst bij de bouw van de Kluizendokken.

3. Antwoord van de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden

1. Begin 1987 heeft het Ministerie van Openbare Werken aan de Stad Gent inderdaad toestemming gevraagd om een baggerstort in te richten op de stadsterreinen aan de Geuzenhoek, aldus de minister. Dit was een dringende aangelegenheid omdat het bestaande stort Callemansputte bijna helemaal vol was, zodat de baggerwerken op het Zeekanaal dreigden stil te vallen. Het Ministerie liet daarbij ook weten dat het om een tijdelijk stort ging, dat zou opgeruimd worden zodra de stad die terreinen nodig had voor de uitbouw van de linkeroever. Bovendien werd toelating verkregen om op deze terreinen tevens het baggerslib te storten dat afkomstig is uit de Gentse dokken en dat in opdracht van de Stad Gent dient gebaggerd.

Na gunstig advies van de Stad Gent kreeg Openbare Werken van de deputatie een exploitatievergunning voor vier jaar. Gezien het dringende karakter van de baggerwerken gedoogde de Stad dat het Ministerie met de aanleg van dat stort begon, ook al was de overeenkomst nog niet getekend.

2. Het stortterrein Geuzenhoek wordt dus gebruikt zowel door het havenbestuur zelf voor de baggerwerken in de dokken,

als door het Vlaamse Gewest in het kader van de baggerwerken op het kanaal, die uiteraard eveneens ten behoeve van de Gentse haven worden uitgevoerd. De ontwerp-overeenkomst die door het havenbestuur aan het Gewest werd voorgelegd bevatte evenwel een artikel 4 waarbij de sanering van het terrein van "La Floridienne", dat een hoge concentratie aan arseen bevat, ten laste van het Gewest gelegd werd. Vermits de voormalige terreinen van "La Floridienne" stadseigendom zijn kon dit artikel niet zomaar aanvaard worden. Hierdoor werd het afsluiten van de overeenkomst bemoeilijkt. Inmiddels gedooft de Stad Gent, die trouwens medegebruiker is, het gebruik van het stort door het Vlaamse Gewest.

3. Er wordt maandelijks overleg gepleegd tussen het havenbestuur en de diensten van de Administratie Waterinfrastructuur en Zeewezen. Deze dienst heeft zelf een ontwerp-overeenkomst opgemaakt waarin gestipuleerd werd dat beide partijen naar een bevredigende oplossing zouden zoeken voor het stort "La Floridienne". Ondertussen zijn bij de bevoegde diensten nieuwe inzichten gegroeid over een mogelijke oplossing voor de sanering en/of beveiliging van "black points" zoals voor "La Floridienne". Men is tot de conclusie gekomen dat inkapseling van de verontreinigde sites ecologisch, financieel en technisch de meest voordelige oplossing is. Deze oplossing wordt dan ook voor "La Floridienne" voorgesteld en zal met akkoord van OVAM op die wijze worden uitgevoerd, ter gelegenheid van de bouw van het Kluizendok, waarbij het stort "La Floridienne" van de omgeving zal geïsoleerd worden door inkapseling tussen ondoordringbare wanden.

4. Volgens de huidige planning van het Kluizendokcomplex valt het terrein "Geuzenhoek" buiten het geplande dok. Dit houdt in dat het zal moeten worden gevaloriseerd als haventerrein, waarbij factoren van ecologische en grondmechanische aard bepalend zullen zijn.

De basisoptie bestaat er in om de gestorte baggerspecie ter plaatse te behouden en dusdanig te conditioneren dat voldaan wordt aan de eisen gesteld door zowel de milieu-administraties als door de havenbeheerder. Op milieutechnisch vlak zal dienen nagegaan of de gestorte specie, die als geen ander gekend is vanwege de intensieve onderzoeken die erop verricht werden, in combinatie met de reeds bestaande onderafdichting respectievelijk zijdelingse afdichting, bijkomende maatregelen vereist. Daarvoor staan een aantal technieken ter beschikking zoals (in volgorde van toenemend effect en kostprijs) aanbrengen van een bovenafdeklaag, aanbrengen van een afdichting en een afdeklaag of in situ behandelen van de specie door bijvoorbeeld stabilisatie/solidificatietechnieken. Bij de uitvoering van deze werken zullen uiteraard de bevoegde diensten van OVAM betrokken worden. De havenbeheerder zal een bepaald minimaal draagvermogen opleggen met het oog op het gebruik van het terrein als haventerrein. Naast de klassieke consolidatietechnieken komen hiervoor ook bijmenging van cement, kalk of andere bindmiddelen in aanmerking.

Daarnaast dient de slibhoogte na afwerking te worden vergeleken met het toekomstig maaiveldpeil dat ± 2 meter hoger ligt dan het huidige.

Gelet op de maximaal toegelaten opspuihoogte van 5 meter, volgens de bouwvergunning, en de te verwachten inklinking, die voor de specie uit het Zeekanaal circa 1,7 meter bedraagt, kan uiteindelijk nog een zandophoping van 2 meter als afdekking worden aangebracht.

De minister besluit met te stellen dat er in dit geval gemeenschappelijke belangen van Gewest en Stad Gent in het spel zijn, en dat het probleem derhalve best gemeenschappelijk wordt aangepakt en ook gefinancierd.

4. Repliek van de vraagsteller

De vraagsteller vindt dit toch een rare gang van zaken en benadrukt het feit dat de Gentse gemeenteraad een positieve houding tegenover het gebruik als slibstort van de Geuzenhoek heeft aanvaard, op voorwaarde dat "La Floridienne" zou worden aangepakt. Thans voelen de Gentse gemeenteraadsleden zich genomen, vooral na hun uitdrukkelijk negatief advies.

De vraagsteller vraagt zich verder af of de door de minister vermelde verticale afscherming voldoende is en zou ook het door OVAM ter zake uitgewerkte voorstel willen inkijken.

Op deze laatste vraag kan de minister positief antwoorden : het advies zal aan het lid worden overgezonden.

VRAAG OM UITLEG (Regl. art. 20)

Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

Vergadering van woensdag 20 april 1993

Vaste verslaggever : de heer F. Ghesquière, vaste secretaris van de commissie

Vraag om uitleg van de heer E. Van Vaerenbergh tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over beleidsopties inzake de inrichting van de wegen en meer speciaal de Ninoofsesteenweg.

1. Uiteenzetting door de vraagsteller

In het verleden werd vooral aandacht geschonken aan de aanleg van nieuwe wegen, zodat men smalend sprak over “de betonboeren”.

Sinds een paar jaar werd het beleid geheroriënteerd om meer kwaliteit te brengen bij de aanleg van wegen.

Bedoeling was onder meer te trachten de wegen veiliger te maken.

Alhoewel het duidelijk is dat het veranderen van optie op zichzelf een werk is van lange adem vooraleer men vanaf het begin van de nieuwe standpuntbepaling komt tot de concrete uitvoering, is het duidelijk dat onder meer door de aandacht en de gevoeligheid van de publieke opinie, het de indruk wekt dat concrete maatregelen al te lang uitblijven.

Recentelijk werd de aandacht hierop nog getrokken naar aanleiding van meerdere dodelijke verkeersongevallen op de Ninoofsesteenweg, een steenweg waarop zich niet minder dan negen “zwarte” punten zouden bevinden en die prioritair zou dienen te worden aangepast.

De minister zelf verklaarde op TV dat hij zijn administratie een nieuw advies zou vragen, onder meer met betrekking tot het plaatsen van een aantal verkeerslichten en met betrekking tot de versnelling van de verbeteringswerken.

Kan de minister op volgende vragen antwoorden :

1. Moet de budgettaire inspanning niet nog meer worden opgedreven om verkeersveilige maatregelen op de gewestwegen te nemen dan reeds nu het geval is ?
2. Zo ja, is dit mogelijk binnen de kredieten van hun eigen departement ?
3. Kan de minister concreet de planning toelichten van de veiligheidswerken die aan de Ninoofsesteenweg uitgevoerd worden en nog zullen worden uitgevoerd ? Blijft het bij de eerste reeds uitgevoerde fase ?
4. Welke nieuwe maatregelen denkt de minister te nemen om de veiligheid op de betrokken steenweg nog te verbeteren, rekening houdende met zijn verklaring dat hij zijn administratie opnieuw een aantal vroeger door de administratie verworpen maatregelen zou voorleggen ?

2. Bijkomende vragen van andere leden

Een lid sluit zich aan bij de gestelde vragen en wijst er op dat de N 8 een van de gevaarlijkste wegen van Vlaanderen is, en hij citeert daarbij een paar sprekende cijfers.

De voorganger van de minister is begonnen met een aantal maatregelen in Dilbeek onder meer een smallere rijstrook en bijkomende verkeerslichten. Wordt dit werk voortgezet ? Spreker vindt helaas zeer weinig terug in de investeringsprogramma's en dringt erop aan dat nog voor 1993 en 1994 het nodige wordt gedaan. Hij vindt bovendien nieuwe adviezen vragen aan de administratie niet direct nodig en tijdrovend.

Een andere lid sluit zich eveneens ten dele aan bij de gemaakte opmerkingen en vragen. Het betrokken lid voegt daar nog aan toe dat de betrokken gemeentebesturen vaak op het achterplan worden gedrongen door de administratie van de wegen. Er is onvoldoende informatie en zeker te weinig inspraak bij de investeringsplannen. Regionale verenigingen zoals opbouwwerk Pajottenland, die minder betrokken zijn, krijgen wél meer inspraak. Betrokkene vindt ook dat wat de N 8 betreft het begonnen werk dient te worden verder gezet. Deskundig advies is ter zake niet opnieuw nodig. Het betrokken lid wenst te weten welke de onmiddellijk te verwachten investeringen zijn.

3. Antwoord van de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden

De minister maakt vooreerst een aantal algemene bedenkingen. Er zijn 1300 zwarte punten in Vlaanderen, waar regelmatig

ongevallen gebeuren. Als men bij elke ongevallenpiek de prioriteiten dient te herschikken dan wordt dit onwerkbaar. Er zijn wel 3 jarenplannen opgemaakt. Indien alle dringende gevallen moeten worden behandeld dan zijn er zeker veel te weinig middelen.

Wat de problematiek van de nieuwe wegen betreft wijst de minister erop dat hij doelt op niet voltooidde projecten die om niet-verkeerseconomische redenen (bijvoorbeeld communautaire) onafgewerkt zijn gebleven. Het is logisch dat die projecten dienen te worden afgewerkt.

Wat de inspraak van de gemeenten betreft, meent de minister dat de administratie zeker open staat voor suggesties van de gemeenten, die ook zelf ter zake initiatief kunnen en mogen nemen in de richting van de administratie van Openbare Werken.

In verband met de budgettaire inspanningen verwijst de minister naar het investeringsprogramma 1993 en de begeleidende beleidsnota. Hierin wordt de uitgave voor veiligheidswerken en het structureel onderhoud (dat ook te maken heeft met de veiligheid) voorzien op 3.900 miljoen BEF ; dat is een stijging van 52 percent ten opzichte van 1992 (in 1992 was hiervoor 2.000 miljoen BEF voorzien).

Het is duidelijk dat de budgettaire inspanningen voor 1993 onverminderd dienen doorgetrokken te worden naar 1994 en 1995, om de vooropgestelde beleidsopties in het 3-jarenprogramma te realiseren. Vervolgens behandelt de minister de gestelde concrete vragen.

Momenteel zijn er op de Ninoofsesteenweg werken aan de gang voor de herschikking van het wegprofiel en de aanleg van fietspaden. Deze werken strekken zich uit vanaf de ring tot de Trochstraat te Dilbeek over circa 4,7 km. De herschikking van het wegprofiel omvat een versmalling van de rijstroken en de aanleg van een middenberm van 1 m breedte. Tevens wordt op een paar plaatsen de middenberm verbreed tot een eivormige geleider van $\varnothing$ 18 m doormeter, zodat een mogelijkheid ontstaat om rechtsomkeer te maken. De prijs van de werken bedraagt 94 miljoen BEF en deze zullen nog duren tot eind 1993. Aangezien de werken zeer ingrijpend zijn voor de weggebruikers en aangelanden is het nodig dat de diensten een degelijke evaluatie maken van deze aanpassingen alvorens gelijkaardige ingrepen te doen verderop naar Ninove toe. Ondertussen zullen er op bepaalde kruispunten wel aanpassingen gebeuren. Dit is ondermeer het geval aan het kruispunt Poelkebeekstraat te Roosdaal dat voorzien werd op het programma 1993 (uitvoerig normaliter begin 1994). Hierna zullen de toegezegde verkeerslichten worden geplaatst. Het kruispunt te Eizeringen is voorzien voor aanpassing op het programma 1995. Dit kruispunt is momenteel uitgerust met verkeerslichten.

Na de uitvoering der hogervermelde werken op het grondgebied van de gemeente Dilbeek zal tot evaluatie ervan worden overgegaan met het oog op het optimaal uitvoeren van een aangepast wegprofiel verderop langsheen het tracé naar Ninove toe. Op het grondgebied van Meerbeek werden de in 1989 gevraagde driekleurige verkeerslichten afgewezen ter hoogte van het kruispunt Herremansstraat. Wel werden herinrichtingswerken voorgesteld met een vluchtheuvel in het midden van de rijweg als bescherming van het linksafslaand verkeer. Hierdoor is het ook mogelijk voor de voetgangers de rijweg in tweemaal over te steken. Deze werken werden ondertussen uitgevoerd en voltooid sinds juni 1992. In een korte periode na de uitvoering der werken (juli-augustus 1992) deden zich wel verschillende aanrijdingen voor op de aangebrachte middenberm. Volgens de rijkswacht waren dit vooral nachtelijke weekendongevallen waarvan enkele met zware verwondingen. Hierna werd de signalisatie verbeterd en in 1993 werd hier nog 1 ongeval vastgesteld. Volgens inlichtingen ingewonnen bij de plaatselijke rijkswachtbrigade is de huidige evaluatie van dit kruispunt wel positief.

Buiten voormelde kruispunten blijken, bij verder navraag bij de Administratie, geen officiële aanvragen meer behandeld te zijn voor het plaatsen van verkeerslichten. Wel zouden er mondelinge verzoeken geweest zijn voor het plaatsen van verkeerslichten aan het kruispunt met de Roesbekestraat (t.h.v. het café De Lancier) te Meerbeke. De minister heeft aan de Administratie opdracht gegeven het dossier samen te stellen en het, bij prioriteit, voor te leggen aan de Adviesgroep voor Verkeersveiligheid op de Vlaamse Gewestwegen (AWG).

4. Repliek van de vraagsteller en van andere leden

De vraagsteller merkt op dat men, bij een eventuele herinrichting van het kruispunt van de Poekebeekstraat te Roosdaal zou rekening houden met het eventueel nieuw geplande profiel van de weg, dit om te vermijden dat men daarna alles terug moet herbeginnen.

Een andere vraagsteller vraagt zich af waarom men hier opnieuw grondig wil evalueren. De nood aan evaluatie lijkt niet evident, gezien het aantal ongevallen. Hij dringt er op aan dat ten minste twee onderdelen van de geplande investeringen respectievelijk voor 50 en voor 60 miljoen frank zouden worden opgenomen in de begroting van 1994.

Ten slotte nuanceert een vraagsteller zijn opmerkingen over de samenwerking met de gemeenten : de diensten van Vlaamse-Brabant nemen wel voldoende contact op met de gemeenten, maar het frustrerend gevoel bestaat bij de gemeenten dat hun adviezen slechts op de derde plaats komen.